

ANV

EN VIT BOK

1972 RÅDESSOCIALISTERNA
† 1979 FÖRBÄRBETARMAKT

SJU
ÅRS
ER
FAREN
HET

Ytterligare ett förord till Vitboken för Rådssocialisterna och Förbundet Arbetarmakt (FAM).

Efter 41 år har Vitboken nu digitaliserats. Men det torde behövas en liten förklaring till denna skrift.

Kort historik.

Våren 1972 beslöt fyra anarkistiska grupper att lämna den dåvarande anarkistiska ideologin och gemenskapen för att skapa ett samarbete under namnet "Rådssocialisterna", ett begrepp som dittills aldrig tidigare använts i Sverige.

Från denna tid finns "Växjö Ungsocialisters" pamflettserie, senare "Fripresstryck Jönköping", samt tidningen "Jönköpings Fria press" med "riksupplagan" "Arbetarmakt". Den senare kom att bli ett gemensamt organ för de "Rådssocialistiska arbetsgrupperna" i Stockholm, Göteborg, Härnösand och Jönköping.

Den 19 augusti 1973 bildades "Förbundet Arbetarmakt", förkortat FAM. Det kom att överta utgivningen av tidningen "Arbetarmakt", och man startade en teoretisk tidskrift "Rådsmakt" samt fortsatte pamflettutgivningen i förlaget "Arbetarpress".

FAM fortsatte sin verksamhet tills förbundet upplöstes på den 9:e kongressen den 19 maj 1979. Några personer fortsatte att driva förlaget "Arbetarpress", och gav ut 7 nummer av tidskriften "Rådsmakt" under 1981 - 1985, då "Arbetarpress" lades ner.

Arbetet med Vitboken.

När FAM stod inför sin nedläggning på den 8:e kongressen, började diskussioner om att samla erfarenheter för "eftervärlden". En arbetsgrupp fick till uppgift att skriva ett utkast till en "Vitbok". De började med att skicka ut en enkät med ett 40-tal frågor till ungefär 60 personer som varit aktiva i FAM, varav 25 av dem svarade på sammanlagt ett 90-tal A4-sidor. De som inte svarade direkt, fick en påminnelse med bara ett fåtal frågeställningar, och ytterligare några svar kom in.

På basis av svaren och övrigt material skev arbetsgruppen ihop ett utkast till vitbok om 78 sidor, som var klar i februari 1980. En konferens hölls sedan i april samma år, där utkastet till vitbok diskuterades. En hel del synpunkter framkom, men de omsattes tyvärr aldrig i någon ny version av Vitboken. Det är alltså utkastet som nu föreligger i digitaliserad form.

Innehållet.

Dokumentet är uppdelat i fyra avdelningar:

- A. Historik, exempel och statistik.
- B. Inre orsaker till FAMs upplösning.
- C. Förhållandet Förbundet – samhället
- D. Vad har FAM lyckats med?

Observera att innehållsförteckning och rättelser återfinns på sista sidan (D2).

Med den tidens teknik stencilerades utkastet, och därför är som synes en del sidor svårlästa pga. dåligt tryck.

Mer material från Rådssocialisterna – Förbundet Arbetarmakt kan man finna på www.arbetarmakt.se

Vi överlämnar du detta dokument till nya läsare, 41 år efter att det skrevs. Det är unikt, oss veterligen den enda utvärdering, av någon av alla de svenska vänsterorganisationer som var aktiva under 60- och 70-talet, som gjorts av organisationen själv i samma tid som den verkade.

Vitboken kan kanske vara till glädje för någon forskare, eftersom materialet ger en detaljerad och tämligen uppriktig inblick i en för 70-talet tidstypisk vänsterorganisations inre liv, men också för andra som vill ta del av erfarenheter som gjordes av de som var aktiva i Rådssocialisterna och Förbundet Arbetarmakt.

Stockholm den 18 februari 2021.

FÖRORD

Vad finns det för anledning att ge ut en "vitbok" om Förbundet Arbetarmakt? FAM och dess föregångare, de Rådssocialistiska Arbetsgrupperna, var ju bara en helt obetydlig organisering inom den lilla svenska "vänstern" under en så kort tid som sju år, 1972-79.

En av medlemmarna skrev som svar på ett utskick med frågor som skulle ligga till grund för vitboken:

"I och med att FAM bildades i augusti 1973 hände i stort sett ingenting. En ny vänsterorganisation hade sett dagsljuset. Ett teoretiskt organ startades. De få medlemmarna slet som djur för att hålla en organisatorisk mask utåt, man deltog i allehanda demonstrationer och konferenser, som störst var man väl en 30-40 medlemmar. Pga gruppens till viss del självpåtagna isolering minskade antalet medlemmar och 'aspiranter', och under hösten 1978 lynaade organisationen sakta bort för att i början av 1979 officiellt upplösas. Skulle jag skriva en vitbok om FAM skulle detta vara i stort sett det enda som den skulle innehålla".

När vi nu ändå envisas med att ägna en massa sidor till att beskriva och ifrågasätta FAM:s verksamhet, gör vi det med en övergripande målsättning: Vi vill försöka svara på frågan varför FAM misslyckades att fullgöra de uppgifter man ställde sig vid förbundsbildandet 1973. Vi gör det av bl a följande orsaker:

- Vi som varit med i förbundets verksamhet har upplevt det som viktigt att grundligt analysera och värdera det arbete som vi lagt ner under åren. Det har för många känts svårt att ta i tu med någon ny politisk verksamhet utan att grundligt ta reda på "vad som gick fel". Med andra ord, "vi som var med" har haft en personlig orsak att göra denna vitbok.

- De flesta som varit med i FAM står fortfarande, ett år senare, för de grundläggande politiska ställningstaganden som var orsaken till att FAM bildades en gång. Vi hoppas, för att inte säga vet, att organiseringar med rötter i vänsterkommunistiska och antiauktoritära idéer, kommer att skapa i framtiden, liksom de har funnits tidigare (dock inte i Sverige). För att en sådan framtida organisering ska kunna undvika några av de misstag FAM gjorde, kan en sådan här vitbok ha ett visst värde. Om framtida skapare av en kommunistisk organisering tar del av våra erfarenheter, så behöver de inte starta så fullständigt från noll som vi var tvugna att göra. På detta sätt kan också vårt arbete i FAM sägas ha gjort någon nytta.

- Många av de problemställningar vad gäller organiseringen är inte alls specifika vad gäller FAM. De är tvärtom problem som återfinns i varje vänster, och kanske också diskuteras där. Särskilt mycke diskuteras de problem vi tar upp i vitboken, bland de som lämnat vänsterorganisationerna. Denna diskussion förs dock helt oorganiserat och tillfälligt, trots att det med säkerhet finns fler fd medlemmar i vänsterförbund och partier, än vad det finns nuvarande medlemmar. Varför det är på detta sättet, diskuteras överhuvud inte av den organiserade vänster i Sverige. I Tyskland har på senare tid, i samband med bildandet av ett "grönt" miljöparti, och den största vänsterorganisationens, KPD:s, sammanfall, dessa frågor börjat diskuteras. Vi tror att publicerandet av vitboken kan spela en roll i att få igång denna diskussion även i denna avkrok av världen.

Det kan finnas många invändningar mot en sådan här vitbok, och då speciellt publiceringen av den. Högern får t ex vatten på sin kvarn om "tokvänstern". Det tokigaste med detta är dock det att högern aldrig skulle våga skriva en vitbok om sina tokigheter... Så kommer också de övriga vänsterorganisationerna få roligt åt FAM och FAM:arna. Men skrattar bäst som skrattar sist.

Något om vitbokens uppläggning:

Boken är indelad i fyra avsnitt. Först ett som är en ren beskrivning av FAM:s historia med en redogörelse för de politiska motsättningarna, som de manifesterades på kongresserna och i internbulletinen. Detta avsnitt är kompletterat med en beskrivning av det "arbetsplatsarbete" som FAM bedrev, något som var det mest diskuterade inom FAM. Dessutom finns där lite statistik om förbundet.

Det andra avsnittet försöker dra fram de "inre orsakerna" till förbundets upplösning, dvs sådana problem och motsättningar som åtminstone omedelbart uppfattas som "interna" och organisatoriska. När vi väl kom in i arbetet, upptäckte vi att det inte var så lätt att hålla detta avsnitt skilt från det tredje, nämligen...

...avsnittet om problemen och motsättningarna mellan FAM och "omvärlden", dvs "yttre orsaker" till FAM:s upplösning.

Det fjärde och sista avsnittet försöker sumera de viktigaste problemen, och peka ut *frågeställningar* som kommer att bli aktuella för varje nytt kommunistiskt organisationsförsök. Vi är således inte ute efter, varken i detta eller något annat avsnitt av vitboken, ute efter att slå fast "sanningar" om kommunistisk organisering. Vi ser som vår uppgift att ställa frågor som vi anser det nödvändigt att man finner svar på.

Denna vitbok innehåller nästan inget material som beskriver FAM:s politik. För de som inte närmare känner till denna, är det nödvändigt åtminstone med en genomläsning av FAM:s "politiska Plattform". (Beställes från Arbetarpress, se anm.) Vidare rekommenderar vi till läsning, samtliga nummer av *Rådsmakt* som ni kan få tag på.

Hur pass "officiell" är då denna vitbok? På förbundets 9:e och sista kongress i maj 1979 tillsattes en "vitbokskommitté" om tre personer. Det är också de som utifrån en enkät med 40-talet frågor som gick ut till samtliga organiserade i FAM, skrivit ett manus till vitboken. Därefter har detta manus skickat ut till alla på "remiss". På en konferens i april 1980 med 1X gamla FAM:are närvarande...

EN ÖVERBLICK AV DE POLITISKA DISKUSSIONERNA INOM RÅDSSOCIALISTERNA
OCH FÖRBUNDET ARBETARMÅKT. MAJ 1972 -- MAJ 1979.

HUR DET HELA BÖRJADE...

Efter en konferens i Göteborg under påsken 1972 kom 4 av de 13 närvarande grupperna underfund med att det var hopplöst att göra något av AFIN. Anarkistiska Federationen i Norden som arrangerade konferensen var i rakt nedstigande led sina rötter i den Ungsocialistiska rörelsen. Den uppstod 1892 och en av dess förgrundsfigurer var Hinke Bergsgren.

Anarkistiska Arbetsgrupper i Stockholm, skrev ett brev den 21/4 till Anarkosyndikalistiska Arbetsgrupp i Göteborg, Jönköpings Ungsocialister samt Växjö Ungsocialister, att man inte borde söka medlemskap i AFIN för att ta över den:

"Vi ser det som så, att ett medlemskap i AFIN på lång sikt endast skadar uppbygget av en icke-auktoritär revolutionär rörelse i Sverige och att det försvårar vår grupps arbete på att skapa en ideologisk bas."

"Men behovet av en samordning och gemensam organisation mellan de olika icke-auktoritära socialistiska grupperna i Sverige kvarstår naturligtvis. Vi anser dock att en sådan enhet kan och bör utformas först när de olika grupperna har stabiliserats ideologiskt. För att kunna skapa en 'riksorganisation' måste en ideologisk enhet finnas och organisationsstrukturen vara utformad utifrån ideologin."

"Vi föreslår bildandet av en samorganisation, som jämsides med grupperna (de anarkistiska) arbetar dels med att skapa en ideologisk bas, dels med att samordna praktiska frågor."

"För vår del är ett namnbyte aktuellt; till ett där ordet 'anarkistisk' eller dylikt utgår. Detta av ideologiska skäl. Vi anser att de olika riktningarna som samlats under namnet 'anarkism' är helt bristfälliga..."

De ovan nämnda grupperna i Stockholm, Jönköping och Göteborg kom att ta det gemensamma namnet 'Rådssocialisterna'. (Växjö Ungsocialister var vid den tidpunkten upplösta.) Bl a för att det aldrig tidigare hade uppträtt i historien och man därmed slapp någon form av 'belastning'. Det man kom att samarbeta kring var a) gemensamma studier b) utarbeta en gemensam plattform c) ge ut en tidning med riksspridning baserad på erfarenheterna från Jönköpings Fria Press.

På ovannämnda påskkonferens beslutades det om att ge ut två internbulletiner mellan de frihetliga grupperna. Dels en 'praktisk' som handhades av Anarkistiska Federationen i Stockholm. Denna kom dock att läggas ner efter ett nummer.

Dels en teoretisk. Så här formulerades inledningen till den teoretiska debatten av redaktionen i Göteborg: (som då var en av den som börjat tvivla på anarkismen)

"Huvu uppgifterna för oss nu är en diskussion av grundläggande begrepp och frågor som är av största betydelse i arbetet på att formulera en gemensam ideologisk plattform. Det är t o ch viktigt att man skaffar sig ett gemensamt språkbruk och att man definierar begrepp liktydigt. Eftersom vi representerar ett alternativ till den leninistiska linjen är det viktigt att vi debatterar för hela "vänstern" principiella frågor. Förslag:

Marxism

Dialektik och historisk materialism

Materialistisk kontra idealistisk Historiesyn

Vetenskaplig socialism

Övergång; strategi

Övergång; samhället

Staten

Proletariatets diktatur

Elitismen

Proletariatets avantgarde och partiets kontra fabrikskommittéer och arbetarråd.

Arbetarlassens organiserande

Cellbildningsteori

Sektorsarbete, syndikatsarbete

Agitation och propaganda

Proletärkultur

Analys av historien: ryska revolutionen, spanska inbördeskriget, Ungern '56 etc.

Analys av aktuella händelser: Indokina, Latinamerika, Spanien etc.

Analys av övriga "vänster"-gruppers teoretiska och ideologiska ståndpunkter.

Ämnesvalet är naturligtvis fritt och behöver inte begränsas till de områden vi har föreslagit. Allt skall debatteras! Rescensioner av diverse litteratur är också nödvändigt att utföra.

Det är vidare av stor vikt att Alarn (anarkisternas gemensamma första majtillning 1972) kritiserar och analyseras noggrant. Många synpunkter finns med all säkerhet att framföra här."

Så började alltså diskussionerna om att skapa en gemensam politisk plattform.

Efter ett knappt år hade man i princip lyckats med målsättningen att "skriva ut anarkisterna ur internorganet tills det blev ett rådsocialistiskt propagandaorgan." Sin andra målsättning att "slå in rådsocialistiska åsikter hos anarkisterna i en skoningslös kamp tills dessa 'brände internorganet när det kom i brevlådan" lyckades man sämre ned. Förutom rådsocialistiska arbetsgruppen i Härnösand hade man inte lyckats med att vinna några nya grupper. När det ändå bara sen var rådsocialisterna som skrev i internbulletinen så beslutade man sig för att lägga ner det Teoretiska Internorganet. I dess ställe utkom fyra nummer av Rådsocialisternas Internbulletin. Här kom man att koncentrera sig på arbetet kring den egna plattformen.

Diskussionerna inom rådssocialisternas internorgan kom även att avspejla den politiska "triangel" som senare förbundet Arbetarnakt kom att röra sig inom.

- 1) En förespråkare till den kapitallogiska skolan/statskapitalism teoretikerna kan man se i brevväxlingen med Manifestgruppen. (Gruppen hade från maoism, via råds kommunism senare utvecklats till situationistiska positionen) Dessa kritiserar rådssocialisterna för att de inte ser världen som en enhet och därav kapitalismen som det dominerande produktionssättet. I de sk socialistiska länderna uttryckt i form av statskapitalism. Istället försöker rådssocialisterna att hitta på ett nytt diffust produktionssätt. Vidare kritiser Manifestgruppen en i deras mening vag uppfattning om en kommande revolutionär organisation som ska leda revolutionen. Misstänkt nära en leninistisk ståndpunkt. Dessutom anses rådssocialisterna överbetona arbetarrådets roll i en revolutionär process. Man bör mera se till innehållet, anmärker Manifestgruppen och inte haka upp sig på formen. Arbetarråden har vid flertalet tillfällen visat sig otillräckliga och i sista fall kommit att administrera en kapitalistisk produktion på lokal nivå.
- 2) En andra position ledde till avhopp och medlemsskap i FK. Kritiken riktades bl a mot bristen på perspektiv för organisationen. Rådssocialisternas alternativ till det leninistiska partiet var arbetarklassens självständiga kamp och organisering. Rent konkret uttrycktes det i ett påhejande och rapportering om vilda strejker utan någon större förmåga att analysera det hela, än mindre att se det i ett strategiskt perspektiv. Vidare ansågs kritiken av leninismen såsom akademisk. I den att den ser till enskilda detaljer, och inte till helheten. Det ifrågasattes huruvida en viss sida i "Vad bör göras" som skrevs 1902 verkligen var allmänt giltigt för leninismen och inte mera en produkt av speciella omständigheter. Dvs. zarismens enorma förtryck. Ett annat exempel var publicerandet av Lenin som filosof. Ingen inom rådssocialisterna har satt sig in utifrån vilken grund Lenin skriver "Materialism och empirokriticism" vilken Gorters bok gäller. Därtill kan tilläggas att Martin Glaberman i "Mao som dialektiker" kritiserar Mao just utifrån Lenins filosofiska ståndpunkter!

Kritiken låg även i att studierna sköttes på ett slarvigt sätt, tidningen tog för mycket tid i anspråk och allmänt att organisationen helt enkelt var för liten.

- 3) Den tredje riktningen kallar sig för "anarko-marxistisk". Kritiken inriktar sig främst på frågan om medvetandeprocessen. Man kritiserar plattformen där det står att socialistiskt medvetande uppstår genom att den "socialistiska teorin" sammanföres med de arbetare som gått i spetsen för arbetarnas kamp. I stället så kan man inte definiera socialistiskt medvetande utifrån erkännandet av en (av oss utvald) teori. Uan det socialistiska medvetandet måste likställas med klassmedvetande i benämningen "klass i sig". Dvs ett kollektivt medvetande som uppstår i själva kampen och där arbetarna inte längre uppfattar sig som enskilda individer utan såsom delar av en klass som står i motsättning till kapitalisterna.

Socialistisk blir annars den kamp som förs av de sk. revolutionära organisationerna. Det är ju den som för fram de "rätta" teorierna.

Rent konkret är man för skapandet av en "frihetlig front". Arbetarnakt skulle göras till frontens tidning och kring den skulle Arbetarnaktgrupper kunna skapas på skolor, fabriker o dyl. Rådssocialisterna bör bryta sin isolering och försökna att hålla sina idéer obehälgade och runsrena.

De viktigaste diskussionerna ägnades dock som sagt var åt att skapa en politisk grund att stå på. Speciellt diskuterades klassbegreppet. Snåborgare - mellanskikt, frågan om byrokratin och de sk. socialistiska staternas klasskaraktär.

Att sedan rådssocialisterna skulle upplösas och förbundet Arbetarnakt bildas, utom rädde på första kongressen total enighet. "VI ÄR SMÅ MEN ÖVERÄVLIGA" blev valspråket. Det var den 19 augusti 1973.

PERIODEN TILL ANDRA KONGRESSEN, AUG 73-JAN 74

En viktig fråga är att få förbundet att fungera organisatoriskt. Ett alternativt förslag till verksamhetsinriktning går in just på den problematiken. Det som är för oss specifikt, är vissa idéer. Men ju st detta har blivit svårt att vidareutveckla då det organisatoriska arbetet tar så enormt mycket tid. Istället bör vi omforma oss till en teoriinriktad grupp, ge ut en teoretisk tidskrift och ha kvar bokförlaget. I förhållande till FK bör vi ge den ett kritiskt stöd. Vilket innebär att de har den vettigaste praktiken och arbetsplatspolitiken bland vänstern idag. Samtidigt som vi kritiserar den för att de inte begripit vad socialism egentligen är. "Man kanske även kunde tänka sig infiltration?"

Vidare var det en hel del diskussioner om byrokratiens karaktär i väst samt öst. Detta resulterade i att kongressen tillsatte en byrokrati-kommitté.

PERIODEN TILL TREDJE KONGRESSEN, JAN 74-SEP 74.

Efter ett års existens så har förbundet etablerat sig såsom vänsterorganisation. Vi har knappast vunnit några nya medlemmar. Men vi har fått en ökad krets av sympatisörer, deltagit i den av FK arrangerade arbetarkonferensen, anordnat sommarläger och hållit en mängd lördagsmöten. Dessutom har vi några fungerande grundecklar, våra egna kaderstudier, avdelningsmöten, FS och AU sammanträder regelbundet. Dessutom ges utkommer Arbetarnakt, Rådarnakt och Arbetarpress ger ut sina pamfletter samt att det dimper ner en internbulletin var 14:e dag: Klassfajten. I stort sett kan verksamheten att gestalta sig på ett likartat sätt ända tills förbundet lades ner.

Fast ändå kändes allting så fuktansvärt otillräckligt. I den interna diskussionen hördes nedjämna mellanrum uppmärksamhet om en ökad effektivisering, ja vi måste nog satsa dubbelt så mycket för att förbundet ska bli nåt. Den största bristen låg för många i förbundets ringa förankring på arbetsplatserna. Skiljelinjen går i grova drag mellan den som hävdar att vi måste satsa "allt" på en proletarisering:

"...Det hjälper faktiskt inte hur många möten om familjen vi har och hur bra dessa är, arbetare i allmänhet går inte på så'na möten." "D v s vi måste finnas på de proletära arbetsplatserna."

Majoriteten menade att "utvecklandet av den självständiga arbetarkampen" bara var en av förbundets sex huvuduppgifter. "Denna ensam kan dock omöjligt bli den enda uppgiften för förbundet att driva, dels vore detta en spontanistisk, anti-teoretisk linje, dels har vi denna linje i praktisk politik så gott som gemensam med FK. Och slutligen har vi inga som helst möjligheter idag att "utveckla den självständiga arbetarkampen" själva genom t ex utvecklandet av arbetsplatskommittéer."

PERIODEN TILL FJÄRDE KONGRESSEN SEP 74-JUNI 75

Förbundet börjar nu få en viss tillströmning av nya medlemmar. Även inom vänstern får förbundet en betydelse. Framst då i Chilekommittén och inom anti-kärnkraftsrörelsen. Förbundet deltar även aktivt i organiserandet av Arbetsplatskonferensen 1975.

I och med 1975 blir Arbetarmakt månadstidning. Visserligen hade det beslutats på ett förbundsstyrelsemöte. Detta dock efter att redaktionen hade ställt ultimatum. Men utan att en diskussion hade förts i övriga förbundet. Det blir en hel del protester:

"Som det nu är suger Arbetarmakt resurser som aldrig förr, tid och pengar. Det kan vi inte klara hur länge som helst. Vår 'kollektiva organisator' stryper oss långsamt... När ska våra konsekvenserna?"

Till kongressen läggs ett förslag om att slå ihop Arbetarmakt och Rådsmakt till en var annan månadstidning för att frigöra kraft och resurser. Detta avvisas bl a med argumenten att de n tiden som då skulle frigöras, skulle bara ersättas med nånting annat, opolitiskt. Och då skulle bara de övriga kamraterna få en större arbetsbörda. Dessutom skulle det betyda en nedskärning av förbundets propaganda i stort.

Dom häftigaste diskussionerna kom dock att gälla "proletarisering". Ved som verkligen diskuterades kan vara svårt att greppa. Alla i förbundet är för en proletarisering, ingen är emot...

Man skulle kunna karakterisera olikheterna på följande sätt:

- 1) Vi ska behålla förbundet som det är. Fast samtliga medlemmar måste satsa mycket mera av sig själva. Speciellt proletariseringen måste betonas. "Visst fan är det jobbigt. För jävligt jobbigt rent ut sagt. Men enligt min mening kan det inte "vara" på något annat sätt. Vi är utelämnade åt att jobba oss igenom vissa stadier i vår utveckling."

- 2) "vi anser att det finns två vägar för detta förbund. Ut på arbetsplatserna eller in i studiekammaren. Revolutionär övertygelse eller teoretisk. För en proletarisering."
- 3) Det ovannämnda är typexemplet på att "proletarisering" är lösningen på alla problem. "Det enda en huvudinriktning på proletarisering kommer att lösa, är lösa upp alla revolutionära ideer till syndikalism och socialdemokrati-reformism. Det fordras en revolutionär teori, som ständigt vitaliseras hos revolutionärerna, om de tänker fortsätta att vara det."

"Det andra är proletarisering därför att vi ska fixa det här med självständig kamp. Antingen blir det självständig kamp förbundet förutan, eller så är hela iden om socialismen åt helvete. Visserligen kan en revolutionär organisation påverka utvecklingen på detta område en del, men vi är så få att det är rena turen om någon skulle hamna på en arbetsplats där det bildas en strejkkommitté. Vi är för få för att kunna prioritera vissa arbetsplatser, vi tycks inte ens kunna prioritera vissa öter."

"Jag anser att man ska ut och jobba för att få en bakgrund till sina ideer om arbetarklassens befrielse osv. Vi behöver erfarenheter från arbets klassens vardag för att kunna se om våra ideer håller. Vi måste proletariseras för att lära, inte för att vara med om att utveckla den självständiga arbeter kampen och organiseringen."

- 4) En fjärde position går in på ovanstående som jag återigen ska referera: "Jag vill till att börja med avvisa dom förslag om att enbart fungera som arbetarmilitanter som utbyter erfarenheter. I bästa fall skulle det resultera i utvecklandet av en reformism utanför fackföreningarna, just i bristen på teori." Så långt ovanstående. På egen hand fortsätter man:

"Varifrån kommer våra teorier om självständig arbetarkamp; jo, från den självständiga arbetarkampen. Vilka kan utveckla den till en kraft i arbetarkampen och klasskampen? Svaret ger sig väl självt. Om ovanstående med teorier menar våra teorier om arbete rråd, delega tsystem etc, så frågar jag. Vilka har skapat detta? (de har fästs på papperet av andra, det är riktigt). Om ovanstående med teori menar våra teorier om Sovjetunionen etc, som statsbyråkratiska samhällen, så erkänner jag, att dom har vi börjat skapa. Men om det skulle vara det som motiverar oss som en särskild organisation, så vete fan..."

Men går även mot inställningen om att man ska proletarisera för att lära. I motsats till att vara med om att utveckla den självständiga kampen och organiseringen:

"Vad ska vi lära på arbetsplatserna, att folk är knäckta, rädda, osäkra upptäcker man kvickt. Att dom är reaktionära, förtrycker barn, inte gillar utlänningar ser du också kvickt. Vad gör du då? Jo, man måste gripa tag i minsta positiva protest och försöka utveckla och permanenta den. Inte för att stoppa i en sten till i den revolutionära desorganisationen. Uten för att lägga grunden till en revolutionär organisation från basen."

"Konkret Upplös förbundet, lägg ner AM och RM. Inriktning på ett antal orter och arbetsplatser, för uppbyggnad av arbetsplatskommittéer, håll kontakterna. Behåll Arbetarpress, för att användas till: föra ut vad socialismen innebär - dvs en hel del "teoretiskt" material + att vi drar igång en skriftserie, som tar upp arbetsmiljö, erfarenheter från strejker."

Resultatet vid den fjärde kongressen blev, vad man i efterhand kan se, en intetsägande kompromiss. Visst skulle proletariseringen utvecklas. Men samtidigt skulle även agitationen, och studiearbetet utvecklas samt organisationen stärkas. Dessutom antogs en resolution som betonade den politiska vikten av att arbeta inom det vård-pedagogiska området.

PERIODEN TILL SJÄTTE KONGRESSEN AUG 75-AUG 76

(Den femte kongressen saknar betydelse då den enbart formellt avhölls för att besluta om ändringar i stadgar.)

Under den här kongressperioden kan man säga att förbundet stod på sin höjdpunkt. Medlemsmässigt sker fortfarande en viss tillströmning. FAM finns representerat på 11 orter runt om i landet. Från Haparanda i norr till Lund i söder. Vårt relativa inflytande inom vänstern manifesteras bl a i ett aktivt deltagande kring Båstademonstrationen. "Alla till Båstad, stoppa matchen!" Förbundet hade en representant i demonstrationens ledningen. Samma som VPK och KFMLr! En av dom häftigaste aktionerna under FAMs existens.

En viktig inspirationskälla var även händelserna i Portugal. En hel del medlemmar åker ner för att kolla in läget, knyta kontakter. När man sen kommer hem känns det som så att, fan, allt det här som vi snackat och skrivit om hela tiden - det håller just på att hända där nere!

Kontakerna med Portugal leder även till den första och enda insamlingen inom förbundet till någon utländsk organisation. I det här fallet PRP-BR.

Framför allt inom förbundet råder en stor aktivitet. Förbundsstyrelsen har många sammankomster. Det ordnas en arbetsplatskonferens, barn och lärarseminarier, sommarläger. Allt inte enbart enskilda bidrar med snitsiga artiklar och analyser uttrycks främst i arbetet med den nya plattformen. Här hålls flera konferenser. Likaså anordnas skogsseminarier. Resultatet blir pamfletten om skogsarbetarstrejken. Även den interna debatten och rapporteringen får här sin höjdpunkt. "Klassfajten" kan innehålla upp till 80 sidor.

Men vid den sjätte kongressen ger förbundsstyrelsen en ganska dystert sammanfattning:

"Få av de uppgifter förra kongressen ställde förbundet har lösts. Det som ändå gjorts har blivit isolerade händelser och saknat kontinuitet. Delvis beror detta på oföretagsamhet och svaghet hos förbundet och dess ledning. Den största orsaken tror vi dock står att finna i att uppgifterna varit orealistiska och helt enkelt inte möjliga att genomföra med förbundets nuvarande styrka. De högt ställda målen har blivit förblamande för förbundets arbete. Kongressen överskattade, liksom alla tidigare kongresser gjort, förbundets förmåga och förutsättningar att utvecklas och växa."

Under de senaste två kongressperioderna hade det diskuterats mycket om proletarisering. Ändå hade man inte lyckats organisera FAMS aktivister i celler på arbetsplatserna. Än mindre att bilda någon arbetsplatskommitte. Eller med något enstaka undantag få någon kontinuitet i arbetet.

Inför kongressen skriver en medlem att orörmågan att rekrytera nya kader i någon större omfattning, har lett till att entusiasmen flugit bort, illusioner har brustit samt en "trötthet på alla plan". Det uttrycks t ex i att folk hotar att gå ur förbundet om inget radikalt händer:::

"Det finns egentligen bara två sätt som en organisation kan entusiasmera sina medlemmar, på ett positivt sätt. Den ena är dess praktiska verksamhet. Den andra är politiska och teoretiska diskussioner. Vår organisation kör med en tredje variant - förbundets organisatoriska uppbyggnad. Denna linje är döfödd - det börjar märkas nu."

Vidare hävdar ovanstående att "det som karakteriserat förbundet sen dess start har varit dess teoretiska tendens har tvingat sin linje på förbundets praktiska tendens. Allt under skenet av diverse kompromisser."

En annan kritik som riktas mot förbundet är att man har lagt till sig med ett "leninistiskt arbetssätt". Genom att vi idealigen har kontakter och tvingas samarbeta med leninisterna har vi tvingats att arbeta på deras villkor och kommit in i samma slags effektivitetstänkande.

"De krav vi ställer på oss själva med nuvarande organisationsstruktur tvingar kamrater att utföra arbetsuppgifter de inte känner meningsfulla, men framför allt hindrar dem att utveckla en politisk praktik - stryper den egna praktiken och därmed inte utvecklar kamrater."

Man menar vidare att "en revolutionär organisation växer inte fram genom några slags instoppningar av människor i en föregivet revolutionär organisation, utan är i en social process som tar sin början för varje förtryckt människa när denna människa upplever och erkänner ett behov av att hon själv måste göra något mot förtrycket och det är detta vi måste utveckla."

Ett annat inlägg står för en liknande kritik: "Inte tycker jag att förbundet är precis lika stereotypt som övriga vänsterna. Men, ger detta någon bild av vad självständig organisering kan innebära? Bl a ett frigörande av krafter. Förståelse är inte enbart en intellektuell tankeprocess. Hur frigöra sig från byråkrati, experttroende, maktmissbruk, parlamentarism?"... "Solvognen klädde en dag ut sig till jultomtar, knallade in på ett varuhus och delade ut leksaker till ungar ifrån kapitalisternas hyllor. Jag tror nog att Freire och Solvognen kan lära förbundet en hel del om hur man förmedlar sina kunskaper."

I centrum för diskussionerna stod det sk 2fraktionsmanifestet". Fraktionen kom att på den sjätte kongressen få en majoritet bakom sig. Detta kom att medföra en klar kursändring i FAMS politiska aktivitet.

Fraktionen menar, att förbundet inte längre kan "blåsa på" som hittills. Sedan rådssocialisterna har det praktiskt taget inte längre förekommit några politiska diskussioner. (med lätt överdrift)

"I plattformen står det att vi ska bidra till att skapa en revolutionär organisation, en arbetarorganisation som har förmågan att ta teella initiativ i klasskampen. Den viktiga frågan borde alltså vara hur vi ska bidra till skapandet av denna organisation. Men istället för att föra en diskussion om detta har vi, i stort sett utan att knysta, låtit förbundet växa enligt sin egen logik, alltså som vilken annan organisation som helst.

Vidare anser fraktionen att det är farligt med en alltför optimistisk bild av vänternas möjligheter till framgång. Tvärtom har det inträffat en lågkonjunktur inom den revolutionära rörelsen och det är mera frågan om omgrupperingar inom vänstern än att vissa organisationer gör "reella" framsteg. Förbundet har även en överdimensionerad byråkratiapparat.

Från ett tidigare ha hållit sig inom ett "anti-stalinistiskt block", dvs samarbete med FK och RME/KAF, så menar fraktionen att förbundet bör satsa på uppbygget av ett icke-leninistiskt block. Detta främst pga FK och KAFs accelererande reformism och högervändning.

Rent konkret utmynnade fraktionens förslag i bildandet av ett antal projektgrupper. Förbundet bör koncentrera sina krafter på vissa områden. Närmare bestämt arbetsplatserna, ideologi och varslagslivsfrågor, kapitalismens läge samt statsbyråkrati-problematiken. Projektgrupperna skulle även överbrygga klyftan mellan medlemmar och sympatisörer. Arbetarpress utgivning minskas avsevärt. Rådsmakt skulle läggas på is. Dessutom övergick Arbetarmakt till att komma ut varannan månad. Meningen var att detta skulle bli en satsning på politiska studier och arbetsplatsarbete.

En kritik mot projektgrupperna var att dessa skulle leda till att förbundets medlemmar skulle komma att se FAM som "den revolutionära organisationen". Dvs, att man syssla med det området man just känner för utan att behöva tänka på att utforma ett helhetsperspektiv.

Det gamla förslaget på att slå samman Arbetarmakt och Rådsmakt fördes ånyo fram. Men motiveringen var inte den, att tidningarna tar för mycket tid, utan för att Arbetarmakt inte säljs och används i den omfattning den är gjord för.

En annan position går på följande punkter emot fraktionen: Det finns inga tecken vare sig i Europa (Portugal, Italien), Tredje världen (Chile, Angola, Indokina) eller i Sverige (Skogsarbetar- och städerskestrejkerna) på att det råder stagnation eller lågkonjunktur inom den revolutionära rörelsen. Förbundets "apparat" kommer inte att minska genom fraktionens förslag. Och dessutom är alla utskott nödvändiga. Förbundets studier har visserligen haltat men kunskapsnivån är inte så skrämmande låg i förhållande till andra organisationer. Arbetarmakt fungerar även relativt demokratiskt såsom vänstertidning. Det är fel att ändra infiktningen på Arbetarmakt. Man är skeptisk till bildandet av ett icke-leninistiskt block. Basen därtill är för liten. Fraktionens satsning på arbetsplatserna är mest teoretisk.

Istället menar man att förbundet som huvudparoll måste ha organisera. Det är viktigt att få fram en grundcirkel. Dessutom måste folk stöttas som jobbar på arbetsplatserna och i de proletära bostadsområden. Arbetarmakt och Rådsmakt måste göras mera lättillgängliga.

A-II

PERIODEN TILL SJUNDE KONGRESSEN AUG 76-FEB 78

Efter den sjätte kongressen är förvirringen fortfarande rätt stor. Det råder oenighet om vad beslutet om projektgrupper egentligen ska innebära;

"VI:e kongressen och de många motsägelsefulla beslut som togs visar tydligen att vi ej var mogna för att jämka samman oss till beslut. Oenigheten är fortfarande för stor. Missuppfattningarna för många."

För de enskilda medlemmarna runt om i landet uppstår speciellt många frågetecken. Det mesta arbetet förs inom organisationen, såsom gemensamma diskussioner, studier och tillverkning av propaganda. Att själv bilda en projektgrupp kan vara svårt. En medlem uttrycker problematiken på följande sätt:

"Jag vägrar att ta av den tid jag har till å stänga in mig i min lilla kammare och studera. Det skulle ta så himla mycket tid. Först tid till att allmänt sätta sig in i det ämne man ska studera, jag är novis i de flesta ämnena. Jag riskerar att aldrig kunna hålla samma takt som de andra gruppmedlemmarna, för min hjärna är ganska otränad på svårare litteratur. Sen tar det tid till å läsa, sen ska jag hålla kontakten med dom andra medlemmarna och sen ska jag hitta någon som kan PASSA MINA UNGAR när jag måste stänga in mig. Jag vägrar för jag vill kunna

1. I största möjliga mån ha mina barn med i det arbete jag utför.
2. Anknyta allt arbete till min dagliga situation här och nu, annars orkar jag liksom inte vidare.
3. Odla mina kontakter här.
4. Och ha tid att hela tiden ha situationen och händelserna klara för mig här, dvs kunna följa upp grejor som händer."

Under kongressperioden kommer så småningom samtliga medlemmar utanför de orter där FAM har någon avdelning att lämna förbundet. På en ort leder oenigheten kring kongressbeslutet till att allt arbete lamslås. En annan avdelning är fullt sysselsatt med redaktionella uppgifter. I praktiken reduceras förbundet till en fungerande avdelning.

En skillnad mot tidigare, är att det sker en allmän politisering inom förbundet och ett sökande efter nya teoretiska utvecklingsmöjligheter.

Speciellt arbetsplatspolitiken debatteras flitigt. Borta är de varierande buden huruvida stenhård, medel eller mjuk proletarisering är att föredra. Projektgruppen börjar nosa på Roths teorier om två arbetarrörelser, operaism i Italien & en viktig tes inom O är, att det i första hand är arbetarnas kamp och inte konkurrensen mellan olika kapital som driver fram en utveckling av produktivkrafterna. Rent praktiskt

gör man bl a sk arbetarundersökningar på stora fabriker. Det viktiga är att arbetarna utifrån sina egna erfarenheter utformar en självständig kampstrategi.), man får kontakt med en livs levande och fungerande arbetsplatskommitté på SL, som man inte haft någon aning om.

Förbundets inställning i förhållande till fackföreningen ansågs av flera såsom bristfällig och onyanserad. En skogsarbetare berättar följande om sina svårigheter. I det här fallet är avtalsrörelsen förestående:

"...Att följa det vanliga fackliga spelet är föga upphetsande. Något motvilligt började jag tänka på förbundets arbetsplatspolitik, mycket konkret. På min arbetsplats. Mina arbetskamrater: Aarna, finne, förstår ingen svenska, Gunnar, tjugoårigt Jehovas vittne, Stig, behärskas av henlänktn till Arjepog, har ont i halsen sen han började, Ragnar har jag inte träffat, lär bo på ungarshotell, Nicke, desillusionerad, reaktionär sosse, nyligen gift i Finland, Åker dit så fort som möjligt.

Kan någon tänka sig en arbetsplatskommitté? Det kunde inte jag. Men jag skrev en motion på basis av mina och andras erfarenheter, gjorde på inrådan av Paul Lestander om den till ett upprop som några av de mest aktiva under strejken skrev under..."

Det hela resulterade i två nummer av Rådsmakt där förbundets arbetsplatspolitik kom att konkretiseras avsevärt.

Även ideologi och vardagslivsfrågorna fick en konkret inverkan på avdelningsarbete. Vi började ordna träffar hemma hos varandra. Där pratade vi om hur det kändes att jobba politiskt, problemen som var förknippade därmed, om hur man mådde hemma och på jobbet. Dvs att även låta diskussionerna tränga in i den "privata sfären".

"Kapitalismen läge" projektgruppens studier leder till en diskussion kring den rådskommunistiska och kapitallogiska skolans ståndpunkter. Organiserandet av de icke-leninistiska konferenserna samt den därmed tillhörande diskussionsbulletinen är ett led i den debatten. Kontakter knyts främst med grupper i Norge, International Communist Current, Communist Workers Organisation samt Marxistisk Arbetsgrupp i Stockholm. Fyra konferenser, därav en i Oslo arrangeras under kongressperioden.

Även andra kom att visa sitt intress för konferenserna. Nämligen SÄPO. Detta kom bl annat fram vid förhör med FAM-are i sambandet med gripandet av "den största terroristli- gan i Svensk historia". Ett lägligt tillfälle till att spionera lite extra på den svenska vänstern.

Den ICC orienterade tendensen inom FAM för en häftig debatt, bl a mot anklagelser om att vilja göra om förbundet till en studieorganisation:

"För en kommunistisk organisation som inte syftar till att "stå och titta på" i kampen, utan som förstår att kommunister-na måste intervensera i klassstriderna, kan teoribildande aldrig bli till "teoreticism" utan sker i ett perspektiv av kommunistisk intervention. Vi studerar inte för att bli en aktiv faktor i klasskampen för studerandets egen skull utan för att bli en aktiv faktor i klasskampen! I dagens läge har vi dock inte möjlighet att kunna bli denna aktiva faktor, delvis pga vår litenhet och delvis på grund av att vi saknar de politiska förutsättningarna: dvs att vi är för dåligt (teoretiskt) skolade."

En viktig uppgift för förbundet måste vara att vi skaffar oss en övergripande kapitalismuppfattning. Likaså en övergripande uppfattning om fackföreningarnas karaktär. "Vår uppgift är att bidra till att peka ut de generella målen och inte att erbjuda recept för lokal aktivism."

En viktig uppgift för förbundet måste vara att vi skaffar oss Man hävdar vidare att projektgrupperna är "en kapitulation i n- för det faktum att vi inte hugnat oss, (det) har inneburi en splittring av förbundet inifrån som vi nu måste motverka. Det är viktigt att alla kamrater har en verklig möjlighet att delta i alla diskussioner och där kan ta ställning i de olika frågorna."

Dessutom kom att föras en lång och irriterad debatt om medvetandeprocess och vitsen av att delta i frontarbete alternativt stödja det. Ovannämnda tendensavvisade allt sådant arbete. Det finns ingen anledning till att stödja den ena eller andra fraktionen av den inomkapitalistiska vänstern i dess strävan att finna reformistiska eller statskapitalistiska lösningar. Det enda som är vert att stödja är den självständiga arbetarkampen.

Så småningom kom dessa kamrater att lämna förbundet. Istället gick man in i Marxistisk Arbetsgrupp.

Det fanns ytterligare en annan position vad gällde inriktningen fr a på arbetsplatserna. Att arbeta inom LO för att skapa opposition är i det närmaste dödfött. Skogsarbetarstrejken visade även på att den schysstaste organiseringen med stormöten förekom där, där LO var svagast. Dvs hade konkurrens från SAC. Eftersom vi har en hel del beröringspunkter med den syndikalistiska rörelsen och det även är "högre i tak" för olika åsikter än inom LO så borde det vara lättare att förankra våra ideer inom SAC än in någon annan organisation. Man borde även försöka få till stånd ett samarbete med Arbetaren. "Det är faktiskt synd ibland på så många bra artiklar i Arbetar-makt som inte får en större läsekrets."

Under hösten 1976 hölls den första mötesserien på tre år. Temat var upproret i Ungern 1956. I samband därmed gav Arbetarpress ut sin första och enda bok: Andy Andersen - Den beväpnade sanningen. FAM var även med och organiserade demonstrationer till 20-årsminnet av det krossade arbetarupproret.

Efter att Förbundet sedan den sjätte kongressen präglats av en nästan total upplösning, började det skönjas en på nytt gryende enighet kring julen 77. En del nytt folk hade återigen börjat komma med. På sen sjunde kongressen i februari 78 kunde man t o m utskilja lite åkampstämning". "Vi har allt att vinna på att gå ut på gator och borg, att aktivera alla våra kontakter, att låta våra argument stötas mot andras. Vi måste finnas på demonstrationer, på möten, i de tvärpolitiska organisationerna."

Projektgrupperna skulle alltså läggas på hyllan. Förbundet skulle börja "utarbete, praktisera och förbankra en kommunistisk dagspolitik i för arbetarklassen väsentliga frågor." Interna studier, möten och temanummer av Arbetarmakt skulle koordineras. Förbundet skulle öppnas utåt för att sympatisörer och man skulle även på allvar försöka rekrytera nya människor. Dessutom skulle Rådsmakt återigen uppstå.

Det hela måste ses mot bakgrund av den övriga vänsterns ständiga närmanden till ståndpunkter nära VPK. Om man inte ens redan hade hunnit köra om det på höger sida. FAM hade med tiden fått ett betydligt större "politiskt svängum".

PERIODEN TILL ÅTTONDE KONGRESSEN FEB 78-FEB 79

Arbetet efter den nya verksamhetsinriktningen, "Ge Järnet", fungerade rätt bra i Stockholm under våren och entusiasmen var rätt stor. För först gången arrangerade förbundet en egen första maj demonstration. 100 personer deltog. Efteråt var man helt eniga om att det var rätt att demonstrera i ett eget tåg. Fast dom flesta hade blivit rätt slutkörda för ett tag framöver.

Det ordnades även möten och studiecirkelar på nya orter för att dra igång ett politiskt arbete. En konferens för att diskutera före detta medlemmars synpunkter och kritik anordnades. I början av hösten deltog man aktivt i solidaritetsarbetet för bil& traktor arbetarna. Dessutom var avdelningen med och arrangerade en Tjeckoslovakisk demonstration. Däremot skar förbundet ner sitt engagemang i de sk. icke-leninistiska konferenserna till ett minimum. De hade mera utvecklats till en debattklubb för kapitallogiker på ett tämligen abstrakt plan. Under sommaren anordnades även för första gången ett läger på en vecka.

Under hösten kom så småningom det mest av det tidigare arbetet att läggas på hyllan. Det hade uppstått en rad komplicerade personliga konflikter och förvecklingar och nu hade flera av de inblandade lämnat avdelningen. Samtidigt var även några ute och reste runt i världen. Även Göteborgsavdelningen hade pajat ihop slutgiltigt och upplöstes i september. Så besvikelsen var ganska stor. Till en börjandvar diskussionerna tänkta att ta upp hur man verkligen vill jobba tillsammans. Så småningom kom allt fler att ifrågasätta förbundets existens.

Några medlemmar formulerade en del av problematiken på följande sätt: "Allt som hittills skrivits och kritiserats i förbundet i det här inledande diskussionsunderlaget ser vi som ett tecken på att förbundet lider av en svårartad sjukdom. Vi har enats om namnet elefantsjukan... Det finns en grundläggande skillnad mellan vad vi synes vara och vår egen uppfattning om vad vi är och vad vi verkligen är... Utåt sett så ser det ut som vi är en stor organisation med en presstruktur vi har, som ett tag var samma som KAFs och FKs, vi har deltagit i flera demonstrationer, suttit i förhandlingar osv. Vi har aldrig gått ut med vår ytterst begränsade styrka. Inåt sett har vi alltså gett järnet, kört på som en "vanlig" vänsterorganisation, med en struktur som motsvarar en sådan... Allt detta har medfört att människor som kommit till förbundet ofta blivit grymt besvikna när de upptäckt hur det verkligen ligger till, att vi är så "små". Det har skapats myter och illusioner om vad förbundet är och kan göra. Självförståelsen lyser med sin frånvaro.

En annan sida är att då flesta människor dragits till förbundet som en "anti-auktoritär" organisation. Men när dom börjat dras med i arbetet har de upptäckt att förbundet i praktiken är en auktoritär organisation men med en "anti-auktoritär" teori... Vi har skulle man kunna säga organiserat oss mera för framtiden än för nuet... Är denna organisationsform som vi och övrig vänster byggt upp den enda möjliga idag och i morgon? Ska vi växa in i en organisationsform eller ska organisationen växa fram utifrån de behov vi har?"

En annan medlem frågar sig - "Vad borde vi gjort istället för att bilda FAM 1973?... Jag menade... att vi inte hade så jävla många alternativ. Det naturligaste var att bilda någon slags organisation som förde ut de idéer vi stod för. Denna organisation kom att kallas FAM... Vilka uppgifter tog vi på oss som vi inte klasrade av? Ja främst har det varit att just "bygga" denna organisationen FAM på det sätt vi försökte: Med våra frihetliga ideal om att alla skulle ha samma makt osv. Detta har misslyckats, och jag vet inte varför. Jag kan naturligtvis som alla peka på några bidragande faktorer, som ständigt kommer upp, det är allt."

En majoritet av medlemmarna kom vid den åttonde kongressen att ställa sig bakom ett förslag om att upplösa FAM, inkalla till en ny konferens för att bilda ARBETARMAKT-grupper:

Dessa grupper skulle utifrån förbundets plattform formulera på vilket område och på vilket sätt man vill arbeta. Istället för att på en kongress försöka övertyga varandra och kompromissa fram en linje skulle nu de olika grupperna i praktiken arbeta efter sina olika ambitioner. Dessa skulle även komplettera varandra. Gemensamt skulle man ha tidningen Arbetarmakt, en skriftserie, internbulletin samt kassör. Den viktigaste nationella samordningen består av konferenser för erfarenhetsutbyte och planläggning av eventuella nationella aktiviteter.

En annan riktning menar att ARBETARMAKT-grupperna i praktiken inte utgör något alternativ till nuvarande förbund. I princip skulle lika mycket tid gå åt till att arbeta i den egna gruppen, sedan i cellen på någon arbetsplats eller inom någon frontorganisation, dessutom ska man vara med om att samordna grupperna lokalt/nationellt samt sprida den tryckta propagandan. Alla ramar är återigen på förhand uppställda.

Istället är man för att starta en tidskriftsförening. "Syftet med förslaget är att upprätthålla och föra ut de kommunistiska ideerna och perspektivet (Se främst resolutionen från 7:e kongressen) till alla intresserade. På så sätt kan vi ge dels vägledning åt de som bedriver aktiviteter på arbetsplatserna i bostadsområden osv, samtidigt som vi får kritik och kan konfronteras med "verkligheten" genom nya former för kontakter med läsare och försäljare."

Ett annat bud var att försöka "rycka upp" FAM. På kongressen framkom ytterligare ett muntligt formulerat förslag: Att utanför förbundets och den övriga organiserade vänsterns ram sammanfatta erfarenheterna från 70-talets svenska arbetarkamp.

Under höstens diskussioner kom även förslaget att skriva en sk. vitbok: "Konsekvenserna av kritiken att det gick för fort att bilda förbundet, gör att vi måste lägga ner förbundet. Vi är inte klara över vad den politik som vi har, är för något i förhållande till datspolitiken. Det är omöjligt att ändra organisationen och jobba politiskt utan att ha dragit lärdomar. Detta är det viktigaste nu. Att analysera vår utveckling och sammanfatta denna i en Vitbok. Det existerar ingen enighet idag. Därför är det omöjligt med någon ny slags organisering/organisation."

PERIODEN TILL NIONDE KONGRESSEN FEB 79-MAJ 79

Till en början koncentrerades diskussionerna kringa att formulera en kritik av förbundets plattform. Sedan övergick man till att diskutera de olika svaren på ett utskick som hade gjorts till alla före detta medlemmar och aspiranter för att få höra på deras synpunkter på förbundet och dess misslyckande. Dessutom diskuterades nedläggningen av förbundet och formerna för eventuell fortsatt politisk verksamhet därefter.

En del medlemmar hade redan börjat förbereda projektet "Arbetarkampen under 70-talet". Så här formulerades de bakomliggande syftena med projektet, vilka har många beröringspunkter med 60-talets italienska operaister:

- 2"1) Vidga kunskaperna om arbetarkampens konkreta förlopp under 70-talet; hos såväl initiativtagarna själva som hos de som tar del av det färdiga resultatet. Av spediellt intresse är de som tjänat som informatörer.
- 2) Analysera tendenser i kampen, generellt och i förlängningen mot 80-talet.
- 3) Skapa ett - om än löst - kontaktnät mellan militanta arbetare, av naturliga skäl centrerat kring projektet ifråga.
- 4) Den ekonomiska krisen; de skärpta klassmotsättningarna, klassens sänkta materiella standard pekar ut ett perspektiv av "vargavinter" inför 80-talet. I detta läge kan ingen möda sparas på när det gäller att beväpna arbetarklassen och dess avantgarde. Ett av de viktigaste vapnen är tiotusentals arbetares erfarenheter av kamp och strid under ett förgånget decennium. Mot "vänstergruppernas" olika jippon med rötter i mellanskiktens skiftande behov, måste vi lägga fram dom slutsatser vi kan dra inför framtiden utgående från en analys av klassens egen kamp. Proletariatet måste känna sin historia för att segra."

Den ~~en~~ighet som fanns bland de flesta andra om att skapa Arbetarmakt grupper hade förbytts i tvivel efter vårens diskussioner. De flesta var överens om att det nog var överilad att skapa ett nytt färdigt projekt när det knappt fanns några människor som var berädda på att ställa upp. Det enda som beslutades på den nionde kongressen var hur nedläggningen av förbundet skulle organiseras ekonomiskt och administrativt, att en grupp skulle arbeta på att sammanställa erfarenheterna av sju års politisk aktivitet, att tidskrifts och förlagsverksamheten skulle läggas på is samt att man i september skulle inbjuda intresserade för att förutsättningslöst diskutera läget och ett fortsatt eventuellt samarbete i framtiden.

FAM OCH ARBETSPLATSPOLITIKEN

När förbundet bildades och plattformen skrevs, hade man knappast några egna arbetslivserfarenheter att referera till. Visserligen befann sig även då en majoritet av medlemmarna på någon arbetsplats. Men alla var rätt färska ute i förvärvslivet. Lärdomar hämtade man snarare från tjugotalets arbetarkamp i Tyskland, Holland och Italien. Under dom senaste åren hade även otaliga exempel från främst Italien och Frankrike visat på den självständiga arbetarkampens aktualitet. Exempelvis ockupationen av klockfabriken Lip. En kamp som utgick ifrån arbetarnas konkreta behov och som inte lät sig inordnas i någon fackförenings eller politiskt partis taktiska spel och reformistiska strategi.

T o m 1975 fanns det även i Sverige ett organisatoriskt uttryck för ovan nämnda tendens som FAM kunde knyta an till. Inte så mycket på ett konkret personligt plan eftersom man knappt hade några egna erfarenheter att bidra med. Utan snarare på ett politiskt, där FAM kunde peka på något reellt existerande i den svenska arbetarkampen. Nämligen Arbetarsolidaritet, en sammanslutning av arbetare som varit ute i skilda konflikter, Gruvarbetarnas stridsfond som användes som stöd i ett flertal utomfackliga strejker samt Arbetarkonferenserna. Från början initierad av medlemmar ur Arbetarsolidaritet. Sedan organisatoriskt övertagen av förbundet Kommunist. Som sedermera kom att lägga ner konferensen när organisationen bytte politisk linje.

I fortsättningen kom erfarenheterna från enskilda medlemmar, sammanfattade på konferenser halvårsvis, att vara avgörande för arbetsplatspolitikens fortsatta utveckling. Medans den övriga vänstern, utom KFMLr, kom att alltmer definiera arbetsplatsarbete med att påverka de fackliga strukturerna, så har FAM aldrig nämnt "justerat" sina ståndpunkter sedan 1973. Skogsarbetarstrejken spelade en viktig roll i det här sammanhanget.

Strejken har i efterhand av vänstern använts som ett viktigt "bevis" för tesen om att göra facket till en kamporganisation. Åtminstone vad gäller de lägre fackliga strukturerna. Men genom att en organiserad FAMare satt med i den centrala strejkkommittén så kom det fram att det fanns olika ansatser till organisering. I Hälsingland och i Jämtland däremot så uppstod en självständig strejkorganisering. Dels beroende på att många av de strejkande tillhörde SAC. Dels även på närheten till förbundsstyrelsen som sitter i Gävle.

Andra erfarenheter som mera konkret underbyggde FAMs syn på facket kom ifrån enskilda killar i Stockholms frihamn och Götaverken i Göteborg. Hamnarbetarförbundet har ju ofta, tillsammans med Grafiska fackklubben i Stockholm, framställts som levande bevis i en strategi för socialism som ska gå via kämpande fackföreningar. Konkreta erfarenheter visade dock snarare på att Hann var rät och slätt en fackförening, inget annat.

På Götaverken jobbade som mest samtidigt tre FAMare. Det var under 1975. Formellt betecknades dessa väl som förbundets varvscell. Men det var inte mer ambitiöst än att "cellen" hade sina möten på bussen till och från jobbet... Alla tre arbetade dom på olika håll inom varvet och dom hade även helt skilda föreställningar över sin eventuella politiska "nytta". Den ene tveklade på det mesta. Den andre tyckte att han hade mer att lära sig av andra än att han skulle kunna stå och agitera. Den tredje däremot, som var något äldre, hade ett mera statusbetonat yrke. Som utrustningsplåtslagare kom han även i kontakt med en del folk och hade nog möjlighet att påverka en del människor i sin omgivning.

Den viktigaste frågan som drevs av praktiskt taget hela vänstern under nästan ett år var försöken att få bort meritvärderingen. Vänstern representerades i det här fallet av ett 30-tal r-are, FAMarna samt lika många VPK och FKare. Motståndarna i det här fallet utgjordes av sossarna och dessa var otroligt välorganiserade och disciplinerade. Inför varje grej som hände på Götaverken hade de ett eget möte där taktiken lades upp. VPK fackklubben utgjorde raka motsatsen. Så här fick man konfronteras med något helt annat än vad som traditionellt målades upp av vänstern: Slöa sossar (pampar) som aldrig får nåt riktigt uträttat.

Efter hand kom varvskrisen att bli en allt viktigare fråga. Ett mittuppslag i Arbetarnamakt som handlade om krisen och som delades ut på varvet var FAM-kamraternas enda synbara resultat såsom "cell".

Även fast de enskilda erfarenheterna varit det viktigaste bidraget till utvecklandet av förbundets arbetsplatspolitik, så har det desto mera diskuterats om behovet av att bygga upp celler på olika arbetsplatser. Det är mot den bakgrunden som vi lite närmare ska ta upp har det organiserade arbetsplatsarbetet har sett ut för FAMs del. Paradoxalt nog har dessa erfarenheter inte alls haft den betydelsen som det organiserade arbetsplatsarbetet tillskrevs i den stundom ganska hetsiga interna debatten.

I praktiken blev det bara tre arbetsplatser där det gjordes några nämnbara erfarenheter på.

MUNKSJÖ PAPPERSBRUK I JÖNKÖPING

Tre människor, som senare kom att gå med i förbundet, började i december 1972 att ge ut en arbetsplatstidning, Munksjöarbetaren. Under hösten 74 bildades en arbetsplatscell. Under en kortare period, mellan senhösten 75 och sommaren 76 kom den formellt att vara en "förbundscell". Cellen kom att existera fram till årsskiftet 76/77. Cellen organiserade mellan tre och sex medlemmar. Som mest fyra medlemmar från förbundet.

Munksjöarbetaren utkommer än idag. Sedan starten 1972 har det blivit 26 nummer. Från 1976 och framåt har det blivit ca fem nummer per år. Att trycka tidningen kostar gruppen mellan 80 och 90 kronor. De penninginsamlingar man brukar ha i samband med att ett nytt nummer delas ut har inbringat mellan 30 och 120 kronor per nummer.

Så länge som cellen fanns hade man egna studier om lönefrågor samt om arbetarrörelsens barndom och historia.

Utåt har gruppen gjort väsen av sig vid ett flertal tillfällen: Under våren 75 i samband med en strejk om fast månadslön, under hösten 76 organiserade man 10 pers i en namninsamling för bättre arbetsmiljö, i samband med en strejk på hygienavdelningen våren 77, Munksjöarbetarens jubileum 1977, en kamrats inval i avdelningsstyrelsen 1977 samt i bildandet av PAKS; Pappers Anti Kapitalistiska Studiecirkel. Den har till dags datum organiserat 11 personer. Förutom studier har gruppen gjort ett antal studiebesök. Bl a till andra bruk i Snålnad, Lucas fabriken i England och klockfabriken Lip i Frankrike som ockuperats och drivs av arbetarna själva.

Diskussionerna i cellen har bl a berört frågan huruvida tidningen ska ha mera eller mindre "ideologi" respektive "praktiska upplysningar för dem som jobbar på Munksjö". Likaså om man ska ha en kontinuerlig utgivning trots att det inte händer eller har hänt något särskilt "uppseendeväckande".

Under hösten 79 har en av medarbetarna i Munksjöarbetaren gett ut en roman som handlar om vardagen på bruken samt personerna i hans omgivning.

MARIA POLIKLINIK I STOCKHOLM

Erfarenheterna från Maria kan knappast betecknas som resultatet av en medveten satsning från Stockholmsavdelningens sida. Istället är det historien om en person som jobbat ensam, på känn och utifrån sitt eget huvud.

M började hösten 75 på Maria. Avdelningen fem är en "motivationsavdelning". Man arbetar miljöterapeutiskt, medicinfritt med att försöka ta fram orsakerna till patientens missbruk och därefter motivera denne till att söka vidare till en lämplig behandling. Det finns 12 tjänster på avdelningen. Redan tidigare hade avdelningen kämpat sig till rätten att själva rekrytera personalen. När sedan en auktoritär läkare slutade hade M möjligheten att medverka till att två kamrater började på "femman".

Mellan FAM sympatisörerna fanns det inga direkta diskussioner som utmynnade i några speciella taktiska förhållanden gentemot avdelningen. Tvärtom menade M att hela personalgruppen skulle vara den enheten där alla diskussioner skulle ske. I efterhand däremot ser M väldigt kritiskt på faktumet att kamraterna kring FAM inte agerade mera enhetligt.

På initiativ från en annan avdelning samlades representanter från alla avdelningar var 14:e dag till sk. "kaffemöten". Här kom att föras viktigare diskussioner än på fackmötena och facket upplevde kaffemötena även som ett hot. Att denna organisering uppstod hade sina konkreta materiella orsaker: Flera avdelningar var nedlägningshotade, man ville få bort en klinikföreståndare som förde en dålig personalpolitik och dessutom diskuterade man hela vårdideologin. Man menade att sjukhusledningen saboterade allt progressivt arbete. Exempelvis den inriktningen som motivationsavdelningen hade.

De enda taktiska diskussionerna som förekom FAMarna emellan var just i förhållande till kaffemötena. Man ville försöka permanenta och befästa denna organisering. Exempelvis genom att sprida protokoll, kanske t o m starta en tidning utifrån diskussionerna på mötena.

M kom att dra in sex personer från femman i någon form av FAM verksamhet samt ytterliggare fem stycken som var polare till arbetskamraterna på Maria.

Sommaren 77 medförde ett rejält avbrott i det arbete som hade pågått under våren. Många avdelningar hölls stängda, kaffemötena upphörde och flera av de aktiva slutade. Orsakerna därtill var flera:

Man diskuterade på femman olika syner på behandlingen. En hårdare linje förespråkade att man skulle ställa krav på patienterna att det skulle vara helt drogfria under tiden de var på avdelningen. Bl a skulle man även kunna låsa in folk på avdelningen. Den andra sidan hade man mera "liberal" attityd.

Jobbet var slitsamt.

Folk ville försöka få ett bättre, mera kvalificerat jobb.

När sedan hösten kom hade M till en del tappat sugen vad gäller det politiska arbetet. Istället fick hon ta större ansvar för själva behandlingsarbetet. Dessutom var avdelningen under hösten direkt nedlägningshotad. Mycket energi gick åt till att över huvud taget "överleva". Kampen ledde till att femman inte kunde läggas ner.

A-2I

Parallellt med att M jobbade på Maria fanns inom FAMs stockholmsavdelning en projektgrupp som sysslade med frågor som ideologiskt förtryck. Denna bidrog nog mycket till att flera från Maria sökte sig till FAM eftersom man där kunde hitta ett politiskt arbete som direkt anknöt till ens egna vardag.

M slutade i januari 78 på Maria. Detta för att få ett arbetsmässigt intressantare jobb. Ett jobb där man även ser mera resultat.

Kaffemöten fortsatte till våren 78 och på sommaren så slutade den sista FAM-aren på Mariapolikliniken.

ASEA KABEL I STOCKHOLM

Fabriken behövde arbetskraft och från januari 75 och en tid framöver började fyra människor där som hade anknytning till förbundet. Dels var dessa personer helt enkelt i behov av ett jobb. Dels hade man från början vissa politiska ambitioner. Det fanns redan några FK:are på "Kabel".

Under våren så började en grupp att utkristallisera sig och träffades mera regelbundet. Den bestod dels av FAM och FK-arna, dles av även delvis äldre, partipolitiskt obundna arbetare. Det var snarare en spontan grej än att bildande av gruppen hade föregåtts av en noggrant planerad taktik. Den materiella orsakerna hade dels att göra med ett allmänt missnöje, bl a riktat mot fackstyrelsen. Dels fanns behovet av ^{en} närmare kontakt på social nivå.

De första större gemensamma saker man gjorde var att organisera ett solidaritetsarbete kring skogsarbetarstrejken. Dels ordnade man en gemensam fest.

Till hösten kom verksamheten att omfatta en hel del områden och man träffades mellan en gång i veckan och var 14:e dag. Gruppen, som då omfattade ett drygt tiotal personer samt hade ytterligare lika många "runt omkring", förberedde sig inför fackmöten, deltog aktivt i fackcirklar kring §32, hade en flygbladspolemik med sossefackklubben om löneformer, gick med namnlista dels till stöd för en kille som skulle förflyttas - dels gällde det löneformer, man demonstrerade gemensamt inför avtalet och första maj, gick på teater och lyssnade på musik, skrev motioner om stöduttalanden, §32, om att avtalet skulle ut på omröstning, man försökte kandidera till ett gruppstyrelseval, man drev frågor kring arbetsmiljön samt att man hade egna studier om vad socialisim är för något.

"Gruppen" som den allmänt kallades blev ganska känd på fabriken och man var i ständig konflikt med fackstyrelsen.

Inför den stundande avtalsrörelsen gav man ut en sk. månadslönetidning. Man deltog

Sommaren 76 så slutade några av de mest drivande kamraterna, vilket i den här gruppen var identiskt med organiserade vänstermänniskor. Detta resulterade i att gruppen i det närmaste föll ihop. Men mot slutet av hösten 76 så kom man igång igen. Nu utgjordes gruppen framöver av 6-7 personer.

Inför den stundande avtalsrörelsen gav man ut en sk månadslönetidning. Man deltog återigen i fackliga studiecirklar, nu kring löntagarfonder. I stort kom verksamheten att gestalta sig som tidigare. Fast man var något mindre utåtriktad.

Efter sommaren '66 hade FAMs inflytande avsevärt minskat i gruppen. Enbart en sympatisör jobbade fortfarande kvar i fabriken. Hon slutade sedan hösten 77. Fast gruppen kom att fungera någorlunda regelbundet ända till våren 79. Numera jobbar nästan ingen av de aktiva kvar på "Kabel". Idag så utkämpas istället de politiska bataljerna på styrelsenivå mellan sossarna och några SKP-are.

Motsättningarna inom gruppen bestod till stor del av kontroverser, ofta rätt högt över de övriga deltagarnas huvuden, mellan FAMarna och FKarna. Exempelvis gällde det förhållningssätt gentemot de fackliga strukturerna.

FAM komraterna fungerade dock aldrig som någon egentlig cell. Man försökte att jobba på så gott man kunde efter eget huvud. För något stöd fick man knappast ifrån Stockholmsavdelningen.

I det läge som förbundet befann sig hade det dock knappast någon förmåga att ge det stöd som kamraterna på Liljeholmen och även Munksjö önskade:

Rent konkret skulle det ha uttryckt sitt i utgivandet av små lättfattliga pamfletter kring aktuella teman. Ytterligare människor som tog jobb på dessa arbetsplatser. Sant att det över huvud taget bildades fler arbetsplatsgrupper som man skulle kunna utbyta erfarenheter med.

Fästän det länge var beslutat om att starta en sk småskriftserie, så fanns det inga resurser inom förbundet till att ge ut den. Inte heller förfogade FAM över lättrorliga kadrer som kunde flyttas lite hur som helst till olika arbetsplatser. Något som var ganska vanligt blanda andra vänsterorganisationen.

Just detta med att allt efter organisationens behov kunna flytta "kadrer" samt frågan om "proletarisering" har varit centrala teman i den interna arbetsplatspolitiska diskussionen. Det typiska har även varit att debatten i mindre grad anknyt till de enskilda medlemmarnas medvetande utifrån sin vardagssituation. Utan snarare till den allmänna problemen vänstern stod inför utifrån sitt ursprung i en studentrörelse.

I själva verket har proletariseringens diskussionerna inom förbundet till stor del varit en offantlig skendebatt. Den här dussintals studenterna som skulle behöva byta identitet för att påskynda FAMs utveckling till en riktig arbetarorganisation har aldrig existerat. I själva verket var det vid ett närmare genomblick, med undantag av någon enstaka, ingen som det var önskvärt att den skulle proletariseras. För så hård har aldrig pressen inom FAM varit att en som trivs med ett intellektuellt yrke ska behöva vända ut och in på sig bara för att spela proletär. Lite hade man ändå tagit del av de otaligt tragiska exemplen inom andra vänsterförbund. Att nästan var annan medlem kom från ett arbetarhem var det heller ingen som reflekterade över. Snarare uttryckte proletariseringssnacket en allmän frustration. För det att vänstern är så liten i förhållande till arbetarklassen i sin helhet. Inte heller kunde man notera snabba framgångar.

När FAM har kritiserat andra vänsterförbund i deras arbetsplatsarbete har det ofta varit utifrån den utgångspunkten att dessa har en elitistisk, avantgardistisk och leninistisk syn på sitt eget förhållande till arbetarklassen. Just när det varit frågan om att bygga upp driftceller och proletarisera studenter.

Denna form av arbetsplatsarbete uttrycker också ett oerhört bakvänt sätt att göra politik på. Under förevändningen att organisationen satsar på arbetarklassen är det i praktiken alltid frågan om att stärka sin egen organisation. Arbetsplatsarbetet har ofta mera en propagandistisk effekt. Förbundsmedlemmar sätter upp affiser, delar ut flygblad, ger ut en tidning eller skriver motioner till facket. Däremot brukar cellen sällan kunna rekrytera några nya medlemmar. Det viktigaste synbara resultatet är att organisationen blir känd och att man i den egna pressen kan stoltsera med vilken "förankring" man har på dom och dom arbetsplatserna.

Detta har precis samma giltighet även om organisationen har en anti-auktoritär politik som uppmanar till självständig kamp. Fabriksgrupper och arbetsplatstidningar är i sig inte uttryck för någon "basdemokrati". Utan man måste snarare se till av vilka materiella orsaker dom har uppstått. Och om det hela leder till någon självaktivitet och medvetandehöjning. Eller är det snarare dom som redan kan ses förut som får sina åsikter bekräftade?

I detta bakvända sätt att göra politik på är det inte frågan om individens behov, på några konkreta materiella orsaker, att kollektivt förändra sin omgivning. Snarare så omvandlar sig individen till en revolutionens soldat som ställer sina tjänster till organisationens förfogande. När sedan en medlem lämnar organisationen skulder man allt som oftast på individen: Han/hon hade fel klassbakgrund,orealistiska förväntningar, jobbade på fel arbetsplats eller kanske t o m inom fel bransch där revolutionärt arbete inte är speciellt "lönande".

Ett inside tips är att man företrädesvis bör jobba inom M et A llb R anchen. Då (Där M står för Man, A-Arbetare och R symboliserar den Rutiga skjortan)—Då har man minskat riskerna avsevärt att ens behov ska behöva komma i konflikt med arbetarklassens "objektiva" intressen.

Fullt så extrema uppmaningar som i stycket ovan förekom dock aldrig inom förbundets interna cirkulär. Men det är svårt att enbart diskutera FAM utan att se till den politiska omgivningen som påverkat organisationen.

De sex följande sidorna innehåller två inlägg ur Klassfajten. Dom får tjäna som ett exempel på att det även skrevs både personliga och ytterst tänkvärda inlägg. Visserligen var sådana här artiklar i klar minoritet i förhållande till alla organisatoriska, formella skrivelser. Men det fanns som sagt var undantag.

VAD FAN ÄR DET Egentligen VI SYSSLAR MED?

OK. Nu ska det förtas på papper. Länge nog har man tränat undan det, tyckt att känslorna är för vaga för att kunna skrivas ner och ta upp till politisk diskussion, avfärdat det med att "det går nog över" medan man istället bara lagrat sina tvivel. Ja, hur börjar man då?

Vi satt i Spånga efter ett medlemsmöte och upplevde det politiska arbetet medningslöst. Varför?

Vi hade ifrågasatt i vad mån det verkligen är politiskt arbete vi sysslar med. Hela mötet upptogs av administrativa diskussioner. OK. Det kanske inte är det som är huvudrejen, förresten. Det kan man väl acceptera, om sen de administrativa grejerna ger ett politiskt resultat. Jag skulle kunna säga så här: Det känns som om arbetet med förbundet är en slags politisk onani. Själv-tillfredsställelse. Det känns som om man inte i första hand arbetar för socialismen utan för förbundet. Ett jävligt bekvämt argument är att man arbetar för socialismen genom förbundet. Men det känns inte som om det verkligen är så. Det är så mycket möten och poster som ska skötas att man aldrig kan ägna sig åt nåt teoretiskt arbete, ägna sig åt sin själv (individualism?), ägna sig åt nån annan än medlemmar och sympatisörer, ägna sig åt medlemmar och sympatisörer såsom mer än medlemmar och sympatisörer.

Arbetet går framåt. Politisk terapi. Tre nya grundcirkclar. Politisk onani. Se! Vi växer! Ska vi lyckas lura med ytterligare några? Är det inte viktigare att kollektivt sätta sig in i läget i Portugal? Analysera den påstådda krisen? Kollektivt diskutera militären, funktioner, soldatarbete, förtryck?

Viktigare än vadå? Alla möten tycks behövas, alla posterna behövs ju. Och så får vi ännu mer att göra. Ett extra möte där vi ägnar oss åt politiska diskussioner och skolning. Man hinner ju aldrig stanna upp och tänka efter, börja på något nytt.

Var "tillsammans" (som det heter när man gör nåt av det tabubelagda, rör vid nån utöver att skaka hand och dunka i ryggen) med en tjej en lördag för ett tag sen. Packad och dan efter jävligt rätt för henne (ömsesidigt). Måndag och jobbet, försöker rappa upp med att söka upphämnelse och pratat om vår rädsla. Men det blir ju inte tid. Det är ju möte på kvällen. Somnar i tårar på natten. Drömmer mycket och vaknar för sent. Med det dunkla minnet av drömmarna och med gråten i halsen hinner man inte äta frukost, stormar iväg till pendeltåget och plågar sig iväg de 8 timmarna. Går hela dan och har ont i magen av alla tankar som dånar. Hör inte basens order. Tänker att man måste reda ut det här. På kvällen möte igen, ingen idé att sticka hem. Ställer sig i centrum en halvtimme med Arbetarmakt, tröstar sig med tre chokladkakor och sen iväg till mötet igen. Och så nästa dag med jobb, möte. Och nästa dag. Alla känslorna lindas med taggtråd in i glömska.

Det är fler än jag som känner arbetet med förbundet som för pressande, att man inte hinner med något annat. Det är en jävligt viktig sak att lösa, om inte halva medlemskader ska drivas till sammanbrott. Därför måste vi ta upp och diskutera det. Nu använder man en massa säkerhetsventiler. Snackar kanske med nån på väg hem från mötet in förbundets administrativa karaktär, ligger sömlös och grubblar, gråter en skvätt, skiter i ett möte, eller nåt annat. Sen är man på fötter igen och paltar några möten till. Är det så ett mänskligt liv ska levas?

Gå ur? Knappast. Man känner ju ett ansvar, mänskligt och politiskt. Hur fan skulle de resterande människorna klara av att bära också mina poster? Skulle förbundet paja? Vem fan skulle då föra ut en juste politik här i landet? Och vad i helvete skulle man hitta på själv? Man vill ställa sig och skrika: Jag är trött på förbundet! Jag är trött på att jobba för dom jävla kapitalisterna! Jag är trött! Jag vill bort! Släpp mig fri! Jag ger upp!

Bort? Till vad? Fri? Till vad?

Jag sniffade trinner en gång i somras och får ibland lust att göra det igen. Om man gick in för det skulle man nog kunna utröta sina neuroser på det sättet. Tillsammans med sina hjärnceller. Det är knappast nån bra lösning.

Och ge upp. Ge upp vad? Har arbetarklassen nåt annat än sina bojer att förlora?

NEJ! Vi ska inte kapitulera! Kampen ska föras till seger! Av nån jävla anledning hör fler och fler av sig. Tycker Arbetarmakt är skitbra. En och annan vill vara med och jobba. Och ärligt talat: Vi behövs. Eller hur?

Den här artikeln är, det medges, lite rörig. Det är några förtvivlade funderingar en torsdagsnatt. Men nånstans måste den här diskussionen börja. Låt oss hoppas att inte också denna artikel bara blir en ny säkerhetsventil. OK. Det må ta ytterligare tid i anspråk, men vi bör se det på längre sikt, att vi måste ta upp kollektiva diskussioner om dessa problem. Jag vill inte ha magsår vid 25, jag vill inte se en politik så bra som vår försvinna pga överansträngning.

Med revolutionärt klasshat
Botvid

VILKEN LINJE I LATINAMERIKA (ARGENTINA)?

KAASSKAMP ELLER GUERILLAKRIG?

Petritjenko! har skrivit 2 artiklar om kampen i Argentina, AM 10/75 & AM 2/76. De två artiklarna pekar på två helt olika sidor av motståndet i Argentina, Arbetarnas klassvar (10/75) och stads- och landsguerillan ERF (2/76). Jag föreslår att läsaren läser dessa 2 artiklar innan han/hon fortsätter.

Petritjenko! gör ingen värdering av vilken sektor han tror kommer att fälla avgörandet, om någon av linjerna är felaktig osv. Istället hejar han bara på. Detta beror troligen på att Petritjenko! inte har någon principiell inställning som är grundad på politiska resonemang i denna fråga. Att han inte har är i så fall inte hans fel. Det är ett genomgående fel i hela FF, som beror på att inga politiska frågor diskuteras.

(Att politiska problem inte diskuteras ordentligt leder till en låtgåpolitik av det slag som FML hade 1970 (och har fortfarande). Det kallas för empirikriticism. Det var detta som FK och RME bröt med då. Vad gäller SAP-LO har t.ex. följande förslag ställts i Gbg:

- 1) GL går in i SAP-Götaverken för att ta reda på hur det fungerar och för att få information!
- 2) Munksjöcellen tar över fackstyrelsen för att vi skall lära oss hur en fackklubb fungerar!)

Låt oss börja med fackföreningarna i Argentina. XX Jag citerar ur AM 10/75.

"Den fackliga oppositionsrörelse som vuxit fram i anslutning till klasstriderna i Cordoba, Tucumán, Villa Constitution, m fl arbetarstäder i Argentinas inland, är idag antingen fängslad eller mördad. Med CGT-ledningens tysta eller uttalade medgivande!

I opposition ~~xxx~~ mot det officiella CGT bildades 1968 CGT de los Argentinos. Många stridbara fackföreningar lämnade 1968-69 officiella CGT och gick över till denna fackliga centralorganisation. Som facklig organisation är dock CHT de los Argentinos idag nästan sönderslagen. Förtrycket mot dess medlemmar blev fruktbart. Den politik CGT de los Argentinos företrädde ~~xxx~~ spelar emellertid alltjämt en betydelsefull roll i dagens ~~XXXXXX~~ arbetarkamp." (min spär, GL)

Vilken roll spelar organisationen idag då? Kan du konkretisera detta, Petritjenko!! CGT de losA hade väl som mål att upprätta demokratiska kämpande fackföreningar. En politik som FF motsätter sig, åtminstone xx för Sverige.

På slutet skriver Petritjenko!:

"Arbetarnas svar på denna politik har blivit självständig kamporganisering utanför dom traditionella fackföreningarna. Genom strejk- och ockupationskommittéer tar en allt större numerär av Argentinas arbetare i praktiken avstånd från den förrädiska fackföreningspolitiken. Och dom oppositionella fackföreningar som finns fungerar i egentlig bemärkelse inte som fackföreningar. Snarare som hjälpmedel för en arbetarnas maktorganisering genom arbetarråd. Ett flertal avancerade ockupationsrörelser har antytt detta."

Om nu en allt större numerär av Argentinas arbetare i praktiken tar avstånd från den förrädiska fackföreningspolitiken genom strejk- och ockupationskommittéer, varför då inte fylla hela sidan med detta?? För det är väl ändå så att

Petritjenko! har massvis med exempel som visar att "en allt större numerär" osv. Eller är ~~detta~~ detta påstående bara ett sötat piller som Petritjenko! slänger åt AMs läsare för att de inte skall bry sig om det han skrev i styckena lite tidigare om hur fackföreningen i Villa Constitution lyckades organisera en generalstrejk i den stan.

I fortsättningen av citatet säger Petritjenko! att de oppositionella fackföreningarna fungerar som hjälpmedel för en arbetarnas maktorganisering genom arbetarråd. Detta skulle ha antytts vid ockupationer. Vad menar Petritjenko!? Har då förekommit några försök att bilda råd i Argentina? T.o.m. ett "glertal" försök! Varför lå inte redogöra för detta?! Varför inte redogöra för den avancerade ockupationsrörelsen och de 2 fackföreningarnas roll i denna?

Är det bara så länge som de oppositionella fackföreningarna är oppositionella som de fungerar som hjälpmedel för en arbetarnas maktorganisering genom arbetarråd? Dvs. så länge som de inte "fungerar som fackföreningar i egentlig bemärkelse"? Så om ~~en~~ de oppositionella fackföreningarna lyckas driva sin politik och kritik av de existerande korrumperade fackföreningarna så långt att dessa knäcks, och den argentinska arbetarklassen istället går in i de nya fackföreningarna, så har man förlorat vad man kämpade för? Dvs. man ska bli så stark att man kan påverka, men inte så stark att man kan bestämma!

Petritjenko!s sätt att ställa frågan är bara ett sätt att undvika att besvara den mycket kinkiga frågan: Är det ett strategiskt delmål, att i Argentina "erövra fackföreningarna för en klasskampspolitik" (KAKs program för Sverige) och sedan använda sig av fackföreningarna som man gjorde i Villa Constitution? (Se ovan och avdelningen HEL STAD I STREJK i AM 10/75)

Jag har här försökt att ställa några problem om den argentinska arbetarklassens formering till strid, som Petritjenko! helt enkelt inte kan ta upp eftersom han använder sig av dogmer och färdiga formler från dagens Sverige.

Låt oss gå över till Petritjenko!s artikel i AM 2/76. Påhejandet av guerillaarméer och den positiva inställningen till en lösning av Latinamerikas problem enligt den kubanska modellen har aldrig direkt kritiserats i AM. Tvärtom.

I ~~xx~~ AM 2p3/74 skriver Knut J. om samordningen av ERP (Argentina), ~~XXXXXXX~~ MLN-Tupamaros (Uruguay), MIR (Chile) och ELN (Bolivia). Knut J. tycker att detta är ett "lovvärt initiativ" och att de 4 guerillaarméerna är en "förtrupp för den latinamerikanska revolutionen". Inte ett ord, inte en stavelse andas om eventuell kritik av guerillans strategi/taktik.

Det taskiga med Knut J.s artikel är egentligen att guerillaarméerna är utnämnda till revolutionens förtrupp (=avantgarde) utan några analyser om revolutionens möjligheter i Latinamerika, vilka former den kommer att ta, osv. Om man dessutom betänker att Plattformens syn på en socialistisk revolution är att denna är ett svar på en social kris i samhället som tar sitt uttryck i arbetarråd, dubbelmakt, osv., inte som ett befrielsekrig i regelrätt skala, typ Kuba, Kina, Nordkorea eller Syd- & Nordvietnam.

Jag har inte för avsikt att förneka möjligheten, ja nästan nödvändigheten av, att dubbelmakten fortsätter in i ett inbördeskrig, typ Ryssland 1917-21, Kronstadt 1921 och Pariskommunen 1871. Denna väsentliga frågan är alltså: Vilket är orsak och vad är verkan. Jag tror inte att en revolution som startas av en befrielsearmé, typ FNL, kan leda över i en dubbelmaktsituation, där en socialistisk makt står mot andra. Om däremot kontrarevolutionen slår till först, typ Spanien 1936 och Ungern 1956, så kan detta utvecklas till en ~~xx~~ dubbelmaktssituation. Jag anser att detta är en fråga om vad ~~en~~ det krävs för, hur, av vem, osv. Och i detta avseende tror jag inte att de sociala resultaten av en guerillaarmés seger är jämförbara med de som uppstår vid en socialistisk revolution i Plattformens bemärkelse. Arbetarkontrollen under Ben Bellas regeringstid i Algeriet kan emellertid vara ett faktum som motsäger mina teorier. Men jag har studerat den för lite för att kunna uttala mig.

Efter denna utveckling tänker jag återgå till Petritjenko's artikel i AM 2/76. Jag citerar:

"Arbetarnas och lantorbetarnas svar på förtrycks- och våldsvågen har inte uteblivit. (Vad har de gjort, GL) I flera viktiga ~~ställen~~ områden har den väpnade kampen ställts på dagordningen. (Vilka områden, sedan hur länge, vad har politiskt och militärt gjorts? GL) (Endast? GL) I den stora sockerproducerade provinsen Tucumán i norra Argentina pågår sådan kamp sedan mer än ett år tillbaka. Arméns desperata ansträngningar att kväsa upproret har hittills inte krönts med några större framgångar. Landsbygdsguerillan (ERP) och lokalbefolkningen håller alltså stånd mot en materiellt vida övermäktig militärmakt."

Sedan skriver Petritjenko! att å ena sidan att om regeringen inte lyckas kväsa motståndet och "sockerarbetarna och ERP fortsätter att hålla stånd i Tucumán-provinsen, är det troligt att upproret sprider sig till andra regioner". Å andra sidan (1 mening senare);

"Utgången av den pågående kampen är oviss. Ensamma kan inte sockerarbetarna inte segra, varför en intensifiering av det gryende ~~xx~~ upproret i breda lager av den argentinska arbetarklassen är av stor betydelse."

Petritjenko har kommit fram till (åtminstone en del av) pudelns kärna. Men han ser den inte, Istället skyndar han vidare: ~~XXXXXXXXXXXX~~

Saken är alltså: att om armén inte kväser Tucumánupproret sprider detta troligen sig. I annat fall tvärtom. Utgången är alltså mycket betydelsefull för hela den ~~xxx~~ argentinska revolutionen. Om upprorsmännen i Tucumán krossas, så försenas troligen den argentinska revolutionen med flera år, kanske årtionden. Och ända har Petritjenko! inte gjort någon analys av revolutionens möjligheter i Argentina. Men han förordar i alla fall en strategi som går ut på ett väpnat uppror innan en dubbelmaktssituation finns. Men som sagt, Petritjenko! analyserar inte vidare. Det enda han sagt om möjligheten för en utvägning av den väpnade kampen är att den "ställts på dagordningen" på flera andra ställen. Han har heller inte analyserat vad som händer i Tucumán. Är det så att armén inte kan kväsa upproret för att guerillan alltid smiter ur säcken innan armén hunnit knyta till, eller har guerillan befriat flera områden som armén håller sig ~~xxx~~ utanför. En fantastisk skillnad. I alla fall för dagsläget.

Petritjenko! skriver vidare:

"En viktig fråga gäller idag vilka arbetarklassen ska söka samarbete med i den avgörande strid som nu stundar. Och här kommer "vänstern" i blickfånget. Den tvivelsutan betydelsefulla organisationen PRT (Arbetarnas Revolutionära Parti) har efterhand intagit en allt mer opportunistisk och klassamarbetande inställning i den här frågan. PRTs inflytande i den väpnade revolutionära fronten ERP kommer därför att ställas på många prov framöver."

På vilket sätt har PRT "efterhand intagit en alltmer opportunistisk och klassamarbetande inställning i den här frågan"? Hur var det innan? Hur är det nu? Petritjenko!, du skriver lite löst om PRTs inflytande i ERP, men det är väl ingen hemlighet att ERP är PRTs militära sektion. På samma sätt som Folkets Befrielsearmé var (och fortfarande är) KKP:s och Röda Armén var Bolsjevikpartiets militära sektion.

PRT är en "underlig" politisk organisation. Man var i samband med Fjärde Internationalens 9:e världskongress sympatisörsorganisation till denna. Den 9:e kongressens resolution avspeglar Internationalens stöd åt ERPs castristiska politik. Bl.a. denna fråga skapade en spricka i Internationalen, med majoritets- och minoritetsfraktionen (fr.a. Europa mot Amerika). Inför 10:e världskongressen 1974 höll bl.a. denna fråga på att klyva Internationalen. Men, strax innan hop-

par PRT av Internationalen. Istället söker PRT upprätta ett samarbete med Kuba, Nordvietnam, Kina och - Nordkorea(!). Hur det gått sen vet jag inte.

Det är alltså detta partis, PRT, militära sektion, ERP, som enligt Petritjenko kommer att spela en viktig roll för revolutionen i Argentina.

Som avslutning skriver Petritjenko:

"Den närmaste ~~tiden~~ framtiden kommer att ge svar på frågan om den argentinska arbetarklassens förmåga att utveckla en självständig kamporganisering på sina egna villkor."

Petrjtjenko!, går det inte att göra någon ex form av analys av chanserna att detta ska inträffa på basis av vad som hänt? Jag tycker att utifrån de 2 artiklar du skrivit, så är utsikterna nedslående. (Arbetarklassen ställer upp på fackföreningarnas och guerillans villkor och i dess organisering.)

Om vi istället vänder blickarna till Spanien, så ser vi att där ställs samma politiska fråga. Masskamp eller guerilla. Guerillan har förstås det största nyhetsvärdet, och därför kommer den att dominera i pressens reportage från Spanien. Men trots detta har den inte det största inflytandet i motståndet i Spanien. Det har troligen de partier osv. som verkar inom Arbetarkommissionerna och den "öppna" masskampen. I Spanien är det väl fr.a. FRAP och ETA V som har en linje liknande PRT/ERP i Argentina.

Slutligen vill jag än en gång säga ~~ix~~ att jag inte anser att Petritjenkol är de huvudskyldiga till att hans artklar är så (i mitt tycke) intetsägende. Ansvaret för detta faller helt på hela FF, dvs. alla dess~~ix~~ medlemmar, som prioriterat partibygget före de politiska diskussionerna.

Jag har gjort en genomgång av KF-del 2 sen dess start, och jag har kommit fram till att det skrivits (OBS! EJ DEBATTERATS! se nedan) om följande ämnesområden:

- brytningen med frihetlighöten
- kritik i olika former av FK
- familjefrågan- och möten inkl. barnuppfostran o.likn.
- statsbyråkratin
- strategi/taktik i olika former
- ~~xxvxxprekatrix~~ - proletarisering
- vårt existensberättigande och vår organisationsform
- vilken är den dominerade nivån i ett produktionssätt?

Men av alla (sic) dessa 8 (!) (på 2½ år)/!!) ämnen är bara i de 3 sista som någon egentlig diskussion fördragkommit! Om man jämför antalet sidor i diskussionsdelen (del 2) med rapportdelen (del 1) finner man att del 1 dominerar, trots att ett diskussionsinlägg borde vara ~~flexiblerare~~ längre än en rapport. Detta är ett byråkratiskt och dödande vansinne!!

på kanten till avgrunden

GL

Det här följande exemplet får illustrera all möjlig och omöjlig korrespondens som man i ett förbund har att ta ställning till:

INKASSO-CENTRALEN i Göteborg AB

Förbundet Arbetarmakt
Box 9028

102 71 Stockholm

Med hänvisning till Ert brev översänder vi härmed kopior av den faktura som ligger till grund för det kravbrev som tillställts Er.

Er betalning emottas 790315.

Med vänlig hälsning
Inkasso-Centralen i Göteborg AB

T. Teigland

Beskrivning, beteckning

Rengöring av fönster på ovanstående adresser efter nedkladdning av affischer till 1:a maj (blötläggning och skrapning med rakblad)

3 timmar

Befäles Tule!

*(avdelningskassörens
spontana kommentar)*

Huges konto	Pris per enhet	Summa
960945-4		174
135901-7	<u>Sa kronor</u>	<u>174:-</u>

Fotokopiorna ovan är bara en liten del av alla fakturor och räkningar och kravbrev som stockholmsavdelningen fick på sej, bara för att en okänd individ hade envisats med att klistra upp förbundets propaganda på några husväggar. För att inte postboxen skulle bli helt igenkorkad blev den redan hårt belastade byråkratiavdelningen tvungen att ta på sej ytterligare ett uppdrag. Efter följande brev inträdde en befriande tystnad;

INKASSOCENTRALEN i Göteborg
box 8979
402 74 Göteborg

att: T Teigland

Stockholm den 20 mars 1979

Tack för ert brev av den förste dennes ang ärende 16-0887026.

Vi har aldrig haft vare sig bostäder, affärslokaler, lagerlokaler eller möteslokaler av Stiftelsen Flemingsbergshostäder - med andra ord: vi har inte haft några affärer ihop med dem. Det kan därför inte finnas några fönster som vi har lånat efter oss i örent skick.

Stiftelsen Flemingsbergshostäder kan väl om den har lust skicka oss hur många fakturor på vad som helst som vi inte har att göra med. Det kan vi inte hindra dem ifrån. Men stiftelsen skall inte räkna med att vi ska betala räkningar/fakturor de sänder till oss bara för att de skickat oss dem.

Upplysningsväs skall jag kort berätta för er vad som gäller vid så kallad "olaga affisering" eller förstörelse som det oftast går under vid domstolsförhandlingarna. Jag hoppas att ni vådarbefordrar dessa upplysningar till era uppdragsgivare. Juridiskt och ekonomiskt ansvarig för att en bit papper klistrats på här för icke avsedd plats faller på den/de som utför handlingen. För att han/hon/de skall kunna gripas och dömas måste handlingen bevitnas av två personer, samt helst även den/de "skyldiga" gripas på mer eller mindre bar gärning. Därför är inte Stiftelsen Flemingsbergshostäders problem med borttagandet av affischer inte vår angelägenhet, vad det än sen råkar stå på affisherna.

Med vänlig hälsning

Förbundet Arbetarmakt
box 9028
102 71 Stockholm

bifogas: ert inbetalningskort

UTDRAG UR FÖRBUNDETS STADGAR ANTAGNA I NOVEMBER 1975

§3 Medlems rättigheter och skyldigheter:

- A. Ta del av allt av förbundet producerat material.
- B. Delta i val och själv vara valbar till förtroendeposter inom förbundet.
- C. Bli kallad till och delta i möten.
- D. Erhålla och delta i teoretisk skolning.
- E. Delta i den lokala avdelningens arbete enligt de principer som utformats av förbundet och den lokala avdelningen.
- F. Prioritera verksamhet för förbundet framför verksamhet för varje annan organisation. Med detta menas att en medlem mycket väl kan arbeta inom en annan organisation även om detta skulle inskränka på det "r-ena" förbundsarbetet. Det viktigaste är dock att man i denna andra organisation konsekvent kan arbeta i enlighet med förbundets linje samt att förbundet anser att det är viktigt att arbeta i denna organisation.
- G. Rätta sig efter majoritetsbeslut i lokalavdelningen och förbundet och föra ut förbundets linje.
- H. Medlem och/eller grupp av medlemmar har rätt att hysa och inom förbundet förespråka en annan åsikt än FS/AU's och/eller majoritetens, ta kontakt och samarbeta med andra medlemmar och söka vinna en majoritet för sin åsikt.

§8 Omröstningsförfarande

För att hela förbundet då kongress eller rikskonferens ej kan inkallas, ska få möjlighet att delta i beslutsfattandet, och för att omröstningar enligt § 3, 4 och 7 ska kunna genomföras, finns det inom förbundet möjlighet att tillämpa ett omröstningsförfarande enligt remisssystemet.

Förbundsstyrelsen, alternativt dess arbetsutskott, kan enligt § 4 och 7, verkställa en sådan omröstning i de fall de själva är oense i en viss fråga eller ej med säkerhet känner uppfattningen hos majoriteten i en viss fråga.

Vid omröstning sändes samtliga förslag tillsammans med förslagsställarens motivering ut till samtliga lokalavdelningar samt till enskilda medlemmar. Lokalavdelningarna meddelar efter diskussion och omröstning resultatet till FS/AU. Enskilda medlemmar meddelar liksom sitt beslut. FS/AU sammanställer omröstningsresultatet och verkställer det.

Omröstningen sker med en röst per medlem.

§9 Fraktionsrätt

Medlemmar har rätt att inom förbundet organisera fraktioner för att driva speciella frågor i syfte att vinna en majoritet för dess linje.

En fraktion har rätt att utse en kongressdelegat för varje uppnått n-tal (se § 6) medlemmar. I detta fall kan fraktionens medlemmar ej delta i valet av avdelningsdelegater och de kan ej heller räknas i avdelningens/arnas kongressrepresentation. Bildandet av fraktion ska anmälas till FS/AU samt även fraktionens omfattning. Varje fraktionsmedlem ska anmäla till avdelningen respektive regionscentrum att han tillhör viss fraktion.

När det hela började var 20 personer organiserade i förbundet. Som mest, under 1976 omfattade förbundet drygt 40 personer. Allt som allt har 61 varit organiserade under årens lopp. En tredjedel tjejer. Två tredjedelar killar.

Vid förbundets bildande kom 30% ifrån arbetarfamiljen, 55% från mellanskikten och 10% ifrån ett småborgerligt hem. Bortfall 5%.

95% hade tagit studenten, 5% hade ingen studentexamen.

30% har idag arbetaryrken, 30% tillhör mellanskikten och 20% är studerande.

Det var 80% killar och 20% tjejer som bildade förbundet.

Av samtliga organiserade kommer 47% från arbetarfamiljer, 43% från mellanskikten och 10% från en småborgerlig miljö.

65% har tagit studenten, 10% har det inte.

Idag arbetar 47% inom sk. proletära yrken, 40% är mellanskikt, 12% studerar och 2% är småborgare.

Vi har följande bortfall vad beträffar bakgrund 2%, studier 0, yrke 1%.

Klassindelningen är gjord enligt Göran Therborn. Arbetare, mellanskikt, småborgare och borgare.

Vid förstamajdemonstrationer har FAM som mest samlat 160 personer i Stockholm, 50 i Jönköping och 40 i Göteborg. Det var 1975. Sista året FAM ställde upp 1:a maj var 1978 och då samlade man 100 personer i ett eget tåg i Stockholm.

Så gott som hela tiden har FAM bestått av tre avdelningar. Som mest har det funnits medlemmar på ytterligare åtta orter.

Tidningen Arbetarmakt hade 1973 en försald upplaga på 600-700 ex per nummer. Därefter har antalet sjunkit hela tiden. Antalet prenumeranter har legat på konstant mellan 200 och 300 personer. Antalet personliga ombud var 10 1973. 1978 hade antalet ombud sjunkit till 0. Tidningen såldes 1973 i 3-4 bokhandlar. Antalet bokhandlar hade stigit till 14, 1978-79.

Icke-Leninistiska bulletinen utkom under tiden 1976-77 med fyra nummer. Dessa distribuerades till ett 70-tal prenumeranter.

Ytterligare två nummer gavs ut 1978, då i regi av Marxistisk Arbetsgrupp. De kallades då "bulletin för de internationella kommunistiska konferenserna".

Tidningen Rådsmakt hade ett ständigt antal ökande prenumeranter. De betalande prenumerationerna uppgick vid slutet till 220 styck.

FF:s INRE PROBLEM

FAM som antisauktoritär organisation

Många som sökte sig till FF hade föreställningar om att FAM, utgående från sin politik och propaganda, skulle vara en politisk organisation som skilde sig väsentligt från andra vänsterorganisationer. Många trodde att eftersom FAM:s politik bygger på avskaffandet av ledarskap och att den proletära makten måste ligga hos klassen inte hos partiet, FAM:s organisatoriska struktur och arbetssätt skulle präglas av detta och att man här skulle finna den perfekta demokratin och avsaknaden av ledarskap. Så var emellertid inte fallet och för "de gamla", de som varit med om att bilda FAM, var detta nära nog endjälvklarhet, eftersom organisationen byggdes utifrån erfarenheterna från anarkiströrelsens organisatoriska anarki, samt rådssocialisternas negativa erfarenheter av federalism. Mansdominans, långpratare, kunskapsbriljerande var kombinerat med centralt fattade beslut, och lika vanligt i FAM som annars i samhället.

Bilden är dock inte entydig och det finns skillnader mellan FAM och andra vänsterorganisationer.

Den formella struktur som FAM hade har lösts på ett demokratiskt sätt. Bland dem som valts till Förbundsstyrelse och andra centrala organ har funnits oprövade krafter. Det har inte funnits någon "partiordförande" som i leninistiska organisationer, även om vissa personer på grund av sin kunskap och sina ståndpunkter varit mera FAM:s ansikte utåt än andra. Stadgarna har inte heller medgivit att en förbundsstyrelse kunnat byråkratiserat FAM. Men det har däremot funnits en stark informell ledning. Det har varit klart vilka som begripit sig på politiken, vilkas uppfattningar och argument tagits på allvar etc. Det har, trots fraktionsrätten varit svårt för minoritetsståndpunkter att göra sig gällande.

Det visade sig också att inom den "informella ledningen" de olika medlemmarna specialiserat sig på olika politiska frågor eller olika delar av teorin. Några arbetade speciellt med arbetsplatspolitiken, andra med statsbyråkratiteorin etc.

Det positiva med detta var en frihet att arbeta med de socialintressen var och en hade. Det negativa för individen och för organisationen var att man klev in i en "expertroll" av borgerligt slag: det ^{en person} sade om de statsbyråkratiska staterna var oomtvistat och kunde diskuteras och kritiseras bara av ett fåtal medlemmar. Detta skapade en passivitet hos basen, som inte arbetade med dessa frågor utan överlät dem på "experterna". Detta förhållande skapade också en brist på kollektivitet inom vissa områden av FAM:s inre liv och också ett främlingskap för de delar av teorin och plattformen som man hade anammat passivt i förlitande på den informella ledningen.

"Ansvarsposterna"

Många har i vitbokssvaren talat om att FAM haft karaktären av en vanlig vänsterorganisation, att man plagierat en traditionell organisation medan man har en politik som pekar fram mot ett mera demokratiskt system. Detta är sant utom på två punkter, fraktionsrätten och återkallbarheten.

Kritiken har också riktats mot att Fam haft en för stor apparat i förhållande till antal medlemmar och för stora uppgifter i förhållande till storlek, antal avdelningar. Problemen ter sig som i huvudsak två: 1. För att kunna hävda sig i vänsterarbetet har Fam inte kunnat rätta mun efter matsäcken utan tagit på sig för många och för stora uppgifter, och av den anledningen har apparaten svullit. Om Förbundet Kommunist har en militärsekreterare så skulle vi också ha en oavsett om det fanns något arbete eller möjligheter till arbete bland soldater under den aktuella kongressperioden.

Man skulle kunna säga att en sjuka i förbundet har varit skräcken att inte vara lika stor som de andra eller att inte räcka till för uppgifterna.

En annan sida av bristen på kollektivitet och de många gånger för stora uppgifter var arbetsfördelningen inom organisationen. Under långa perioder fanns inom FAM några duktiga organisatörer och "arbetsnarkomoner" som såg till att det praktiska arbetet flöt, att räkningar och skulder inte hopade sig, att lokalen inte grodde igen etc. Tyvärr hände samma sak här som på det politiska planet, nämligen att många medlemmar och sympatisörer som såg att det praktiska arbetet flöt och att saker och ting ordnades utan deras medverkan, lät det hela bero.

Försök gjordes i Stockholmsavdelningen, t ex, att avhjälpa detta, men man tog upp frågan enbart på ett disciplinärt, organisatoriskt plan utan att diskutera det som

en politisk fråga. Uppgifter delades ut till var och en och varje medlem fick en eller flera uppgifter. Men då en del av dessa missköttes och arbete blev liggande hade avdelningen svårt att lösa detta. Man hade svårt att kritisera varandra, ta och ge kritik och lösa konflikter på ett bra sätt. I stället växte ett missnöje hos de som "skötte" sig och skuldkänslor hos dem som "misskötte sig". Till slut var det återigen någon av de ledande som under knot tog på sig att göra det som andra egentligen skulle ha utfört. Eftersom denna situation gav de redan arbetsbelastade ytterligare uppgifter, fanns det en risk att ^{en del} blev överansträngda och andra inte kunde förstå varför. Man kan klart räkna med att flera medlemmar lämnat organisationen bl a därför att de var överansträngda. Andra har lämnat för att de inte blivit rätt kritiserade.

Det "ideologiska förtrycket" inom FAM

Fam kom från sitt bildande att betona "vardagslivets revolution" eller "den totala revolutionen". Socialismen var inte bara planekonomi och elektrifiering av hela landet i nebar människans frigörelse. Detta samman med att FAM kritiserade den övriga vänstern för leninism, gav FAM en antiauktoritär image som medlemmar och sympatisörer tacksamt tog emot. Ytterligare bidrag till denna image var utgivandet av pamfletten "Politikens irrationalitet" och Rådsmakt nr. 6-7, "Familjenumret". Allt detta bidrog också till att många personer sökte sig till FAM dels därför att de väntade sig att dessa frågor skulle dominera eller åtminstone uppta en stor del av FAM:s propaganda och arbete, dels att FAM i sig skulle fungera antiauktoritärt, kanske som någon slags kommunistisk ^{klas} mitt i borgerlighetens och leninismens (när man upptäckte att FAM bara var en hägring) öken. Konfrontationen med verklighetens FAM blev för dessa människor oftast hård.

Revolutionen av vardagslivet upptog 1 1/2 sida av plattformens 28. Även om det sas att "något om vardagslivet" ska med i varje nummer av Arbetarmakt så var det minst av allt det dominerande. Det mesta av tidning och kongressdiskussioner handlade om arbetsplatsarbete och artiklar med internationellt material, inte om total revolution. De "gamla medlemmarna" fann detta inte märkligt. De ansåg att "vardagslivets revolution" var lika lite möjlig i FAM eller någon annan stans i dagens samhälle som "arbetslivets revolution". Den totala revolutionen hade för gamla famare samma dignitet som den ekonomiska revolutionen och arbetarråden. För de som väntade sig att i och med FAM få propagera för främst den totala revolutionen blev mötet med

organisationen således en bevakelse.

Frågan om vardagslivets revolution blev alltså för de flesta en programmatisk fråga. Det arbetades mycket lite med den inom förbundet. På den 6:e kongressen drev två medlemmar igenom att det bildades en projektgrupp som skulle syssla med frågan om det ideologiska förtrycket. Bakgrunden till dessa medlemmars motion var att man hade insett att det inte var tillräckligt att ha en programförklaring om den totala revolutionen, utan att frågan måste arbetas mer med inom förbundet. Man sade att vi alla har uppfostrats i ett auktoritärt samhälle, i en auktoritär skol och alltså är formade av detta. Det räcker inte att ställa paroller om en revolution av vardagslivet, man måste börja med sig själv och sin organisation och där hela tiden hålla de frågor levande som man utåt propagerar för. FAM:s propaganda har innehållit material såväl om kvinnans frigörelse som om det kapitalistiska samhällets drogkultur. Men ett ifrågasättande av kvinnornas situation och roll inom förbundet eller av hur vi använde oss av droger på förbunds-fester eller sommarläger, togs inte upp till en seriös diskussion förrän under FAM:s sista år.

Kvinnorna och FAM.

Det ^{var} i huvudsak tre kategorier kvinnor som kom till FAM. 1) De mycket unga tjejerna som såg sig till FAM bl a eller främst därför att förbundet gått ut med frågan om den totala revolutionen. Dessa unga kvinnor som i stor utsträckning är mitt uppe i sin egen utveckling har protesterat mot den traditionsella kvinnorollen mot kärnfamiljens förtryck av kvinnan-modern och i förbundet velat få stöd för en utveckling till självständighet och frihet. 2) De som självständigt valt FAM utifrån politiska ståndpunkter och som oftast varit aktiva i någon annan politisk organisation före inträdet i FAM. Det utesluter inte att man valt FAM även med samma utgångspunkter som kvinnorna under 1. 3) De som sympatiserat med ideerna men som i huvudsak organiserat sig därför att de varit tillsammans med någon femare och insett att enda chansen att träffa honom ofta varit att delta i FAM:s arbete.

Men tack vare mansdominansen och oförmågan att på ett konstruktivt och självkritiskt sätt diskutera och lösa detta har kvinnorna oftast tilldelats en underordnad roll i det politiska arbetet. Som i de flesta andra organisationer har man på grund av den dåliga självkänslan och oviljan att formulera sig haft svårt att

hävda sig. För kvinnorna framstod FAM:s politik oftast som ett nytänkande och avancerade idéer som man inte trodde sig om att kunna bidra till att utveckla. De manliga medlemmarna framstods oftast stå för perspektiven och politiken medan kvinnorna åtog sig det praktiska arbetet med att skriva rent på maskin det som andra hade kläckt fram etc.

FAM:S SOCIALA FUNKTION

Motiv/orsaker för att gå med i FAM.

Det finns i vitbokssvaren två huvudtendenser när det gäller att ange motiven till att gå med i FAM. Den ena är den antiauktoritära hållningen, där flera anger erfarenheter av byråkratiserade leninistiska eller syndikalistiska organisationer som grund för att man sökte sig till en mer frihetlig organisation. Men det finns också de som varit med i anarkiströrelsen och som reagerat mot bristen på organisation och ~~ix~~ dragit de organisatoriska och politiska konsekvenserna av det och bytt ut krapotkin mot Marx. Det finns också exempel på någon som gått från en superauktoritär organisation som KFML(r) till anarkiströrelsen och sedan via RAG till FAM.

Oavsett om man "studerat" sig fram till en brytning med de leninistiska partiteorin och ett anammande av rådsidéerna ~~xx~~ eller om man kommit fram till detsamma på grund av erfarenheter i en auktoritär organisation så ~~utgår~~ har alla erfarenheter av en auktoritär skola, och ett auktoritärt samhälle. Anslutningen till rådsidéerna och till en partisyn som säger att partiet aldrig kan ta makten över klassen utan måste arbeta i klassen är en frisk och nödvändig uppgörelse med hela det byråkratiska etablissemanget och en konsekvens av noggranna lärdomar ~~xx~~ av oktoberrevolutionen och bolsjevikpartiets krossande av arbetarklassens självorganisering under den ryska revolutionens första år. För många ~~xxxxxx~~ sympatisörer som sökt sig till förbundet efter dess bildande har dock det spontana upproret varit vägledande och förhållandet mellan auktoritär och auktoritet aldrig riktigt retts ut. Att våga vara en auktoritet och stå för sina åsikter utåt (sälja tidning, dela ut flygblad etc) har för många varit liktydigt med att vara auktoritär (att pracka på folk sina åsikter), och detta har spelat in när det gäller steget till organisering, dvs bli medlem och ha krav på sig att utåt propagera för FAM:s politik.

Den andra tydliga huvudtendensen i vitbokssvaren är avsnittet om den "totala revolutionen" eller vardagslivets revolution. FAM har dragit till sig många som varit intresserade av frågor som antiauktoritär barnuppfostran, det ideologiska förtrycket och kvinnans roll i den kapitalistiska kärnfamiljen. Många har velat syssla huvudsakligen med de här frågorna och kanske ofta tagit resten av politiken "på köpet".

Många av dessa, speciellt de som haft en mellanskiktssituation, har snarare sökt sig till FEM för att på sin egen personliga befrielse än att medverka till det internationella proletariats. Att den härskande ideologin är beroende av den ekonomiska basen har väl alla haft klart för sig men om man främst är ute efter befrielse från sitt eget inre förtryck och dessutom inte direkt tillhör den utsagna klassen, är det ganska naturligt att man passiviserats och försvinner från organisationen när det kommer till att diskutera klassens befrielse, en klass som man svärigen kan identifiera sig med...

FEM har väsentligt mindre än andra organisationer rekryterat sympatisörer genom att man varit kompisk med någon i förbundet, även om det skenbart kan se så.

Därtill har FEM varit för litet och idéerna och politiken för avancerad. FEM har inte varit en organisation som man kunnat gå med i för att bryta en social isolering, eller för att ragga killar och tjejer (även om en del kontakter har knytits), utan närmandet till organisationen har skett på politiska grunder, även om det ibland skett ganska spontant och dåligt teoretiskt underbyggt.

Det mänskliga klimatet på mötena.

Dessa båda huvudtendenser vid rekryteringen till förbundet hade det goda med sig att man var beredd att det fanns en öppenhet i diskussionsklimatet och en ambition att lösa problem och motsättningar på ett icke-auktoritärt sätt. FEM var inte som en leninistisk organisation där minoritetstendenser eller udda personer stöts ut i kampen om makten över byråkratin. Och detta berodde säkert inte på att FEM var litet och överblickbart, utan på fraktionsrätten som politiskt uttryck för den antiauktoritära hållningen inåt organisationen och på medvetenheten om det ideologiska förtryckets roll. Även om det vid flera tillfällen uppstod tendenser till utstötning så togs det initiativ till att lösa dessa situationer.

Således hade stockholmsavdelningen ett par heldagsmöten där man gick igenom relationer inom avdelningen och hjälptes åt att lösa dessa motsättningar både på ett politiskt och ett personligt plan.

I en situation då det rent politiska arbetet hade tagit överhanden över de sociala kontakterna hade liksom stockholmsavdelningen en heldag då man berättade för varandra om hur personligheten varför man arbetade politiskt och hur ens privata och arbets-

mässiga situation såg ut. Det mötet var ett försök att ~~lyfta~~ minska klyftan mellan det politiska livet och det privata, som också hade effekten att främlingskapet inom avdelningen minskade och också att politiska klimatet blev mera öppet. Klimatet inom förbundet möjliggjorde också ett ifrågasättande av auktoriteter, av ledarskap och av byråkratitendenser.

För mycket/för litet samvaro utanför FAM-mötena.

I vitbokssvaren finns två tendenser - att det fanns för mycket samvaro och att det fanns för lite samvaro utanför det rena förbundsarbetet. Snarare är det väl så att det var karaktären på samvaron som borde diskuterats på ett politiskt sätt. De som tycker att det fanns för mycket samvaro mellan medlemmar och sympatisörer har oftast en diffus politisk kritik mot detta. Kritiken riktas mot t ex helt opolitiska superfester som huvudsakligen riktade sig till den yngre generationen av medlemmar och sympare. Kritiken gäller det motsägelsefulla i att fannare i tidningen skriver om drogkulturens passiviserande inflytande över arbetarungdomen men ofta själv privat understödjer myten om att man måste ta sig ett, eller flera, järn för att vara som en mänska. Jag tror inte att dessa kritiker av festsamvaron missunnar någon att ha ~~roligt~~ roligt, utan snarare ser den sortens samvaro som ett substitut för verklig livsglädje. De som saknat en samvaro utanför mötena eller tyckt att det funnits för lite sådan ~~her~~ i stället menat att en mer personlig kontakt vore önskvärd mellan medlemmar som arbetar tillsammans politiskt ofta flera dagar i veckan. Det fanns alltså en samvaro mellan förbundsmedlemmar och sympatisörer där man kunde diskutera politik ~~eller~~ ^{och} prata lite mer personligt och ingående med varandra än på mötena. Den sortens samvaro är nödvändig för att inte bränna ut medlemmarna.

Det finns emellertid en risk med att de politiska relationerna inom en organisation också blir personliga och det är att om de personliga tar överhanden så kan det politiska debattklimatet hämmas.. Det kan vara svårare att stå i motsättning till någon i en politisk fråga, någon som man står i ett personligt beroendeförhållande till

utanför mötena.

Avsaknaden av sociala relationer utanför förbundslivet kan också hemma det politiska diskussionsklimatet - man blir för beroende socialt och känslomässigt av kamraterna i det politiska arbetet, så att man undviker att stå i konflikt med dem.

Ska det vara politik på samvaron utanför FAL-mötena.

Frågan är lite absurd. Om man är en politiskt medveten person så kan man inte skilja på privatliv och politiskt arbete. Ens politiska uppfattning genomsyrar ens handlande och tänkande. Detta är emellertid inget som kommer av sig självt eftersom det kapitalistiska samhället vill avskilja en del av politiken och hänföra den till köket, barnkammaren eller sängkammaren. Därför måste en kommunist medvetet sträva efter att motverka detta privatiserande av t ex vardagslivet - och även festlivet. Detta innebär inte att man till lördagsmiddagen måste serveras olika teorier om statskapitalism tillsammans med köttgrytan. Men det innebär att det måste finnas en medvetenhet om det kapitalistiska samhällets försök att splittra upp oss i unga och gamla, män och kvinnor, invandrare och svensk, och att det går att hitta former för att ha roligt tillsammans utan att komprometteras politiskt. Det fanns försök till det, bl a 1 maj-festen 1977 på Högalids ungdomsgård, men det var för få försök.

MOTIVATIONEN

Det är inte alltför svårt att peka ut misstag och felaktigheter i en politisk organisations sätt att arbeta - det märks kanske inte minst av denna skrift. Problemet är alltså kanske inte främst att komma på felen - utan att komma på vad och hur man kan göra åt dem.

Vi kan t ex konstatera brister i den politiska skolningen, brister i aktivitet vid tidningsförsäljning, brister i det organisatoriska och administrativa arbetet. Vi kan hitta på lösningar som medlemsstudier, olika former av propagandagrupper, olika sätt att omorganisera byråkratiska rutiner. Man kan ta till mer djupgående åtgärder som att "proletarisera" organisationen för att skapa en "fast och gemensam social grundval" för arbetet.

Det kan också vara så att de ifrågasatta åtgärderna är riktiga i sig. Det kan också vara så att det råder fullständig enighet om att de är riktiga och ska genomföras, alla inser logiskt att just dessa åtgärder är lösningen på organisationens problem.

Men... inget händer!

Studierna kommer bara igång, för att så småningom rinna ut i sanden därför att deltagarna inte kommer på måten, inte har förberett sig, osv. Lördagen när man skulle ut och sälja för andra gången enligt den nya försäljningsorganiseringen, blir många något annat viktigt för sig, och tredje gången också, och så går det hela ur det projektet. När den nya ansvarige sitter med pärmar och bläddrar runt om sig i prydliga lådor och hyllor, och det inte händer någ, vad gör han/hon - jo, just det, ingenting, och ingenting mer händer på den ansvarighetsposten. Efter den unisont antagna proletariseringaresolutionen på den senaste kongressen, så har alla sina ursäkter varför inte just *de* ska behöva byta jobb eller bostadsort. Osv, osv.

Det krävs med andra ord inte bara att man kommer på de rätta lösningarna på organisatoriska och politiska problem. Det krävs också en *motivation* hos de berörda för att ta itu med de nya åtgärderna. Det krävs *motivation* för att studera, för att sälja tidningar, för att skriva reklambroschyrer om pamfletter - för att inte tala om vilken motivation det krävs för att byta social miljö. Och det är uppenbart att denna motivation inte bara kommer ur en logisk förståelse för åtgärdernas nödvändighet och riktighet.

Med FAM var det naturligtvis inte så att det är först nu efter förbundets upplösning som vi har letat efter fel i verksamheten och politiken. Ovanstående resonemang om försök att komma tillrätta med brister i arbetet är hämtat från erfarenheter med FAM. Men erfarenheten är också att man inte lyckets "lösa" detta med motivationen.

Motivation för kamp mot kapitalismen - den borde kapitalismen självt skapa eller hur? Det är också det som Marx försökte förklara med det här med klasskampen. Kamen, och därmed också motivationen för kampen, kommer ur *förtrycket*. Var då inte FAM:arna förtryckta, eftersom de inte upplevde en (tillräcklig) motivation till att gå till kamp mot förtrycket? Eller var kanske de ^{kamp}former som FAM som organisation representerade, inte i själva verket *verkliga kampformer mot kapitalismen*, eftersom de tydligen inte upplevdes som det?

Vi har sett att FAM inte var någon (arbetar-)klassorganisation, i den betydelsen att den dominerades av arbetare. Den var istället ett uttryck för de uppvaknande radikala mellanskikten. FAM tillgodosåg tydligen inte riktigt dessas behov av kamp mot det förtryck som riktades mot dem. Eller så gjorde den det tillfälligt för en del, men spelade snart ut sin roll härvidlag. Det är i alla fall uppenbart att det existerade något slags främlingskap mellan FAM som redskap för kamp mot förtrycket, och det (ev.) förtryck som FAM:arna utsattes för. Därav den bristande motivationen i kampen.

En näraliggande slutsats, och också en som är vanlig inom vänstern och var vanlig i FAM, vore att om organisationen dominerades av arbetare så skulle dessa problem med den bristande motivationen upphöra. Eller omvänt, man skyller individens problem med bristande motivation för att de inte kan skriva fakturor, studera marxismen, osv., på att de har *fel klassbakgrund*. Men vad gör den vänsterorganisation som har för få arbetare i sina led. För hur ska man motivera sina mellanskikt att bli arbetare?

Några enkla lösningar på FAM:s problem skulle vara att komma fram med, så låt oss bena upp det hela genom att komplicera det ytterligare:

1. Motivationen för det politiska arbete som organisationen uträttar, samt delar av detta arbete, är mycket avhängigt de orsaker, dvs med vilken motivation som man gick med i organisationen. Om det arbete som utförs i organisationen skiljer sig mycket från det man ville utföra när man gick med, då "stämmer" så att säga inte ens motivation med det arbete man gör för. T.ex. om jag vill ut och diskutera med människor om socialism och känner mig motiverad för detta, så duger nog inte *denna motivation* till att bedriva studier i politisk ekonomi, eller att göra balansräkningar för förlagets ekonomi - även om jag logiskt inser att bådaddera är nödvändigt för att jag mer effektivt ska kunna agitera bland mina arbetskamrater.

2. För att få motivation för att utföra en sak, krävs vissa färdigheter och förutsättningar. För att erhålla dessa färdigheter krävs igen arbete och motivation för att utföra arbetet.

För att t.ex. sälja tidningar på gator och torg, krävs dels motivation för att sprida de ideer som förs fram i tidningen, genom att just sälja tidningen. Dels krävs kunskaper att argumentera för de idéer som tidningen står för. För att få motivation för att sälja tidningen krävs kanske att tidningsförsäljningen ingår som ett led i en politisk process som försäljaren själv är delaktig i, och som försigår i dennes sociala omgivning. Studierna för de nödvändiga kunskaperna kräver sin motivation, om man inte är delaktig i en politisk process (delaktig i kamp mot förtryck) i ens sociala omgivning, krävs motivation för att byta social omgivning, osv.

Vad får vi ut av allt detta prat om motivation? Jo att den politiska motivationen för att arbeta med en organisation som FAM består av många faktorer, många *del*motivationer om man så vill. För att ge motivation för organisatoriskt arbete, måste de deltagande uppleva arbetet som en del i den helhet, som ger de deltagande deras övergripande motivering för kampen mot kapitalismen.

TEORI OCH PRAKTIK.

"Proletariatets 'materialistiska dialektik' kan inte läras som en särskild 'vetenskap' med ett särskilt för densamma karakteristiskt 'stoff', varken abstrakt eller med så kallade exempel. Den kan blott konkret tillämpas i den proletära revolutionens praxis och i en teori, som utgör en inneboende verklig beståndsdel i denna revolutionära praxis."

Karl Korsch, 1924.

"2. Frågan om objektiv sanning tillkommer det mänskliga tänkandet - är inte en teoretisk utan en praktisk fråga. I praxis måste människan bevisa sanningen, dvs verkligheten och kraften, jordnärheten, i sitt tänkande. Striden om tänkandets verklighet eller överklighet - utan hänsyn till praxis - är en rent akademisk fråga."

...

11. Filosoferna har bara tolkat världen på en rad olika sätt, men det gäller att förändra den."

Karl Marx, Teser om Feuerbach, 1845.

På detta sätt kan vi fortsätta att rada upp citat av en rad marxistiska revolutionärer/teoretiker, som påpekar att marxismen inte anser att det finns någon motsättning mellan teori och praktik. Marxismens innebörd är att den intellektuella tankeverksamheten är en praktisk del av den praktiskt revolutionära verksamheten.

Och ändå finns där en motsättning!

"Förena teori och praktik!" "Ut ur studiekamrarna!" "Utan grundläggande kunskaper i marxism kan man inte..." "Jag klarar mig på jobbet utan att veta vad Lenin säger på sid 72 i 'Vad bör göras?!'"

Ungefär så har det låtit när debatten om teori och praktik pågick i FAM. Fast mest har det hävdats att man behöver såväl teori och praktik - naturligtvis. Det är "bara" det att man varit oense om vad slags teori respektive praktik det ska vara, samt hur mycket av vardera. I förbundsdebatten har det varit en klart antagonistisk motsättning mellan teori och praktik. Det har till och med definierats tendenser som "teoretikerna" och "praktikerna".

Men innan vi går vidare in på FAM, låt oss se på det hela lite närmare.

Vi konstaterade att marxismen vill förena teorin och praktiken genom att förklara att målet för den intellektuella verksamheten är revolutionär praktik. Men i och med att man förklarar att den socialistiska revolutionen är en *medveten* handling av arbetarklassen - så kräver man ett medvetande av denna klass. Och medvetandet är ju av intellektuell beskaffenhet. Dvs, vi kräver av klassen en viss intellektuell, teoretisk, nivå för praktisk handling - revolutionen.

Naturligtvis kan vi genom ett sofistikerat (och resonerande) resonemang komma fram till att denna intellektuella medvetenhet är direkt sammankopplad med ett handlande. Men marxismen är nu en öppen dialektisk och lämnar därför åt människorna en liten bit subjektiv vilja. Människor måste fatta beslut om allting från strejker till arbetarråd och melodin för revolutionssången.

Om hur "stor" medvetenheten ska vara hos arbetarklassen och dess avantgarde ska vara, har kommunister debatterat om i alla tider. Och det är just *här* som vi finner motsättningen mellan teori och praktik, nämligen i förhållandet medvetenhet och handling.

Så över till det lilla perspektivet

För den enskilda människan kan frågan om teori och praktik vara frågan om att gå med ständigt dåligt samvete för att hon vet så lite, och att det finns så mycket att läsa och lära. Men oftast bestäms hennes behov av teoretiska studier utifrån de krav på kunskaper som den praktiska revolutionära verksamheten ställer. Studierna leder till nya kunskaper och motsättningen mellan praktik och teori upphävs tillfälligt. Men de nya kunskaperna leder också till att den praktiska verksamheten förändras, och när praktiken efter ett tag ställer nya krav på mer kunskaper, uppstår en ny motsättning mellan praktiken och de ännu inte erhållna teoretiska kunskaperna.

För en organisation som består av flera individer (vilket en organisation gör) borde (teoretiskt naturligtvis) förhållandet vara likartat. Utifrån praktiken bestäms de teoretiska behoven, och utifrån de teoretiska kunskaperna bestäms praktiken i en ständig växelverkan.

Men organisationen består av människor med olika erfarenheter, livssituationer och därmed olika behov. De vill syssla med olika revolutionär praktik (vi anser att det kan finnas *olika* sådan) och har därför *olika* teoretiska behov, och dessutom vid olika tidpunkter.

Inom FAM kunde detta iaktagas bl a på hur olika personer vid olika tidpunkter drev olika linjer i frågan om organisationen skulle satsa på studier eller utåtriktat arbete. Skillnaderna mellan avdelningarna var också markanta, med Jönköpingsavdelningen som helheten var mer "praktikinriktad" än de andra. Detta berodde förmodligen på att det i Jönköping inte förelåg samma behov av studier för praktik som förelåg i vänstermiljön i Stockholm eller Göteborg. Därmed inte sagt att det inte skulle behövts mer teoretiska studier i Jönköpingsområdet, något som t ex deras konfrontation med Mao-tendensen visade.

Så uppkom en strider mellan avdelningarna, eller mellan tendenser i avdelningarna, allt efter de olika grupperna av människors olika behov.

Detta hade inte behövt leda till så stora splittringar och brytningar, om man bara förstått och erkänt detta: Olika människor och grupper inom förbundet hade olika behov av studier och praktik vid olika tidpunkter. Istället tänkte man sig (teoretiskt) att "förbundet" skulle utvecklas genom att individerna underkastades kongressbeslut om att studera det ena eller det andra. I Ärlighetens namn ska sägas, att projekteringsförslaget som antogs av den 6:e kongressen visade på en förståelse för denna problematik - men å andra sidan blev förslaget kritiserat för att "solittra upp" förbundet. Vilket det också gjorde.

Som vi såg i inledningen till detta avsnitt, så är ett sätt att "lösa" motsättningen mellan teori och praktik, att förklara att det inte existerar någon sådan motsättning: Revolutionär praktik idag är att studera... Eller så kan man hävda att den revolutionära teorin uppstår som ett direkt resultat av klasskampen, så att revolutionärers uppgift är att delta i den öppna klasskampen och på så sätt utveckla teorin...

Men vi tror nog, att i båda dessa fall kommer man förr eller senare att stöta på den motsättning mellan medvetande och handling, mellan teori och praktik, som vi beskrivit hur FAM konfronterades med.

KUNSKAPER OCH STUDIER.

Har bristande kunskaper och kunskapsförmedling varit en av orsakerna till FAM:s misslyckande?

Det är väl närmast utifrån den frågeställningen som vi kan ta upp studierna i FAM i denna vitbok.

Rent allmänt kan sägas att mer kunskaper på alla nivåer i en politisk organisation är önskvärt, och så var det också i FAM. Subjektivt sett, har endas en minoritet i FAM ansett att deras låga kunskapsnivå var ett sin egen och organisationens politiska utveckling.

Medlemskap i FAM har dock krävt en skolningsnivå långt över t ex vad som krävs i VK, detta pga FAM:s politiska aktivitet (se det speciella avsnittet om detta). För de som var med och bildade FAM och gick igenom rådssocialisternas studieplan var det en god grund lagd. På ett år gick man i de rådssocialistiska arbetsgrupperna igenom ett studieprogram på 2000sidor, vilket motsvarar mellan 20 och 40 poäng på universitetet. Och detta gjorde man vid sidan av arbete eller universitetsstudier!

Grundcirkelarna

För de som kom till FAM efter rådssocialisttiden var det alltså mycket att ta igen jämfört med "de gamla" medlemmarna. Enligt stadgarna hade FAM en grundcirkel. Den bestod av följande områden:

- Historisk materialism och dialektik
- Politisk ekonomi
- Arbetarrörelsens historia i Sverige
- Arbetarråd och revolutioner
- Den totala revolutionen
- Den revolutionära politiken

Något speciellt grundcirkelmateriel utarbetades aldrig, trots upprepade beslut om detta. Istället plockades material ihop från andra organisationers cirklar samt pamfletter från Arbetarpress.

Den här cirkeln kom att omfatta ca 300 sidor. Jämfört med rådsocialisternas 2000 sidor blev en grundcirkel bara ge en första introduktion av idéerna. Meningen var att studierna sedan skulle fortsätta i förbundet. Så blev dock sällan fallet, utan det var upp till var och en att bedriva självstudier.

Resultatet blev ett gap i kunskaper mellan "gamla" och "nya" medlemmar. Skillnaden i kunskaper gav ofta upphov till politiska motsättningar. De främsta problemen var dock att de nya medlemmarna sällan hade förmåga att delta fullt ut i förbundets politiska arbete, som t ex artikelskrivande i tidningen *Arbetarmakt*.

I enkäten inför vitboken har ungefär hälften av de svarande ansett att det var en nackdel att det inte fanns någon "egen" grundcirkel, hälften att det inte var någon nackdel. De som inte saknat det "egna" grundcirkelmaterialet menar att fördelen varit att man kunnat anpassa cirkeln efter deltagarnas förkunskaper och speciella intressen. De som menat att det varit en nackdel, anser att studiedisciplinen blivit lidande, samt att det varit svårt att få igång cirklar på orter där förbundet inte haft någon avdelning.

En fastställd grundcirkel, med speciella studiebrev och studiehandledning skulle kanske begränsa det "spontana" inslaget i studierna. Men det skulle knappast i någon högre grad hindra deltagarna att läsa mer än vad som ingått i cirkeln. Istället skulle en "egen" FAM-cirkel varit en hjälp för de ofta orutinerade cirkelledarna och förbättrat förbundets möjligheter att nå ut till nya orter.

Många grundcirklar har misslyckats. I den utvärderingen att flera av cirkeldeltagarna "hoppat av" cirkeln innan den varit slut. Ibland har så många "hoppat av" att det varit för få kvar för att cirkeln skulle kunna fortsätta. Flera av orsakerna till dessa misslyckanden har redovisats upp på andra ställen i vitboken: Bristande kunskaper och rutin hos cirkelledarna; rädsla för att vara auktoritär har förhindrat studiecirkelledaren från att fungera som auktoritet; olika motiv för att söka sig till FAM och gå i cirkel hos cirkeldeltagarna; osv.

"Kaderstudier"...

...har man i FAM kallat studierna för medlemmarna. För varje kongressperiod har det fastställts gemensamma ämnen för studier, vilka har ansetts viktiga ur olika politiska aspekter. Vid flera tillfällen har man studerat Sovjet och "statsbyråkartia", liksom har studier i politisk ekonomi och arbetarrörelsens historia förekommit.

Problemet med kaderstudierna har dels varit den bristande studiedisciplinen, orsakad av bl a att en hel del "politiska frågor" kommit emellan, eller den tidigare nämnda bristen på motivation för studierna.

Sedan har också skillnaderna mellan avdelningarnas inriktning gjort att studieämnen som varit intressanta och lättr till politisk utveckling på en ort, överhuvud inte engagerat folk på en annan ort. Den planerade politiska utvecklingen som sloges fast av kongresserna, har på så sätt kommit på skam.

POLITISKA MOTSÄTTNINGAR INOM FAM OCH DERAS LÖSNINGAR.

FAM har varit märkligt fritt från öppna politiska motsättningar. Trots (eller tack vare?) det i stadgarne inskrivna fraktionsförbudet fanns det bara en gång under de sex år FAM existerade en formell fraktion. Och endast en enda gång kan man säga att det förekom en "våbrytning".

Detta är dock inget tecken på att det saknats politiska motsättningar och konflikter. Som vi redogjort på andra ställen i vitboken har det funnits gott om motsättningar, men de har tagit sig andra uttryck än klara politiska fraktioner. Istället för ideologiska eller strategiska diskussioner har det många gånger blivit en fråga om namndiskussioner, personliga motsättningar, eller diskussioner om något annat än den grundläggande frågan. Exempel på det senare är diskussionerna om proletarisering, om tidningarna, om vänstern.

På det hela taget har det dock fram till efter 6:e kongressen rått en mycket stor politisk enighet i FAM jämfört med andra vänsterorganisationer. Vi ska här ta upp de fyra viktigaste politiska motsättningarna, och det sätt på vilket de "löstes".

1. Fraktionen inför 6:e kongressen 1976.

Kortfattat och förenklat, så ville fraktionen politisera och avbyråkratisera förbundet. De menade att förbundet skaffat sig en apparat men att (de nytillkomna) medlemmarna hade för små grundläggande kunskaper för att på ett demokratiskt sätt kunna delta i förbundets arbete. Konkret så föreslog fraktionen en satsning på studier och diskussioner i projektgrupper; vidare att tidningen *Arbetarmakt* skulle "läggas på is" till dennas funktion nägrant hade diskuterats.

I ett halvt års tid fördes diskussioner, där fraktionen bl a bemöttes med argument om att deras

"föreslag till omorganisering av FAM (kommer) inte på något sätt att föra den revolutionära rörelsen framåt. För FAM:s del kommer den att leda åt helvete. Jag kan redan nu se FAM i denna nya tappning framför mig. FAM är och förblir en studiesekt, och dess fåtaliga medlemmar präglade av samma rädsla och tveghägsenhet att 'kasta sig ut i klusskampen' som präglar Fraktionens inlägg."

Så kom kongressen. På denna kompromissades det ihop en verksamhetsinriktning som talade om såväl projektgrupper som inriktning på arbetsplatsarbete. I fråga om presstrukturen blev det också en kompromiss. Man fortsatte med att ge ut *Arbetarmakt*, men bara varannan månad, och istället lades det teoretiska organet *Rådsmakt* ned.

Vad ledde då fraktionens arbete till, så här sett med lite perspektiv på det hela? Jo, den startade en period av omprövning av FAM:s verksamhet, som fortsatte ända fram till förbundets upplösning. Den nya inriktningen ledde till att Stockholmsavdelningen började diskutera politik på avdelningsmötena, vilka tidigare helt dominerats av organisatoriska frågor. Detta ledde i sin tur till att politiska motsättningar blev klarare, och började formuleras i politiska termer. I Jönköpingsavdelningen ledde den nya inriktningen till ett avståndstagande från den gemensamma förbundspolitiken. Och i Göteborgsavdelningen ledde den till att, genom att man fick hand om tidningen *Arbetarmakts* redaktion, fick en överbelastning som ledde till avdelningens sammanfall. Men mer om detta i ett senare avsnitt.

Konstateras kan, att förbundet inte lyckades lösa de motsättningar som fraktionen aktualiserade och delvis var ett uttryck för. Detta kanske berodde på att man inte haft att göra med någon fraktion tidigare, och var rädda för splittring. Motståndarna till fraktionen försökte kanske för mycket bekämpa fraktionen som separat organisering och mindre för de idéer den stod för. Därav också den nära nog desperata satsningen på att uppnå en kompromiss på 6:e kongressen, en kompromiss som inte tillgodosåg någon tendens.

2. Marxustisk Arbetsgrupp-tendensen

Via dels det internationella sekretariatet i FAM, dels de "icke-leninistiska konferenserna" kom fam och MAG (Marxistisk Arbetsgrupp, en utbrytning ur VPK:s Birka-Vasa-avdelning i Stockholm 1975) i kontakt med ICC, (International Communist Current - Internationella Kommunistiska Strömningen) en samordning av vänsterkommunistiska grupper i ett 10-tal länder.

Förutom den vanliga skillnaden mellan FAM och andra vänsterkommunistiska grupper - frågan om statsbyråkrati contra statskapitalism - fanns också en grundläggande taktisk-strategisk skillnad mellan FAM och ICC. ICC anser den övriga vänstern vara borgerlig, "kapitalets vänster". ICC fördömer i stort sett också alla frontorgansiationer och aktioner som befinner sig på en annan nivå än det fullständiga kommunistiska medvetandets. (undantag: självständig arbetarkamp). Miljörörelsen, kvinnorörelsen, kärnkraftsrörelsen, solidaritetsorganisationer, alla är de enligt ICC borgarklassens förlängda arm.

Pga den stora skillnaden i politisk strategi bedrevs aldrig någon polemik gentemot ICC, trots försök från dem att få igång en sådan. När så sympatier för ICC började tillväxa inom FAM bemöttes de på liknande avvisande sätt. Först när de politiska motsättningarna ledde till praktiska problem (långa diskussioner om frontpolitik så fort man på att avdelningsmöte i Stockholmsavdelningen skulle ta ställning till något upprop eller demonstration) påbörjades en grundläggande politisk debatt. Då var det emellertid för sent att lösa motsättningarna genom diskussioner, de oppositionella hade redan beslutat lämna FAM för MAG. Sammanlagt lämnade 4 personer FAM för att gå till MAG. Detta var också det enda tillfälle som någon lämnade fam för att gå över till någon annan politisk organisation.

Återigen ser vi denna brist i FAM: oviljan och oförmågan till politiska diskussioner.

Inriktningen på arbetarklassen

Under förbundets hela verksamma tid var frågan om inriktningen på arbetarklassen ständigt uppe till debatt. Detta gällde inte bara "proletariseringen" i konkret bemärkelse - dvs hur förbundet skulle bli mer "förankrat" i arbetarklassen genom olika åtgärder, t ex att medlemmar tog arbete på "proletära" arbetsplatser. Det gällde också saker som tidningen *Arbetarmakts* karaktär, studiecirkelnas innehåll, m.m.

Hela diskussionen om inriktningen på arbetarklassen hade naturligtvis sin grund i marxismens - och därmed FAM:s - konstaterande att arbetarklassen är "den enda konsekvent revolutionära klassen under kapitalismen".

Till så gott som varje kongress fanns ett antal motioner som i allmänna ordalag talade om nödvändighet av proletarisering, och där mellan fylldes internbulletinen med uppmaningar om att bygga celler på arbetsplatserna, flytta till "proletära bostadsområden" mm. Mot dessa uppmaningar restes resonemang som framhöll de svårigheter som dessa proletariseringsförslag mötte i praktiken, dvs i FAM och dess sympatisörskrets.

Vad FAM:s arbetsplatsarbete bestod i har visett i ett tidigare avsnitt i denna bok. Här tänkte vi bara ta upp en viktig punkt för diskussionen, en som inte diskuterades förrän alldeles vid förbundets upplösning - nämligen definitionen av begreppet *arbetarklass*.

Till en början kan för en "vänstermänniska" begreppet arbetarklass verka självklart. Det är ett av de inom vänstern absolut vanligast förekommande begreppen, och är grundläggande för all teoriutveckling. Men ändå visar diskussionen inom FAM på olika uppfattningar om detta centrala begrepp.

Begreppet *klass* är från början inget rent marxistiskt begrepp. Det är i stället ett allmänt begrepp som står för den faktiska uppdelning av människor i olika sociala grupper, olika *klasser*, som finns i ett samhälle. Tänk bara på de välkända klasserna i form av de fyra stånden: adel, präster, borgare och bönder.

Marx insats var bl a att förklara *varför* de olika klasserna existerade, förklara motsättningarna och konflikterna, *klasskampen*, klasserna emellan. Så förklarade han t ex *arbetarklassens* ställning i samhället utifrån dess roll som skapare av mervärdet i produktionen. Utifrån sin beskrivning av kapitalismens rörelselagar, och därmed utvecklingsmöjligheter. Utifrån de ekonomiska grunderna för konflikten mellan arbetarklass och

borgarklass, konstaterade han vidare arbetarklassens objektivt revolutionära roll.

Vidare laborerar Marx med två "arbetarklassbegrepp", dels arbetarklassen som klass *för sig*, dels som klass *i sig*. *Klass i sig* innebär att arbetarna kämpar för sina omedelbara krav inom det kapitalistiska systemet, t ex kämpar för högre lön, bättre arbetsmiljö, organisationsfrihet osv. *Klass för sig* innebär att arbetarna kämpar för sina "objektiva intresse" nämligen att störta kapitalismen och upprätta proletariats diktatur.

Det första problemet som detta med klasser i allmänhet - och arbetarklassen i synnerhet - ställer till med inom vänstern, och därmed också för FAM, är en sammanblandning. Man förväxlar det teoretiska instrumentet, definitionen av arbetarklass som "mervärdesproducerande människor", med någon slags praktisk politisk gränsdragningsfaktör mellan "goda" och "dåliga" människor. Begreppet arbetarklass är till för att förklara en grupp människors ställning i samhället, det är *inte* till för att bedöma enskilda individers potentiella benägenhet att omfatta vissa idéer. Klassbegreppet är till för att förklara varför det står en stor och en annan liten grupp människor mot varandra i samhället. Klassbegreppet kan *inte* användas till att t ex komma underfund med hur spårvagnskonduktörer kommer att ställa sig vid "den sista striden". Inte heller är frågan om en revolutionär har arbete på en arbetsplats som är "typiskt proletär" eller någon annanstans, av någon större betydelse om han ska inta "korrekta ställningstaganden" i olika politiska frågor.

"att vända sig till arbetarklassen och inte till vänstern" var i olika former ett populärt slagord i FAM:s interna debatt. Problemet härvid var just *arbetarklassen*. Enligt en teori som förts fram av en kamrat i svaret på vitboksenkäten, existerar arbetarklassen *inte* som klass förrän i en revolutionär situation, då den organiserar sig som *klass för sig* i arbetarråd o dyl. Eftersom, enligt denna syn, arbetarna organiserar sig som klass först i den revolutionära situationen, existerar det ingen arbetarklass innan dess, endast arbetare. Om arbetarklassen inte finns i dag, så kan man följaktligen inte "vända sig" till denna, utan endast till enstaka arbetare.

Till skillnad från ovanstående finns uppfattningen att *arbetarklassen* finns innan den organiserar sig som klass *för sig*, nämligen som *klass i sig*, organiserad i t ex stormöten, strejkkommittéer och ev. fackföreningar. Man kan alltså, enligt denna uppfattning "vända sig" till *arbetarklassen* som klass *i sig*, som reformistisk klass.

En tredje uppfattning om klassbegreppet, och en kritik av "proletariseringssivrarna" återfinns i ett annat av vitboksenkätssvaren:

Revolutionärer existerar därför att det finns en revolutionär klass och inte tvärtom. En revolutionär klass är en klass vars uppgift är att skapa dom nya produktionsförhållandena och krossa dom gamla. Revolutionärer är de element av klassen som först förstår klassens historiska uppgifter./.../Revolutionärer är en del av klassen men behöver för den delen inte vara arbetare utan det som är det viktiga det är dom politiska ståndpunkterna, att man erkänner klassens historiska uppgifter och arbetar i det perspektivet."

På detta sätt slipper man allt tal om proletarisering: Revolutionärer är en del av arbetarklassen, men "behöver för den delen inte vara arbetare".

Den "diametralt motsatta" uppfattningen fördes fram av den "fraktion" som skapades efter den 8:e kongressen. Dessa kampater hävdar att orsaken till FAM:s misslyckande ligger i den bristande förankringen i arbetarklassen, eller snarare att organisationen pga att den byggts utifrån mellanskikt aldrig har möjlighet att utvecklas i en bra riktning. Man menar att kommunisters uppgifter *inte* är att sprida "kommunistiska principer", utan att söka organisera arbetaravantgardet. Utifrån denna organisering kommer sedan en revolutionär organisation att bildas.

Vi kan här se, hur man i FAM har diskuterat vad arbetarklassen egentligen är, och vilket förhållande man som FAM:are har till denna. Men kanske änså frågan om arbetarklassen inte var den väsentliga i denna diskussion. För, även om arbetarklassen bara finns som teoretisk abstraktion (klass för sig i en revolutionära situationen), så finns det ändå arbetare som kommer att utgöra arbetarklassen en dag. Och om man vill så kan man "vända sig" till dessa med sin veksamhet. Och även om vänstern och FAM är mellanskiktet minnerad och börjar bygget av den revolutionära organisationen från fel klassbas, så finns det ändå en del arbetare som har kommunistiska idéer. Och dessa borde ju organisera sig någonstans, där det finns lika sinnade... t ex i någon vänsterorganisation.

Frågan om FAM:s förhållande till arbetarklassen kanske inte är så avhängit hur man definierar arbetarklassen - eller vänstern för den delen heller. Till och med kan man i FAM:s debatter få för sig att "arbetare" och "vänster" är två begrepp som utesluter varandra. Så är det dock inte alltid, och borde heller inte väl vara. Det som vi borde titta närmare på är *förhållandet* mellan arbetarklassen och vänstern. Vi borde undersöka vad FAM menade med att "vända sig" till arbetarklassen.

Var det att föra ut propaganda man ville? Eller samla erfarenheter? Eller garantera en riktig politisk utveckling? Eller skapa motivation för fortsatt arbete? Eller utveckla kampen? Allt detta förekom som motiveringar för att rikta sig till arbetare(klassen). Och det är väl inget fel i dessa argument. Men som synes av andra delar av vitboken så finns det problem ändå, även om FAM:s alla medlemmar hade haft sin utkomst på "proletära arbetsplatser". Det hade kanske också skapat problem, nya sådana. Åtminstone ska de försöka att få denna "förankring" i arbetarklassen en hel del problem för FAM...

4. Motsättningen mellan "Kommunistiskt-perspektiv-tendensen" och "Självständig-kamp-tendensen".

Dessa två tendenser började diskuteras som särskilda politiska tendenser först i januari 1979, dvs precis i samband med diskussionerna om nedläggningen av förbundet. Uppfattningen bland de diskuterande (Sth-avd.) var dock att dessa tendenser existerat ända sedan förbundets bildande. Ibland har de dock kallats för "teoretiker" resp. "praktiker"-tendenserna. Dessa senare benämningar är dock inte fullt korrekta. För en diskussion om motsättningen teoretiker/praktiker, se det speciella avsnittet om detta.

Kommunistiskt-perspektiv-tendensen kan karakteriseras av att förespråkarna för denna tendens betonade att förbundets uppgift var (skulle vara) att föra ut de "riktiga" kommunistiska idéerna och perspektiven, så som det fastslagits i FAM:s "huvuduppgifter". Man ansåg det inte så viktigt att delta i, stödja och utveckla arbetarkampen. Man gjorde detta med olika argument, som t ex att en satsning på utvecklandet av arbetarkampen utan ett samtidigt kommunistiskt perspektiv, skulle leda till "reformistisk" eller "syndikalistisk" avvikelse.

Anhängarna av självständig-kamp-tendensen betonade dels hur de kommunistiska idéerna växer fram ur klasskampen, framhöll risken för "urartning" av idéerna utan förankring i arbetarklassen. Dessutom menade de att motivationen för politiskt arbete måste sökas i aktivisternas sociala vardag, och framhöll därför en kombination av proletarisering och betoning på den självständiga kampen.

Naturligtvis förekom inte dessa tendenser så renodlat som de här har försökts att beskrivas. Flera personer drev också olika linjer vid olika tillfällen. När dessa motsättningar diskuterades i Sth-avd våren 1979 (den enda då kvarvarande avd.), var man överens om att denna motsättning varit den viktigaste inom FAM genom åren.

Det är dock fel att likställa dessa tendenser med teoretiker/praktiker-tendenserna. Det fanns så t ex de inom "kommunistiskt-perspektiv-tendensen" som hävdade att FAM hade klargjort de viktigaste kommunistiska perspektiven, och att det bata var att praktiskt finna vägen att föra ut dessa idéer. Men det fanns också "teoretiker" som hävdade nödvändigheten av studier för att komma fram till vad som egentligen var de kommunistiska idéerna.

Så kan vi se hur de kvarvarande medlemmarna vid de upplösande kongresserna våren 1979 grupperar sig i förhållande till dessa tendenser:

1. Ett förslag framkommer om att satsa på att ge ut *Arbetarmakt* genom en tidskriftsförening, just för att "föra ut de kommunistiska idéerna".
2. En grupp som startar projektet "Arbetarkampen i Sverige under 70-talet", för att studera de vilda strejkerna, men som också har ett vidare perspektiv på organisering utifrån den självständiga arbetarkampen.

En grupp (som ansluter sig till MAG-tendensen) som förespråkar en teoretisk uppgörelse med det tidigare "kommunistiska perspektivet" och påbörjar arbetet med en ny politisk plattform.

4. Gruppen kring tidskriften *Mot Strömmen* som menade att "Människor har, med all rätt tröttnat på att höra och läsa om FAM:s alla speciella idéer" En "praktisk 'proletarisering' måste gripa in i hela FAM:s verksamhet".

Så fanns det också ett förslag som vann de flesta sympatierna, ett förslag som ville erkänna alla dessa motsättningar som något *positivt*, och få till ett samarbete mellan dem, samtidigt som man skulle låta de olika tendenserna få utveckla sig fritt utan att någon måste underordna sig en annan. Detta var förslaget om självständiga "arbetarmaktgrupper" som skulle bedriva ett frivilligt samarbete, men utvecklande sin egen *praktik*. Det skulle vara ett försök att *lösa* de ovanstående och andra motsättningar - *inte* genom diskussioner runt kongressborden - utan genom det *praktiska* arbetet i den politiska vardagen. Intresset var dock för litet för att detta projekt skulle kunna realiseras.

FAM:S KARAKTÄR AV TRE KAMRATGRUPPER

Jämfört med de övriga vänsterorganisationerna är det oegentligt att tala om FAM som "förbund". Som framgått av den inledande beskrivningen bestod FAM aldrig av mer än tre grupper ("avdelningar") samt ett fåtal personer på andra orter runt landet. När vi ska analysera "förbundets" nedgång och fall, måste vi därför också se till vad det var som förorsakade de olika *avdelningarnas* upplösning. (Problemet med de enskilda medlemmarnas avhopp tar vi bl a upp i avsnittet "Idéernas karaktär"). Vi tar upp avdelningarna i den ordning de upplöstes: Jönköpingsavdelningen våren 1977, Göteborgsavd. hösten 1978 och Stockholmsavdelningen våren 1979. Vi vill också påpeka, att redogörelsen genom detaljer och många citat syftar till att ge en förståelse för de förhållanden som rådde i de olika avdelningarna för de som inte varit insatta i FAM:s arbete. Det kan kanske vara intressant att ta del av motsättningen mellan den antiauktoritära idéer som FAM:s stockholmsavd. stod för, och hur dessa idéer tillämpades i praktiken, medlemmar emellan. Vårt syfte är således inte att peka ut enskilda kamrater, även om de som är insatta i FAM:s interna förhållanden, kanske kan "Lista ut" vem som står för exempelvis de olika citaten.

Jönköpingsavdelningen

Den huvudsakliga debatten på den 6:e kongressen i aug. -76 fördes mellan en företrädare från "fraktionen" och en kamrat från JKP-avd. Den verksamhetsinriktning som antogs var en kompromiss mellan "fraktionen" och "JKP-avd.". När så kongressens verksamhetsinriktning med bl a projektgrupperna skulle presenteras i Jönköpings avd. uppstod en del problem. En av de mest aktiva och ledande kamraterna i JKP-avd. hade inte varit närvarande på kongressen, och hade alltså inte deltagit i kompromissen med "fraktionen". I det tidigare avsnittet om "fraktionen", har vi i ett citat ur internbul-

letinen, sett hur denna kamrat bemötte fraktionen innan kongressen. Han avslutade med:

"...kommer den huvudtendens till inriktning av FAM:s arbete som fraktionen förespråker att vinna en majoritet av FAM:s medlemmar kommer jag omedelbart att lämna FAM."

På det första avdelningsmötet efter kongressen meddelade två av kongressdeltagarna att de "överlag hade en negativ uppfattning om kongressen", och den som varit med om att kompromissa ihop verksamhetsinriktningen, kritiserade nu tillsammans för "överslag i betoningen av 'teoretiska studier'". Den ledande kamraten i avd. deklarerade sin besvikelse över "de vansinniga kongressbesluten" och ansåg "att en opposition mot förbundets nuvarande verksamhetsinriktning snarast måste organiseras", och att "vi får inte stå främmande inför att en sådan opposition på sikt tvingas bryta sig ur förbundet".

Den tredje representanten från JKP-avd. på kongressen, stödde den nya verksamhetsinriktningen. Då hon var ensam om att helhjärtat stödja kongressmajoritetens beslut, och då hon mötte en del frågor från sympatisörer om vad kongressen egentligen beslutat om, började hon själv arbeta för ett informationsmöte för sympatisörer i Jönköping. Hennes initiativ rönt en häftig kritik från avdelningen, och då främst av den kamrat som inte varit med på kongressen. Den stämning som uppstod i JKP-avd var minst sagt förgiftad. Exempel på stämningen kan följande citat ur internbulletinen tjäna som. Dessa citat, tillsammans med de senare följande från STH-avd., visar hur pass lågt debattnivån kunde sjunka i FAM.

"JKP-avd. saknar...nästan totalt en seriös politisk diskussionsvana, klimatet här präglas av en tårdrypande praktikism, vilket inte lär vara

"Vad slutligen gäller ditt dunkelt uttalade 'hot' (?) om att 'söka nationellt stöd' för ditt möte vill jag bara ha sagt följande: försök dig inte på något sådant kamrat! Gör du det, och därmed söker föregripa avdelningen att självständigt i lugn och ro diskutera/utvärdera kongressen, kommer åtminstone jag verka för din omedelbara uteslutning/alt. hoppa av själv. 'Hotet' luktar sammansvärjning och konspiration lång väg, och jag är övertygad om att du kommer att stå ännu mera ensam (politiskt och socialt) om det lyckades dig att få tillstånd ett sådant - föregripande och odemokratiskt utlyst - möte".

Onekligen inga vackra ord. I de fortsatta diskussionerna under hösten och vintern lyckades det kamraten som förespråkade kongresslinjen att få ett ökat stöd för hennes kritik av avdelningens sätt att fungera. Den ledande kamratens dominans över arbetet började ifrågasättas alltmer.

Så inträffade en annan händelse. FAM hade en rikskonferens om nationella befrielserörelser och solidaritetsarbete i Jönköping. På denna konferens framträdde kamrater från MAG-tendensen med skarp kritik av nationella befrielserörelser och därmed solidaritetsarbetet med dessa.

Den ledande kamraten i JKP-avd tog MAG-fraktionens framträdande på konferensen till intäkt för att hela FAM dominerades av MAG-tendensens ståndpunkter, och deklarerade att han skulle lämna förbundet. I samband med sitt utträde, sammanfattade han en mer omfattande kritik av FAM: brist på inriktning på arbetarklassen, spontanism, anarkosyndikalism, sekterism, teoretiserande, kverulans, avhumanisering, m.m. Följden blev att fler lämnade avdelningen och inom några månader upplöstes den, och endast två medlemmar återstod i Jönköping.

JKP-avd:s upplösning visar på några brister i "smågruppens" verksamhet, som fö existerade i de andra avdelningarna också:

- Dominansen av en eller ett par personer. En utåtriktad, initiativrik person "finns med" överallt där det händer nåt, tar nästan alla initiativ före andra, "offrar allt" för organisationen. De andra i gruppen accepterar

detta - eller tvingas till att acceptera det. När så den ledande kamraten lämnar organisationen - oavsett orsak - faller allt samman.

- Bristen på politisk skolning. När gruppen konfronteras med (för gruppen) nya idéer, står man utan instrument för att analysera, och anamma/kritiserar det nya, om man inte har en tillräckligt god teoretisk skolning. JKP-avd var de inom förbundet som mest konsekvent avfärdade MAG-tendensen (eller "kapitallogiker" som man helt felaktigt kallade den) och aldrig brydde sig om att ta upp - eller inte förmådde - en politisk kritik. Men denna tendens till att nonchalera MAG/ICC-tendensen fanns inte bara i Jönköpings avd, utan var i princip FAM:s politik mot ICC som vi har sett tidigare.

Göteborgsavdelningen

Det som präglade Göteborgsavdelningen under hela dess existens, var ett av de problem som vi tar upp i avsnittet "Sociala funktionen": den närmast obefintliga samvaron medlemmar emellan vid sidan om avdelningsmötena. Avdelningsmötena var som mestadels i FAM praktiska organiseringsmöten med mycket lite politiska diskussioner. Eller som en medlem ungefär uttryckte det: "De politiska diskussionerna i GBG-avd förs kl 01-03 nätterna mellan lördag och söndag i berusat tillstånd på fester i ett kollektiv." Och det var inte alla som gick på dessa fester...

När efter 6:e kongressen GBG-avd förutom *Arbetarpress* och *Rådsmakt* också fick hand om tidningen *Arbetarmakt*, blev GBG-avd arbete nästan bara till en fråga om att få ut tidningen. Allt arbete kretsade kring denna uppgift. När så 7:e kongressen återbördade tidningen till Stockholm, fanns plötsligt ingen verksamhet kvar för GBG-avd. I ett förbundsstyrelseprotokoll, ur en rapport från GBG-avd efter 7:e kongressen kan man läsa: "Läget kan bäst beskrivas som Kaos...".

Utan sociala kontakter utöver tidningsarbetet, fanns plötsligt ingen orsak för medlemmarna i GBG-avd att fortsätta träffas. Avdelningen upplöstes.

Stockholmsavdelningen

Under perioden hösten 1976 - hösten 1977 dominerades stockholmsavdelningen totalt av ensamstående unga män. Detta förhållande skapade vissa jargonger och uppträdande som till exempel satte spår i den interna diskussionen i form av liknande bottenläge i relationerna medlemmarna emellan som tidigare givits exempel på från JKP-avd. Följande citat ur internbulletinen hoppas vi kan tjäna som varnande exempel.

"...först på eftermiddagen talar (man) om samvarons revolutionering och sen några timmar senare flipprar ut i en genuint häftig och dekadent spritorgie. Man försöker inte ens uppbära förståelse för andra umgängesformer. Folkmusin och folkdans är SKP-centerpartistiskt-chauvinistiskt bakåtskrivande. Friluftsliv framkom det under (den senaste) helgen vara ett djävla överklassnöje och odla fram fascistiska tendenser! Försöken att utveckla en alternativ livsstil avisas enkelt med grönavågen-romantik-hippieanarkism."

"Jag har märkt en över-'elitistisk' syn på medlemsskap i FAM hos vissa medlemmar i STHLM. Jag vågar inte/kan inte säkert säga vilka som står för detta (omedvetet eller medvetet), men NN och NN lutar ditåt. NN har kanhända en tendens åt samma håll. I alla fall tror jag att NN och NN menar att man ska vara fullfjädrade marxistiska ekonomer/politiker, vilket jag inte direkt kan påstå att dom är. Lika lite som jag själv. Om man följde deras råd skulle studiecirkelarna omfatta flera år eller åtminstone ett helt år. Men ska man verkligen behöva ha läst KAPITALETS alla band innan man är kvalificerad nog att bli medlem, eller vad?" "Visst är NN oftast ute på politiska irrvägar och återvändsgränder, eller tappar totalt orienteringen ibland, men han ska fan i mej inte tryckas ner i skorna eller knäckas av de professionella (skit-)snackarna. Det har inte varit fråga om att hjälpa NN utan i stället tvärtom, trycka ner honom. ÄNDRA STIL kamrater, eller förbundet går under med er!"

"NN har uppenbarligen velat säga någonting med de två inlägg han har låtit publicera i internbulletinen. Säkert ligger det också inbäddat i måbilderna och lögnerna ett korn av sanning. Dom problem han "ställer på sin spets" i sina fantasirika inlägg bör alvarligt diskuteras i förbundet. Om det nu är så att inläggen baseras på en ärlig önskan att få en del problem diskuterade och åtgärdade, varför då linda in det i lömska och demagogiska angrepp på tre av medlemmarna i stockholmsavdelningen?"

"Dessutom är NN knappt med på något avdelningsmöte och råkar han slinka med nångång så orkar han knappast lyssna på saker som inte juist intresserar honom själv."

"Förslaget om uteslutning ställdes av mig i spontan upprördhet över att en medlem i FAM inte förmådde profilera sig mot och agitera mot ett borgerligt reformistiskt jippo av FCO-demonstrationens typ."

"NN:s brölanden om nedtryckandet av NN, kan jag inte uppfatta som något annat än svammel i nattnössan. Jag (och säkert ingen annan heller) är inte ute efter att trycka ned NN för sakens egen skull, som det låter i NN:s inlägg. Utan jag vill få honom att ändra åsikter och trycka ner vissa Politiska idéer 'i skorna'. Men det är klart att kritiken kan uppfattas på ett personligt sätt eftersom NN alltid får kritik när han kommer med, enligt mig eller någon annan, korkade idéer."

De okamratliga stämningarna i STH-avd kunde gå så långt, att när en kamrat var helt uppe i ett driva en fråga på en kongress, så försökte han så ivrigt att misstänkliggöra en annan kamrats ärliga uppsåt bakom ett motförslag, så att denne nästan började gråta...

Hade måntro stämningarna varit annorlunda om hälften av medlemmarna varit kvinnor? Skulle stämningarna vara mänskligare?

Stockholmsavdelningen fick chansen att pröva. Under våren 1978 drogs flera nya kamrater med i arbetet, varav de flesta var kvinnor. Detta förorsakade en större omvälvning inom avdelningen, som kom att gå under beteckningen "den heta våren". Flertalet av ungkararna i STH-avd lyckades förälska sig i de nytillkomna flickorna, "förhållanden" uppstod och upplöstes. Efter en rad förvecklingar och personliga konflikter lämnade nästan alla de nytillkomna avdelningen.

När så Göteborgsavdelningen formellt upplöstes, stod det på hösten 1978 klart att det inte ens formellt existerade något "förbund" längre. (Förbund = förbund av avdelningar) Omedelbart vidtog en för avdelningen ovanligt djupgående och kritisk granskning av arbetet. Relativt snart uppkom förslag om upplösning av FAM. De olika tendenser som redogjorts för i avsnittet "Politiska motsättningar" uppstod. Motsättningarna var för stora, och medlemmarna för politiskt och socialt trötta för att vilja starta något nytt tillsammans. Avdelningen och därmed förbundet upplöstes formellt.

- - -

Denna konkreta beskrivning av de "praktiska" orsakerna till de tre gruppernas och därmed FAM:s upplösning är kanske en sådan beskrivning som en del skulle tycka vara tillräcklig för en vitbok. För vad spelar de politiska idéerna för roll, om folk inte kan samarbeta?

Men vi kanske kan beskriva det så här istället: FAM:s upplösning orsakades dels av oförmågan att expandera vilket analyserats i övriga avsnitt, dels av den konkreta, praktiska orsakerna till tillbakagången som tagits upp i detta avsnitt. Naturligtvis påverkar också dessa två omständigheter varandra.

Men vi vill å det skarpaste hävda, att frågan om de sociala relationerna kommunister emellan är en politisk fråga. Och om några tror sig kunna driva politik utan att denna fråga är en av de som de driver, då kan vi bara beklaga deras misslyckande i framtiden.

IDEERNAS KARAKTÄR

Kombinationen av FAM:s litenhet och idéernas "unikhet" ställde tull speciella problem. En liten organisation har alltid svårigheter att motivera sin existens. Så måste t ex de små trotskistiska grupperna ha stora problem att få folk att förstå varför man ska gå med dem istället för det "stora" trotskistiska KAF.

Det är klart att det också för FAM:are har varit problem att förklara "vänsterns sprittning", och varför man ska arbeta med en så *liten* organisation som FAM. Men ett större problem för FAM:arna har varit att kunna förklara de speciella idéer som FAM stått för. Låt oss jämföra med den övriga vänstern:

- För att vara *sosse* räcker det med en aning klasskänsla, och att man är emot att företagen ska bestämma.
- För att vara *VPK:are* räcker det att förklara att sossarna är för lite radikala, och att man vill ha socialism. Om Sovjet kan man ju tycka nästan vad som helst inom VPK.
- För att vara *KFML:are* räckte det tidigare att man höll på Kina istället för på Sovjet. För att vara med i SKP i dag, måste man *hata* Sovjet.
- Om man bor i Göteborg och är vänster, och anser att VPK är för lamt, så går man med i *KFMLr*.
- Är man emot stalinismen eller imponerad av ett "världsparti" går man med i *KAF*.
- Om man verkligen vill stödja Sovjet och är för kärnkraft, går man med i *APK*.
- Tycker man det är jobbigt att ta ställning till allt detta ovanstående, och vill ena vänstern, går man med i ...
- Tycker man illa om att lyda andra och vill bestämma själv, bildar man en *anarkistgrupp*.

Men för att vara FAM:are räcker det inte med att vara emot stalinism och leninism. Man måste också förklara varför man inte ska erövra eller bygga nya fackföreningar, man måste förklara en ny teori om "statsbyråkratism" som ingen annan organisation i Europa står för. Till detta fodras såväl kunskaper som förmåga att uttrycka dessa vid t ex tidsningsförsäljning. Och detta har inte varit lätt. (Detta avsnitt ska inte kursiveras, det skrevs helt enkelt bara med fel kula...)

FAM var den första organisation i Sverige som gjorde anspråk på att vara marxistisk utan att samtidigt åberopa sig på leninismen. Detta innebar att FAM för leninisterna ständigt måste förklara att FAM inte var syndikalistiskt eller anarkistiskt - och för anarkisterna/syndikalisterna förklara att man inte var leninister. FAM var den enda organisation i världen förutom International Socialists i USA, som ansåg att det uppstått ett *nytt* produktionssätt och därmed en ny härskande klass i Sovjet och de andra sk socialistiska länderna. Det visade sig också att idén om det statsbyråkrattiska produktionssättet var den fråga som de nytillkomna medlemmarna hade svårast att acceptera, förstå och därmed förklara.

Om man som FAM inte har några "broderorganisationer", och inte har någon tidigare organisation till vars idéer man kan vara "arvtagare" - så är det klart att en del medlemmar tvivlade på om de idéer som FAM stod för verkligen kunde vara riktiga. Detta också då i synnerhet som idéerna fodrade en hel del kunskaper för att förklara. De flesta motsättningarna inom vänstern har ju på senare år varit av *taktisk* art - hur ska man "förhålla sig" till facket, till socialdemokratin, till miljörörelsen osv. Och det är ju betydligt lättare för en "vanlig medlem" inom organisationen att ha en uppfattning i sådana frågor då han/hon kan bygga sina uppfattningar på *erfarenheter*.

Om den nytillkomna medlemmen var med i en avdelning där det fanns några "mycket säkra och övertygade" kamrater, så kunde han/hon alltid sätta sin tillit till dessa i "de svåra frågorna". Betydligt svårare var det om man var ensam på sin ort.

För de enskilda medlemmarna som inte var med i någon avdelning innebar detta med FAM:s speciella idéer ett särskilt problem. Även om de accepterade de speciella idéerna om t ex statsbyråkrati, så var det inte säkert att de kunde stå emot i diskussioner med väl belästa och munviga medlemmar i andra vänsterorganisationer. Till detta kom svårigheten att "värva" folk till FAM när man hade vissa svårigheter att förklara de svåra idéerna.

Det andra problemet med att värva folk till FAM om man var ensam på en ort, var FAM:s litenhet. FAM kunde inte "serva" de enskilda medlemmarna med små skrifter med agitatoriskt innehåll i alla upptänkliga frågor som större partier kan. FAM hade inte ens en fastställd grundcirkel. Detta med material för grundcirkel var naturligtvis inget problem för en person som känner till allt vänstermaterial och som bor i en stad med halvdussinet vänsterbokhandlare. Däremot var det ett nära nog oöverstigligt hinder för en ensam sympatisör, som försökte få ihop några vänner till en cirkel, och får höra från förbundsledningen att det bara är att "plocka lite olika skrifter från olika organisationer".

Efter denna exkurs om problemen för ensamma FAM:are, tillbaka till de speciella idéerna.

Pga FAM:s bildande utifrån speciella idéer kom FAM:s politik att inrikta sig på att huvudsakligen *propagera dessa idéer*. FAM:s politik blev att föra ut de stora perspektiven, föra ut dom som idéer för människor att omfatta. Den praktiska, ingripande, konkreta dagspolitiken lämnades i stort sett därhän - bl a beroende på medlemmarnas sociala förankring: Ungdommar, nyligen utkomna från studiemiljön, utan familj, gott om pengar osv. Först efter några år började avsaknaden av en konkret praktisk politik i förhållande till alla frågor och problem som restes i samhället göra sig påmind. Vad kunde FAM erbjuda folk för praktisk politik mot t ex nedläggningar av företag, i miljökampen osv - förutom att sälja tidningar? Hur skulle FAM:s medlemmar ingripa i kampen - förutom att sälja pamfletter och agitera för världsrevolutionen?

Under FAM:s sista år påbörjades diskussioner kring detta problemkomplex, man började erkänna det som ett problem. Men någon lösning kom man dock inte fram till - förutom uppdelningen på olika tendenser och upplösningen av förbundet

FAM OCH VÄNSTERN

Frågan om FAM:s förhållande till vänstern är både frågan om det "externa" förhållandet FAM-övriga vänsterorganisationer, och de interna motsättningar och problem inom FAM som orsakades av frågeställningar som "Hur ska vi ställa oss till vänstern?"

I avsnittet "Den vikande basen" ska vi ta upp frågan om vänsterns klassammansättning, och dess betydelse för FAM. Här ska vi dock börja med att diskutera olika definitioner av "vänstern".

Vi kan åtminstone finna tre olika definitioner av begreppet *vänster*:

Det kan betyda *vänsterförbundet och -partierna*, VPK, SKP, APK, KAF, FK, FAM, MLK, KPLMr och några mindre grupper.

Det kan betyda de *människor och organisationer* som vill en förändring av detta samhälle till något nytt och därför *kritiserar och motarbetar* det. Denna definition skulle förutom vänsterförbunden inbegripa solidaritetsorganisationer, miljögrupper, kvinnoorganisationer, osv, dvs ungefär de grupper som ryms i de olika "vänsterkataloger som getts ut - plus alla de organiserade människor som står för samma åsikter som dessa organisationer.

Det kan betyda en bestämt avgränsad politisk grupp som enbart erkänner sig själv som "vänster" och därmed alla andra som "höger" el dyl.

Enligt den bredare definitionen kan en och samma organisation vid ett tillfälle vara "vänster" och vid ett annat "icke-vänster" beroende på om denna organisation strävar efter förändring och kritik av det bestående samhället. Så kan man se hur VPK i mitten och slutet av 60-talet av vänstern (de aktivt systemkritiska) uppfattades som *en del av* det etablerade samhället. Detta till den grad att VPK:s ungdomsförbund helt bröt med partiet.

Idag är det dock annorlunda. VPK är nu den stora samlingspunkten för alla inom vänstern, alla samhällskritiska och alla som strävar efter en radikal förändring. Även de partier som envisas med att finnas till vid sidan om VPK tvingas att hela tiden "förhålla" sig till VPK, och ta den största hänsyn till VPK:s förändringar och låtanden.

För att gå vidare: Det talas ofta om att vänstern har förändrats. Den sägs av en del ha gått bakåt, av andra blivit mer realistisk. Men vad skulle de "typiska vänsteraktivisterna" av år 1968 sagt om vänstern av idag? Skulle de överhuvud erkänt den som *vänster*?

Vi kan här som helst konstatera att det inte är samma vänster i början av 70-talet som i slutet, som FAM har haft att "förhålla sig till". Och för FAM, vars orsak för bildande var skiljaktligheter i "de stora perspektiven" i förhållande till den övriga vänstern (hur man än definierar den) har förändringen inom vänstern lett till problem...

Vad har då skett med de människor och organisationer som vi med lite god vilja kan kalla samhällskritiska och för radikal förändring, dvs vänstern?

Kortfattat kan vi säga, att sextitalsvänsterns anspråk på att vilja förändra hela världen - vilket för vänstern då tycktes ligga inom nära räckhåll - har förbytts i en förhoppning om mindre, mer konkreta och näraliggande förändringar. Eller som en representant för vänstern, Lasse Tennander så symptomatiskt skriver i "Lisas dröm":

*Min dröm är ganska enkel
och utan några stora ord
utan några fagra löften
om evig fred på vår jord /.../*

*Min dröm är en trea på Söder
och äntligen en dagisplats
och den handlar om gröna ängar
om dej och mej och om en sommarmatt*

Men för vi in begreppet *revolutionär* så kanske det här med vänstern klarnar lite. Revolutionär förändring - dvs plötslig, häftig omvälvning - i vänstern idag, enligt någon av de tidigare definitionerna, *revolutionär*? Är den ett uttryck för en revolutionär strömning inom några skikt i samhället? Den var uppenbarligen det i slutet av 60-talet. Men vilka grupper är idag *revolutionära* i Sverige? Ja, det ska väl vara punkarna det. Vilka var *revolutionära* i början av 60-talet? Vänstern? Vilken vänster? Modsen då? Vänstern var tydligen *revolutionär* i slutet av 60-talet genom att den anknöt till en revolutionär strömning inom vissa samhällsskikt. Men då kan det bli problem för FAM som försöker vara revolutionärt, utan att ha anknytning till något revolutionärt skikt...

FAM:arnas svar på vitboksenkäten var mycket delade vad gäller FAM:s förhållande till vänstern. Ungefär lika många tyckte att FAM hade haft för mycket kontakter med vänstern, som de som ansåg att kontakterna var för få. Exempel:

"Vi distanserade oss onödigt mycket och ofta. Vi skulle inlett samarbete i flera konkreta frågor, oftare mer organiserat. Det skulle inte minst vi vunnit på."

"(Vi samarbetade) Alltför intimt. Eftersom den övriga 'vänstern' inte förtjänar att kallas 'vänster'."

Vi kan sammanställa de olika inställningarna till vänstern inom FAM. Först de kritiska:

1. De som under olika perioder drev frågan om inriktning på arbetarklassen, var kritiska till att FAM skulle engagera sig i vänstern, uttytt "mellanskiktsvänstern". Vänstern fanns inte på arbetsplatserna och arbetarna var inte intresserade av vänstern.
2. Den politiska tendens som senare gick till MAG, hävdade att vänstern var "kapitalets vänster" och alltså ingen vänster i egentlig mening. Den enda vänster som fanns var MAG och med viss tvekan FAM.
3. De som under olika perioder betonade vikten av teoretisk inriktning och studier och ansåg att allt arbete i kommitéer och demonstrationer stal tid från arbete med att utveckla den egna politiken.
4. De som ansåg att FAM:s idéer var så radikalt annorlunda så att FAM inte hade någon anledning att samarbeta med vänstern, det skulle bara leda till politisk förvirring och sammanblandning.
5. De som ansåg att FAM:s idéer *i sig* måste innebära ett annat sätt att arbeta politiskt. De kritiserade FAM:s uppbyggnad och arbetssätt för att vara alltför lika vänsterns (vänsterpartierna).

De tendenser inom FAM som var mer positiva till vänstern:

1. De som ansåg att FAM uppträdde sekteristiskt med att envisas med att gå i egna demonstrationer på 1:a maj. De ansåg det viktigare att få till stånd ett samarbete med vänstern i konkreta kampfrågor än att profilera sig i principiella ståndpunkter.
2. De som ansåg att FAM:s kritik av "frihetligheten" var för ingående och för "leninistisk", ville ha ett samarbete speciellt med SAC.

Säkert kan vi komma på fler varianter av positiva och negativa inställningar till vänstern inom FAM. Men gemensamt är att det som diskuterats, förhållandet till vänstern, bara varit konsekvenser av mer grundläggande politiska oenigheter. Vi finner här t ex igen avsaknaden av en gemensam strategi; FAM:s roll i skapandet av en revolutionär organisation. En följd av att strategin för FAM är oklar, leder ju till att man blir osäker om vilka grupper av människor man ska vända sig till. Det finns alltså ingen gemensam strategi, utifrån vilken man kunde avgöra FAM:s förhållande till vänstern.

Fam som en del av vänstern

En annan kritik mot FAM var att FAM var en del av vänstern och att detta skulle man komma ifrån. Vänstern uppfattas då som den auktoritära, byråkratiska, manschauvinistiska vänstern (vilket = "leninism" inom FAM)

Är det traditionella sättet att organisera vänsterförbund och partier borgerligt och manschauvinistiskt. I så fall är också FAM borgerligt och kvinnofientligt.

Ingenting tydet dock på att t ex syndikalisterna eller anarkistgrupperna skulle ha lyckats så värst mycket bättre i att dra med kvinnor i det organiserade arbetet. Orsakerna till mansdominansen inom vänstern och FAM ligger nog betydligt djupare än i organisationsformen (vilket inte innebär att denna är av ringa betydelse för organisationens funktion för att lyfta fram svagare kamrater).

Inte heller kan man skylla organisationsformen inom vänstern på dess dominans av till borgerligheten uppknutna människor (mellanskikten). För arbetarrörelsens permanenta organisationer har inte precis heller karaktäriserats av någon radikalt annorlunda organisationsform än vänstern.

VARFÖR PRATAR VI HÄR OM KLASSKAMP: MEN HEMMA OM ORGASMSVÅRIGHETER?

Synen på att FAM ena gången betecknas som en del av den auktoritära, byrokratiska och marschauvinistiska vänsterna men en annan gång räknas in i det antiauktoritära eller "anarkistiska" lägret har nog i bägge fallen sitt berättigande.

Skillnaderna gentemot exempelvis SKP eller KFMLr ligger dels i en annorlunda politisk teori. Rent praktiskt utformar dock de olika vänsterförbunden sin politik på ett nämligen likartat sätt. Organisationsarbetet ställer till liknande problem inom alla förbunden. Dels ligger dock även en skillnad i hur man angår dom är inre organisationsproblemen.

För en organisation som KFMLr finns i princip inga inre problem. I vilket fall så kan det aldrig erkännas officiellt. Det bara är så att allt det som den högre instansen har beslutat ska utföras. I enlighet med den demokratiska centralismens heliga princip. De reella problemen som organisationen kan ha kläs istället i politiska termer såsom "individualistisk avvikelse" eller "liberalism".

Ett annat sätt att lösa interna problem är som att inom VPK besluta om konskvotering. Visserligen är det en schysst pryl för partiets ansikte utåt. Men man har ju knappast berört den egentliga problematiken...

Medans det hos dom "auktoritära" vänsterorganisationerna brukar klagas på för lite auktoritet så är förhållandet den raka motsatsen inom den "antiauktoritära" vänstern, fast problemen i princip är desamma. Här finns en medvetenhet om att en massa saker inte riktigt funkar som dom borde göra. Inom FAM har tex allting från det att arbetssätten inte är tillräckligt demokratiska, för det att organisationen är för mansdominerad till hela organisationens existensberättigande ständigt diskuterats och ifrågasatts. Svårigheten har dock varit att upptäcka vari problematiken egentligen ligger.

Vänsterorganisationerna har alltid försökt att på olika sätt bekämpa kapitalismen. Däremot är man tämligen obekymrad över att man låter patriarkatet gå i arv.

Rent konkret så gäller nämligen för praktiskt taget alla vänstergrupper att de har dom kännetecken och värdesätter dom egenskaper som normalt tillskrivs mansrollen i vår uppfostran:

Målmedvetenhet, självsäkerhet, rationellt och logiskt tänkande - vilket bl a ska uttryckas i en plattform som inte bär några spår av tveksamheter eller frågetecken -, prestationsfixering - organisationen måste ständigt expandera, konkurrera - och slutligen så finns det om inte officiellt, så en stark inofficiell hierarki.

Problematiken ligger snarare i klyvningen mellan privatlivet och politiken. Vänstern har konsekvent undvikit att utgå ifrån sig själv. Istället för att börja med frågan varför jag vill börja jobba politiskt och hur jag drabbas av kapitalismen, så utgår man först ifrån en abstrakt nivå. Där man undersöker först kapitalismen för att sedan komma fram till att arbetarklassen är det revolutionära subjektet. Problematiken blir då hur vi ska medvetandegöra arbetarklassen. Politik ska göras åt någon annan. Politik är inte något som man har en direkt personlig relation till. Ifall man inte skaffar sig den genom att exempelvis proletarisera sig.

Det vanligaste är även att 'män' snarare är i stånd att prestera något utifrån en rationell insikt. 'Män' blir ju från minsta ålder uppfostrade till att senare i sitt yrkesliv ta över jobb efter vilkas mening och betydelse man inte bör fråga efter. Däremot så kan man i konkurrensen med andra kollegor snarare finna en viss tillfredsställelse.

Dom flesta kvinnor, och även en hel del män har helt enkelt jävligt svårt att hävda sig i dom här organisationerna. Dom har under sin uppväxt inte utvecklat dom mekanismer som krävs för att vara en god partimedlem. Delningen mellan privatlivet och politiken, som även överskiften syftar på, är tämligen likartad den borgerliga familjens uppdelning mellan hushåll och arbetsliv. I båda fallen tillfredsställer man sina intellektuella behov med män och hemmet/kvinnan får kompensera den emotionella biten. Eller så kan även jobbet alternativt organisationsarbetet innebära den totala förträngningen av alla personliga problem.

Dom försök som har gjorts för att konkret bekämpa dom patriarkaliska strukturerna som kapitalismen alstrar kan vi främst hitta inom kvinno och mans (homo och hetero) rörelsen. Vad (hetero) mansrörelsen och till viss del även homo och kvinnorörelsen består av är smågrupper på mellan fem till tio personer. I dessa ska männen/kvinnorna i första hand få ett självförtroende för att över huvud taget kunna fungera mänskligt och politiskt på ett vettigt sätt. Skillnaderna gentemot en gruppterapi är den att dom personliga problemen inte blir interpreterade mot bakgrund av den individuella levnadshistorien. Utan i förhållande till samhället och den politiska situationen som mans respektive kvinnorollen innebär.

Gruppen har heller ingen ledare eftersom det hela bygger på allas aktiva deltagande vad gäller erfarenheter och kritiska synpunkter. Det finns heller inte några direkta krav på att man måste växa, expandera, agera utåt. Utan det hänger snarare samman med den medvetandeutveckling som gruppen genomgår.

Kvinno och homo rörelsen är till skillnad från mansrörelsen även utåtriktad på ett helt annat sätt. Dessa förstnämnda är grupper som direkt förtrycks i det här samhället, tex genom lagar och förordningar.

Det var först ett bra tag efter vänsteruppsvinget 1968 som mans och kvinnorörelsen kom igång. I mycket är dessa en direkt protest mot ml-gruppernas totala klyvning mellan utåtriktad politik och "inåtriktad" medvetandeutveckling och problemställningar. Var finns här något utrymme för en dialektisk relation mellan "varat" och "medvetandet"?

...och ibland så undrar jag Lisa,
om jag utan ditt känslomässiga stöd
över huvud taget
skulle klara av det politiska arbetet.

Revolutionära hälsningar,
din Anders

Inledning

Detta avsnitt ska ta upp en mer övergripande syn på förbundets utveckling. I det tidigare avsnittet har det redogjorts för de praktiskt-organisatoriska eller personligt-politiska orsakerna till förbundets misslyckande. I detta avsnitt ska vi försöka göra en mer allmän politisk värdering av förbundets verksamhet. Vi ska se vilka saker i samhället som ledde till förbundets upplösning, försöka göra en värdering av politiska ställningstaganden hos förbundet som lett till upplösningen.

För att göra en allmän-politisk värdering av FAL:s verksamhet måste vi ha några fasta utgångspunkter. En värdering måste göras utifrån redovisade värderingar. Så skulle t ex en moderat och en VPK:are göra ganska olika politiska värderingar av FAL:s arbete.

Problemet i detta fall är, att om vi gör värderingen utifrån FAL:s politiska plattform kan vi inte komma fram till att FAL har haft något grundläggande fel i sin politiska grund. Å andra sidan kan vi inte göra värderingen utifrån någon allmän "vänster-plattform", för då skulle vi snart kunna slå fast FAL:s misslyckande som ett resultat av dess "vänstersektaristiska" ståndpunkter.

Jag har valt att göra värderingen utifrån något som jag kallat "det grundläggande FAL:s ideer", och som underför skulle kunna sammanfattas:

- odogmatisk marxism
- för en socialism där arbetarna har makten
 - vilket innebär ett avvisande av alla stater som kallat eller kallar sig socialistiska
- för arbetarklassens egen kamp och organisering för att uppnå arbetarmakt
 - vilket avvisar den leninistiska substitutionen (partiet ersätter klassen) och också avvisar inomfacklig kamp.
- för den proletära internationalismen
 - vilket avvisar stödet av den egna nationen i nationella konfläkter.
- för en total revolution, dvs att socialismen innebär människans frigörelse från klassanshällenas förtryckande familje- och samhällsroller.
- Antiparlamentarism

Jag tror att man kan dela in de "orsaker till FAL:s misslyckande" som är att hänföra till det allmänpolitiska fältet i tre grupper:

- Det har varit fel på FAL:s politiska ideer
- Det har varit riktiga idéer, men omgivningen har inte varit mogen för ideerna ("Det är inte att vinna och för revolutionära ideer i en icke-revolutionär situation")
- Ideerna har varit riktiga, men vårt sätt att föra ut dom (vår politik) har varit felaktig.

Den sista gruppen av orsaker har också beröringar med de inomorganisatoriska orsaker till förbundets misslyckande, som tagits upp i det tidigare avsnittet.

I fortsättningen ska jag ta upp 6 områden inom vilka vi kan finna orsaker till att FAL misslyckades att lösa de uppgifter man tog på sig vid bildandet.

De områdena är:

- Den saknade strategin
- Högervridningen hos förbundets bas
- Efter i starten
- Bristen på praktisk politik
- De politiska grundvalarna/plattformen
- Förhållandet till arbetarklassen

DEN SAKNADE STRATEGIEN

I FAN-plattform talas det en hel del om såväl hur samhället ska ta sig ut efter revolutionen samt hur denna ska gå till. Likaså tals det mycket om "den revolutionära organisationen". Det talas dock mindre om hur denna revolutionära organisation ska bli till. Det mest märkliga är att varken i plattformen eller i något annat officiellt dokument från FAN talas det om vad Förbundet Arbetarmakt har för uppgift att fylla i förhållandet till skapandet av "den revolutionära organisationen" eller till en framtida revolution. Det enda som finns dokumenterat av strategi för FAN är något som kallas "förbundets uppgifter", och som publicerades i anslutning till den första plattan av plattformen:

"I förbundets politiska plattform konstateras, att för att socialismen skall kunna genomföras behövs en stark revolutionär organisation. Eftersom en sådan inte finns i Sverige, och ingen av de nuvarande "vänsterorganisationerna" har klart för sig vad socialismen innebär och hur den uppstår - och därigenom är inne på fel vägar i sina organisations- och partibyggen har Förbundet Arbetarmakt tagit till sin uppgift att bidra till skapandet av en konsekvent revolutionär organisation.

Förbundets huvuduppgifter i dag är två:

1. att framhålla vad socialismen innebär - arbetarmakt och inte partimakt - och den med detta sammanhängande synen på de nuvarande socialistska staterna, synen på övergången till socialismen och den revolutionära organisationens uppgifter härvid.
2. att framhålla den för upprättandet av socialismen nödvändiga *självständiga* arbetarkampen, såväl idag i form av organisering utanför de till den borgerliga statsapparaten uppknutna fackföreningarna, som i den revolutionära situationen utanför den revolutionära organisationen stående arbetarråd.

För att föra ut dessa och andra frågor måste förbundet till sitt förfogande ha materiella resurser i form av press och förlägsverksamhet, liksom personella resurser att sprida denna tryckta propaganda. Eftersom den muntliga propagandan dock är den viktigaste, måste en av förbundets uppgifter vara att skola revolutionära propagandister. För att båda dessa uppgifter ska kunna lösas krävs att förbundets kader, då främst av arbetare, snabbt utökas. Detta är också nödvändigt för att effarenheterna från alla delar av arbetarkampen ständigt skall kunna tillföras förbundet."

På tredje kongressen, 29/6 1975, lade man till en tredje att-sats:

"att framhålla socialismen som inte enbart ekonomisk frigörelse utan en väg till total frigörelse på livets alla områden, en frigörelse från kvinnoförtryck, alienation, könsroller, sexuellt förtryck, dogor osv."

Som framgår av dessa uppgifter, skulle förbundet endast fungera propagandistiskt, det skulle föra ut vissa ideer. Det sades dock ingenstans någonting om *hur* dessa ideer skulle föras ut (- mer än att det skulle vara skriftligt och muntligt) eller till *vilka* man riktade sig med dessa ideer. *Viktiga dock, ingenstans sägs det något om varför FAM skulle propagandera dessa ideer.* Vad skulle propaganderandet leda till hade man tänkt sig? På vilket sätt hade propaganderandet ett samband med skapandet av den revolutionära organisationen?

Denna avsaknad av en officiell strategi för förbundet har dock inte inneburit att det inte har funnits någon strategi för förbundet. Från början var nog de som bildade FAN också överens om varför de gjorde det, och vartåt hela projektet syftade. Den avsaknaden av en officiell strategi ledde dock till att de skillnader i personliga strategier som dock fanns, fördjupades. I nya medlemmar som kommit till har fått bilda sig "egna" strategier för sin och för förbundets verksamhet.

Utifrån denna sin privata strategi har sedan medlemmarna tagit ställning till de praktiskt-politiska - och även övergripande-politiska - problem som förbundet mött. I den mån flera personer haft liknande "privata strategier" - eller olika "privata strategier" som lett till samma taktiska ställningstaganden - så har man enats i olika tendenser och fraktioner om samma praktiska beslut. På kongresser har sedan den starkaste tendensen vunnit, eller så har det kompromissats ihop ett beslut som inte stämt överens med någon strategi.

En del försök att närmare precisera en strategi för FAM har dock gjorts under åren men med dålig framgång. Så skedde t ex inför plattformskonferenser under våren 1975, då en revidering av plattformen och "förbundets uppgifter" skulle diskuteras. Diskuterades gjordes det nog, men riktningarna sopades undan med hänvisning till tidsskäl. Enda resultatet vad gäller strategin och "uppgifterna" var det ovan nämnda tillägget på V:s kongressen:

Överhuvudtaget har strategidiskussionerna kommit av sig antingen pga att de som haft "privata strategier" har trott att alla andra i förbundet har samma strategiska syn, eller så har man velat undvika splittring och därför skjutit strategidiskussionerna på framtiden.

Det fö kan nämnas att i de diskussioner som fördes med Förbundet Kommunist hösten 1973 omedelbart efter förbundsbildandet och omedelbart före FK:s första kongress, så påpekade FK:s representanter just denna brist på strategi i vår plattform. FAM:s representant var tvungen att ge FK:arna medhåll.

Jag ska ta och försöka konkretisera det här med den "saknade strategin" genom att exemplifiera.

Hur ansåg FAM att den "revolutionära organisationen" DRO ska komma till stånd? I FAM:s plattform sägs:

"Denna förtrupp söker helt naturligt att organisera sig..."

"Den revolutionära organisationens medlemmar utgörs fr a av arbetar-militanter som skolats i sin klasskamp mot borgarklassen."

Så mycket mer finns det inte i plattformen om hur DRO skapas, och inte heller i några andra officiella dokument från FAM.

En uppfattning som fanns bland medlemmarna var att DRO uppstår i ett skärpt läge i klasskampen, med utbredda strejkrörelser, ockupationer och annan arbetarkamp. Organiseringen sker genom sammanslagningen av självständiga organiseringar på arbetsplatserna, vänstergrupper eller delar därav m fl. En kommunistisk organisation som FAM skulle då bidra till uppbygget genom att propagera DRO:s nödvändighet, förbereda det genom skapandet av oberoende arbetsplatskommittéer och samordningen av dessa, samt bidra med enskilda medlemmar och deras perspektiv den dan bildandet av DRO skulle vara aktuellt. När en revolutionär organisation bildats skulle den kommunistiska organisationen troligen upplösas. (Observera skillnaden mellan begreppen *revolutionär organisation* - definierad enligt plattformen - och *kommunistisk organisation* - t ex FAM).

En annan uppfattning inom FAM var att DRO skapas utifrån ett FAM som växer, och som vid ett visst medlemsantal eller "inflytande i klasskampen" blir till en revolutionär organisation. Detta är alltså en liknande uppfattning som de leninistiska "förbund" som bildar "parti" vid en viss tidpunkt. (KFML blir SKP, KFMLr blir KPMLr)

En tredje uppfattning har varit att FAM (nästan) var en revolutionär organisation, och därmed skulle ha de uppgifter som enligt plattformen det stod att DRO skulle ha.

Utifrån dessa olika, och andra uppfattningar om förhållandet FAM-DRO, fanns det naturligt nog många *olika* uppfattningar om vad FAM skulle ha för uppgifter.

Men inte nog med dessa olikheter. För även om några inom FAM till äventyrs hade samma uppfattning om hur DRO skulle skapas (strategi för skapande av DRO) så innebär detta inte nödvändigtvis att de hade samma uppfattningar om FAM:s uppgifter, att de var överens om strategin för FAM. Nej, för även om man är överens om den förstnämnda strategin för skapandet av DRO, så kan man anse att uppgiften för FAM var någon av följande t ex:

- studera kapitalismens läge internationellt för att kunna lägga fram en mer noggrann strategi
- ge sig ut på arbetsplatserna och bygga arbetsplatskommitteer och samordna dessa
- föra ut de revolutionära ideerna som FAM står för till främst:
 - a) arbetarklassen
 - b) de mest medvetna arbetarna
 - c) arbetaravantgardet
 - d) vänstern
 - e) de som vill lyssna
 - f) de intellektuella
 - g) de arbetande människorna
 - h) folket
 - i) ungdommen
 - j) de mest förtryckta
 - k) kvinnorna
- bekämpa den övriga vänsterns felaktiga ideer
- försöka samarbeta med den övriga vänstern
- skita i vänstern och bygga den egna organisationen stark
- göra så mycket som möjligt av ovanstående och mer till.

Med alla dessa alternativ vill vi bara *illustrera* hur pass oklart det har varit kring vad FAM skulle göra, och varför vi skulle göra det vi gjorde. Vi kan väl redan här våga oss på slutsatsen att de som ger sig på att starta ett kommunistiskt projekt i stil med FAM, eller något annat politiskt projekt överhuvud, bör ha de olika strategiska perspektiven klara för sig. Vad det strategiska perspektivet ska innehålla, vill vi inte ännu ta upp här...

"HÖGERVRIDNINGEN" HOS FÖRBUNDETS BAS.

Förbundets tillblivelse hade sin grund i radikaliseringsen av mellanskikten, fr a de studerande, kring 1968. Denna radikalisering förde inte bara med sig att man blev kommunist. Det var snarare ett uppror mot allt etablerat: föräldrar, skola, stat, paktier, fackföreningar; som ledde till en socialistisk medvetenhet. Men vartefter som åren gått, så har 68:as radikala mellanskiktsgeneration "vuxit till sig" numerärt, men också medvetandemässigt. Barnen av 1968 har blivit "stora och förståndiga", de har "lugnat ner sig" och upphört med de revolutionära aktionerna. 10 år efter -68 talar de fd upprorsmakarna om att "åstadkomma resultat nu" och fördömer sina tidigare aktioner och ideer som "ljusblå idealism".

Denna förändring hos mellanskikt har naturligtvis en materiell grund. Det är inte bara det att människor mellan att de är 20 och 30 år blir äldre och förståndigare. De blir också klara med sin utbildning och skaffar jobb, de bildar familj, skaffar lägenheter eller villor. De orkar inte heller längre sitta uppe hela natten och diskutera politik.

Om denna förändring har skett med vänsterns bas, mellanskikten, vad har då skett med vänstern? Jo, den har i stort sett gått samma väg. KFML-SKP, RMF-KAF och FK har blivit betydligt mer "realistiska" och reformistiska, och i motsvarande grad mindre "fraseradikala". Det en gång så föraktade VPK har befolkats av människor som brutit med "smågruppsvänstern" och velat jobba med "konkreta saker". Det är i stort sett bara KPMLr som behållit sin radikalism vad gäller arbetsplatspolitiken - i frågor som

synen på familjen, auktoriteter och Stalins Sovjet som föregångsland är de lika reaktionära som för tio år sedan. KPMLr:s radikalitet vad gäller inställningen till facket kan kanske skrivas på det faktum att de är den enda av de "nya" vänstergrupperna som lyckats nå en majoritet av arbetare i organisationen.

Förbundet Arbetarmakt har också varit dominerat av denna mellanskikts-vänster, och påverkats av dess av-radikalisering. Vi har dock inte "höger-vridit" vår politik, som de oss närmast liknande grupperna gjort.

Detta fenomen, att vi envisats med våra extrema (sett utifrån den övriga vänstern) ståndpunkter, beror till en del på att organisationen har varit så pass liten, att alla medlemmar gång på gång har tvingats att förklara och försvara hela politiken. FAM var ingen organisation som man var med i för att den "hade ett så bra arbete", utan för att man sympatiserade med de politiska idéerna. Dessutom var själva bildandet av FAM knutet till politiken av de övergripande politiska ståndpunkterna, den ideologiska tillningen hos de då existerande vänstergrupperna. Därför var en högervändning av FAM:s politik en omöjlighet, utan att FAM skulle mista sitt existensberättigande.

Det har också hävdats, att förbundets olika politiska ståndpunkter är så pass sammanhängande och beroende av varandra, att det är omöjligt att rucka på en, utan att resten faller. Synen på den totala revolutionen medför en vis syn på socialismen, som medför en kritik av de "reellt existerande socialistiska staterna", som medför en kritik av de nationella befrielseströrelserna - eller tvärtom.

Vad hände då med FAM när de radikala mellanskikten "förborgerligades"? Det främsta problemet var inte de mellanskit som fanns inom FAM - även om en del avhopp förekom. I stort sett "hängde" alla de som varit med och bildat FAM, med till slutet. Problemet var istället de som FAM vände sig till. Trots alla resolutioner om "proletarisering" så var köparna av tidningen Arbetarmakt att finna hos främst den organiserade vänstern, dvs radikaliserade mellanskikt. De som FAM lyckades "rekrytera" till grundcirklar var mestadels samma människor. Men i och med denna gruppens av-radikalisering, miste FAM följaktligen sin bas för sin verksamhet. Färre och färre inom "vänstern" var intresserade av den slags diskussion som fördes i tidningen Arbetarmakt.

De som tidigare läst "arbetarmakt" och FAM:s pamfletter, efterfrågade nu en konkret politik som de kunde gå ut allmänt i sina bostadsområden och på sina arbetsplatser med. Och den hade inte FAM att erbjuda, utan den fick istället återfann de tidigare FAM-sympatisörerna hos de förändrade FK och KAF, hos VPK eller Syndikalisterna.

Värt att notera när vi talar om problemen med den vikande radikaliteten hos mellanskikten, är att denna politiska utveckling gäller just denna del av mellanskikten, vänstern. Arbetarna har fortsatt med att strejka vilt under hela 70-talet. Inget "förborgerligande" inom denna sociala grupp alltså.

En slutsats av detta med "den vikande basen för FAM skulle kunna bli: FAM lyckades inte förändra sin politik till en realistisk, vardagsnära politik.

En annan slutsats skulle kunna vara: FAM lyckades inte tillräckligt förändra sin mellanskiktsbas till en proletär bas för sin verksamhet.

EFTER I STARTEN

När vi nu ändå är inne på vänsteruppsvinget 1968, kan vi ta upp ytterligare en orsak till FAM:s svårigheter att expandera.

De flesta vänsterorganisationerna bildades i Sverige kring 1970: MLK; FK; KFMLR-KPMLR; RMF-KAF. KFML hade bildats 1967. VPK var den enda organisationen med anor och traditioner således. När så FAM bildades 1973 var vi följaktligen tre år efter de flesta andra organisationerna i organisationsuppbbygget.

Detta innebär att de andra organisationerna med vilka FAM kom att konkurrera, redan hade kunnat skaffa sig bokhandlar, veckotidningar, förlag m.m., redan innan FAM fanns. Och trots att det ska vara politiken som ska vara avgörande för vilken organisation man ska sluta sig, så tas ofta antalet bokhandlar, tidningens utseende, stora demonstrationer osv som gradmätare på politikens "riktighet". "Om dom är så små, så måste det vara nåt fel på deras politik."

Den största missen med att FAM bildades först 1973 var det att vi "missade" det revolutionära uppsvinget bland mellanskikten. 1973 hade redan processen med avradikaliseringen av mellanskikten börjat. Den revolutionära flodvågen var på väg ut i oceanen igen, och FAM försökte tappert kämpa emot strömmen. FAM följde dock aldrig med ut till havs, utan strandade när vågen drog sig tillbaka. Få se vad som händer vid nästa flodvåg...

BRISTEN PÅ "PRAKTISK POLITIK"

I flera av enkätsvaren till vitboken, påtalas ett missnöje med, eller framhålls som en orsak till förbundets misslyckande, bristen på praktiskt politiskt, ingripande arbete - eller som en del föredrar att kalla det, bristen på *politik*.

Detta har förstästs en hel del att göra med vad som vi tidigare sagt om avsaknaden av strategi för förbundet. Den enda strategi FAM har haft, har varit att föra ut förbundets "huvuduppgifter". Men *hur* detta skulle göras var en öppen fråga.

Om man tar del av enkätsvaren är det uppenbart att de flesta som varit organiserade i FAM anser att förbundets *politik* borde varit mer än att föra ut vissa politiska ståndpunkter och synpunkter explicit, uttalade. Det har efterlyst sätt att föra ut politiken implicit, föra ut den i samband med politiskt arbete som inte *direkt* innebär att "föra ut plattformen". Många har t ex efterlyst förbundets stöd i arbetsplatsarbetet, i olika typer av frontarbete m.m.

Det man har saknat, tycks ha varit en förbunds-politik som ingriper i de människors vardag, som omger FAM-aktivisterna. Man har velat, genom förbundet, anknyta till kampen på arbetsplatser och i bostadsområden, i miljöfrågor och i solidaritetsarbete.

Men FAM har nästan inte alls som *organisation* lyckats utveckla något sådant ingripande arbete. Däremot har *enskilda kamrater* funnit olika sätt att förena FAM:s programatiska ståndpunkter med sitt egna konkreta politiska arbete på t ex arbetsplatser. Förklaringen till varför FAM som organisation inte utvecklade någon ingripande politik varierar:

- FAM har *inte velat* utveckla något sådant arbete, varit för sekteristiskt, sysslat för mycket med att intaga "korrekta ståndpunkter", sysslat för mycket med teori, m.m.
- FAM har haft en alltför *oklar plattform*, oklara politiska ståndpunkter, haft en alltför dålig eller ingen teori bakom sina ståndpunkter.
- FAM har varit alltför avskilt från arbetarklassen.
- FAM har varit för litet.

Orsakerna kan man ha olika meningar om, men det faktum att det krävs en *praktisk politik* för att "vissa folk" visat vår kritik av trotskismen på. FAM har, utan att få några som helst svar eller bemötanden, kritiserat såväl trotskisternas syn på "arbetarstaten" som deras fackliga politik "sönder och samman" (*Rådsmakt* nr 5 respektive nr 9-10 & 11). Men KAF har inte svarat därför att de inte känt sig "hotade" - och de har inte heller varit "hotade". Endast en *praktisk politik* skulle kunna "hota" KAF på dessa och andra områden. Om FAM t ex påstår sig ha en bättre politik på arbetsplatserna än KAF:s inomfackliga, så måste också FAM kunna visa det i den *praktiska politiken*. FAM måste t ex på Volvo i Göteborg kunna "mobilisera" fler arbetare än KAF:s arbetsplatskommitté, än vad KAF:s "fackliga opposition" lyckas samla i facket.

DE POLITISKA GRUNDVALARNA - PLATTFORMEN

I inledningen till detta kapitel tog vi upp något av svårigheterna kring att söka orsakerna till FAM:s misslyckande i de politiska ståndpunkter som förbundet förfäktade (resp. inte förfäktade). Man kan naturligtvis hävda att om FAM haft en facklig politik som gått ut på att erövra så många fackliga poster som möjligt, så hade vi haft lättare att vinna människor för politiskt arbete på arbetsplatserna. Detta är säkert riktigt - men likaväl är det ingen som har ansett att vi skulle driva en sådan linje. Vi får istället försöka utgå ifrån den kritik mot plattformen och de politiska ställningstaganden i övrigt som har kommit fram under åren, när vi letar efter orsaker till FAM:s misslyckande bland de politiska grundvalarna. Kritiken rör sig främst inom sex områden, som vi ska ta upp ett efter ett:

- arbetsplatspolitiken
- statsbyråkratiteorin/synen på de nationella befrielseströrelserna
- kritiken av kapitalismen
- kritiken av leninismen
- strategin
- frontpolitiken

Arbetsplatspolitiken

Kritiken har här främst riktat sig mot skrivningarna i plattformen. Kritikerna har ansett att den fackliga politiken varit alltför lite utvecklad där. Det mesta har väl "utvecklats" i och med artiklarna i *Rådsmakt* nr 9-10 & 11. Avsaknaden av en konkret arbetsplatspolitik i skriftlig form (för att inte tala om förverkligad i praktiken) har dock genom åren ställt till en hel del huvudbry för förbundets sympatisörer. I konkurrens med de som velat göra facket till en "kamporganisation", med alla deras konkreta handlingsmodeller för hur man ska besätta klubbstyrelseposter med "militanter", har FAM:arna erbjudits resonemang om "medvetandehöjande och strukturella krav". Och i den konkurrensen har FAM ubbenbart stått sig ganska slätt.

Statsbyråkratin och de nationella befrielseströrelserna.

Ingen del av FAM:s politik har blivit så kritiserad, ifrågasatt och rätt så stor tveksamhet kring, som idén om att de sk socialistiska staterna skulle representera ett historiskt nytt produktionssätt, det statsbyråkratiska. Många medlemmar har sagt att de inte kunnat försvara teorin om statsbyråkratin därför att de inte haft tillräckliga kunskaper, att de inte förstått teorin, eller att de tvivlat på den.

En orsak till detta tvivel var säkert det att FAM var den enda organisation i världen förutom International Socialists i USA (motsv. svenska FK) som förfäktade teorier om kollektiv byråkratism, som statsbyråkratin också kallas.

FAM:s försök att författa en skrift om statsbyråkratin misslyckades, bl a därför att författarna ständigt blev upptagna av mer brådskande organisatoriska eller politiska göromål. De gånger FAM:s medlemmar skulle studera och diskutera ämnet, bl a för att råda bot på osäkerheten i frågan, misslyckades också, därför att intresset för studier i ämnet bland FAM:arna var för litet.

Den främsta "konkurrensen" till teorin om statsbyråkratin kom från de teorier om "statskapitalism" som förfäktades av andra vänsterkommunistiska grupperingar. Debatterna med dessa, främst i samband med de "icke-leninistiska konferenserna" har i stort sett slutat "oavgjort" pga att bägge sidor saknat tillräckliga empiriska fakta för att underbygga sina resonemang. Detta har lett till ett avgörande uteblitt, vilket i sin tur förstärkt osäkerheten visavi statsbyråkratiteorin bland FAM:s medlemmar.

Samman med teorin om statsbyråkratin hör synen på de nationella befrielseströrelserna. FAM:s "kritiska stöd till dessa har utgjort ett problem. Dels för de som varit aktiva i FNL-rörelsen och för vilka det fallit sig naturligt att också stödja regimerna i de nya stater som har uttalat sig för befrielseströrelsernas militära segrar. Dels för de som har sett detta som ett problem för de som tycker att det rimmar dåligt med att FAM hävdar revolutionär defatim (arbetar för den "enna" borgarklassens förlust) i krig mellan kapitalistiska stater, men stöder krig i "tredje världen".

Det är således mer utifrån uppfattningar om vad man *tycker* om de nationella befrielseströrelserna, som FAM:s teori om dem har försvarats eller kritiserats. Det borde istället naturligtvis varit tvärtom, utifrån en teoretisk debatt ock ställningstagande, skulle man tagit ställning till befrielseströrelserna...

Kritiken av kapitalismen.

Utan att trampa någon fd medlem på tårna tror vi att vi kan säga att ingen i FAM haft kunskaper i marxismens politiska ekonomi såväst mycket utöver "grundcirkelnivå". Det är utifrån dessa kunskaper som FAM:s syn på kapitalismen har formats. FAM:s kapitalismuppfattning har också varit mycket lik den övriga organiserade vänsterns.

I och med den sk kapitallogiska stans framväxt, kom flera personer i och kring FAM att tvivla på FAM:s uppfattningar om kapitalismen, och därmed om FAM:s ställningstaganden i olika politiska frågor verkligen var så välgrundade. De som förespråkade de statskapitalistiska teorierna var dock bättre insatta i marxismen, och detta gav också grund för tvivlet på statsbyråkratiteorin.

Trots att ingen kunnat påvisa felaktigheter i FAM:s ställningstaganden i olika frågor utifrån att FAM skulle haft bristande insikter i politisk ekonomi, har det vid flera olika tillfällen krävts att FAM:s medlemmar skulle sätta in sig bättre i marxismen. Kraven på mer teoretiska studier i FAM, och sedan bristen på uppfyllandet av dessa krav, har lett till avhopp från FAM till bl a Marxistiska Arbetsgruppen i Stockholm.

En frågeställning som nog väckt de som *inte* varit så intresserade av att fördjupa sig i ekonomisk teori och i studier av kapitalismens läge, har varit: På vad sätt skulle olika hypotetiska resultat av sådana studier *förändra FAM:s aktuella politik?* De flesta skulle nog svarat: Så gott som ingenting...

Ett annat problem som har sammanhang med kritiken av kapitalismen och teoretisk skolning är den ojämna nivån på kunskaper bland FAM:s medlemmar. Medan en del kamrater med väl inhämtade grundcirkelkunskaper kunnat självständigt göra politiska analyser t ex i diskussioner med arbetskamrater, har andra visserligen läst grundcirkeln, men inte fått kunskaper och färdigheter nog för att göra självständiga analyser. När då FAM

inte har haft möjlighet att förse sina medlemmar med nya politiska analyser i veckotidningar, har det varit upp till varje medlem att själv förstå och förklara det politiska skeendet. Och med bristande kunskaper har detta inte varit lätt.

Kritiken av leninismen.

FAM definierade sig från början som "icke-leninistiskt", dvs man var marxister och revolutionärer men inte leninister - någonting som ditills inte funnits i Sverige. Vad denna "icke-leninism" skulle framgå av plattformen och politiken i övrigt. Det påbörjades dessutom en direkt kritik av "leninismen" i Rådsmakt nr 2. Denna artikel riktade främst kritiken mot Lenins bristande teoretiska insikter, intressant i och för sig, men inte tillräckligt som en kritik av "leninismen". En fortsättning var planerad, men blev aldrig av.

Efter att ha läst kritiken i Rådsmakt nr 1 av "frihetligheten" var det klart hur FAM skilde sig från anarkismen och syndikalismen, men många blev inte kloka på hur FAM egentligen skilde sig från leninisterna. Och så har det fortsatt. Många har trott att FAM:s huvudsakliga kritik har riktat sig mot leninisternas "auktoritära partimodell" och blivit grymt besvikna när de upptäckt att FAM fungerat nästan lika dant som KAF och FK, och inte heller förespråkade någon radikalt annorlunda organisationsform.

Det har förvisso funnits och givits ut en hel del kritik av "leninismen" genom åren: Kritik av parlamentarismen, av den fackliga politiken, av nationalismen, av synen på socialismen, av synen på avantgardets roll och uppgifter m.m. En brist har dock varit att denna kritik aldrig sammanfattats, och inte heller utgitt ut i ett behändigt litet häfte.

Avsaknaden av strategi...

...har vi tagit upp i ett särskilt avsnitt tidigare.

Frontpolitiken

har varit en av de mer diskuterade frågorna inom FAM, främst pga dess betydelse för FAM:s, visserligen begränsade, men ändå utåtriktade politik. I och med att FAM avvisade den leninistiska uppfattningen att socialistiskt medvetande kunde "tillföras" arbetarklassen, utan i stället såg medvetandeutvecklingen som en process, hade FAM också i praktiken ställt sig positivt till att arbeta i organisationsformer som befrämjade denna process. Sådana organisationer brukar kallas "frontorganisationer" till skillnad från den kommunistiska organisationen, fronten sysselsätter sig med en eller ett begränsat antal frågor, medan den kommunistiska organisationen försöker upprätthålla ett kommunistiskt helhetsperspektiv. Det kan således också finnas fronter som har en negativ påverkan på medvetandeprocessen.

Vilka typer av fronter skulle FAM arbeta i? Hur skulle man arbeta? Det skulle i och för sig ha varit praktiskt om det hade fattats ett entydigt beslut, med en gång för alla bestämda, konkreta, riktlinjer som gällde i alla situationer. Men så blev det inte, och det var väl inte möjligt med den uppfattning som man hade.

I stället publicerades nämligen en artikel i Rådsmakt nr 3, en artikel som byggde på ett tal som hölls på de offentliga möten om avtalsrörelsen som FAM arrangerade hösten 1973. I artikeln framhålls det att man måste avgöra från fall till fall hur man ska ställa sig till olika krav och aktioner, och därmed till arbete i fronter. I artikeln framhålls att man måste ta ställning till, och värdera kravens/aktionens effekt på såväl medvetandeprocessen som på de strukturella (bl a materiella) fördelar som eventuellt kan vinnas genom kampen. Om effekten på medvetandet är positivt men kravet strukturellt sett leder till försämringar, eller vice versa, så måste en särskild sammanvägning och bedömning av de sammanlagda långsiktiga effekterna göras i varje särskilt fall.

Denna "från fall till fall-inställning" förhindrade således ett entydigt ställningstagande till alla typer av fronter, och resulterade därför i åtskilliga debatter om för- och nackdelarna med att arbeta i de fronter som för tillfället var aktuella. När sedan en tendens uppstod, som hävda de att allt frontarbete var av ondo, ledde detta så småningom till två utbrytningar. Dels en, som tog själva förekomsten av denna negativa inställning till fronter i FAM till intäkt för att majoriteten av FAM också stod för denna linje, och lämnade därför FAM. Senare lämnade också de som hade denna negativa inställning till frontarbete också förbundet.

Det står dock ganska klart, att det faktum att FAM inte kunde presentera ett generellt och *enkelt* ställningstagande till fronter, försvårade för intresserade att få klart för sig hur FAM såg t ex just på den frontorganisation som de själva arbetade i.

FAM och arbetarklassen.

Utiifrån marxistisk synvinkel är det självklart att en kommunistisk organisation tar sin utgångspunkt i, och som mål för sin verksamhet har, arbetarklassen. Så har det också varit för FAM. Den bristande framgången härvid, och debatten inom FAM om hur man skulle komma tillrätta med detta har vi redan berört.

Den bristande förankringen hos arbetarklassen har ända från FAM:s startande lett till olika oppositioner, som hävdade nödvändigheten av en starkare inriktning på arbetarklassen. Det har gällt såväl förslag om proletarisering av medlemmar och sympatisörer, som krav på en mer proletär inriktning på propagandan och arbetet i övrigt.

Vad som dock inte alltid varit klart, är att den bristande förankringen i arbetarklassen har varit av två olika slag: relativ och absolut.

- För att vara en "arbetarorganisation" eller "del av arbetarrörelsen" så har inslaget av arbetare inte varit markant, endast c:a hälften har haft "proletära" yrken eller familjebakgrund. Dessutom har de flesta arbetarna i FAM haft relativt god utbildning, ex studentexamen.
- Pga FAM:s litenhet har det absoluta inflytandet i klassen varit så gott som inget, endast någon enstaka FAM:are har haft erfarenheter från någon strejk t ex.

Det är väl inte en alltför oäven hypotes att anta, att om FAM hade bestått av en större procent arbetare så hade kontinuiteten i arbetet varit bättre. Man kan vidare anta att om FAM hade dominerats av arbetare så hade detta också påverkat t ex arbetsformer och sociala kontakter så att fler arbetare kunnat rekryteras till organisationen, och att den på så sätt skulle få en större absolut förankring i klassen.

Nu är detta resonemang inte på något sätt någon nyhet för FAM:are, utan detta har varit en allmänt erkänd sanning. Problemet har som sagt varit, *hur* man skulle få denna större förankring i arbetarklassen.

VAD HAR FAM LYCKATS MED?

Hitills har vi tagit upp en massa faktorer som bidragit till FAM:s misslyckande. Med misslyckande menar vi då att FAM gått under som organisation, och att det inte längre organiserat utförs arbete i enlighet med FAM:s huvuduppgifter. Men har inte FAM:s existens inneburit någonting positivt, till och med sådana positiva effekter som finns kvar efter att FAM nu är upplöst?

Jo, det menar vi är fallet!

FAM har för 100-tals, ja kanske 1000-tals människor lyckats sprida ett tvivel på att leninismen är den enda möjliga kommunistiska riktningen. Vi har också hos många som oberoende av FAM haft liknande idéer som vi, lyckats stärka dem i tron på att de är dom själva som har rätt och att det är leninisterna som har fel, genom att de inte längre varit ensamma om sina idéer.

FAM har genom grundcirklar, möten och det politiska arbetet lyckats aktivera många människor, som nu arbetar i olika frontorganisationer och fortfarande agiterar för FAM:s idéer.

FAM har genom skrifter och tidningar fört fram den vänsterkommunistiska idetraditionen vilken *aldrig tidigare varit representerad i Sverige*. Detta kan vara till nytta nästa gång det blir möjligt att organisera en vänsterkommunistisk tendens, att det finns, så att man inte helt behöver börja från ingenting. FAM har också betytt en del för att intressera delar av den frihetliga rörelsen i Norge för de vänsterkommunistiska idéerna. Vi hoppas också att denna vitbok ska kunna föra FAM:s misstag vidare, så att de inte ska behöva upprepas av en framtida kommunistisk organisation.

Förutom inom den frihetliga rörelsen i Norge, har också FAM:s idéer fått spridning inom bl a vänstersocialdemokratiska kretsar. Ett exempel på detta är begreppet "rådssocialism". Före maj 1972 var det inte använt i Sverige. Rådssocialisterna bildades så, och *Tidningen Arbetarmakt - oberoende rådssocialistisk* startades, och snart var "rådssocialism" ett begrepp. En avhandling om rådssocialism skrevs (Kaj Håkansson: Socialism som självstyre) oberoende av de rådssocialistiska grupperna eller FAM. Begreppet började förekomma på Aftonbladets kultursida och i socialdemokratisk idédebatt.

Sett på detta sätt, så må Förbundet Arbetarmakt ha misslyckats ur flera aspekter, men *lyckats i desto fler*.

INNEHÅLL:

00	Framstida
03	FÖRORD
A1	HISTORIK
A18	FAM OCH ARBETSPOLITIKEN
A24	EXEMPEL FRÅN INTERNBULLETTINEN
A30	EXEMPEL PÅ BYRÅKRATGÖROMÅL
A32	UTDRAG UR STADGAR
A33	STATISTIK
B	"INRE ORSAKER TILL FAM:S UPPLÖSNING
B1	Fam som antiauktoritär organisation
B3	Det "ideologiska förtrycket" inom FAM
B4	Kvinnorna och FAM
B6	FAM:s sociala funktion: Motiv/orsaker för att gå med i FAM
B8	För mycket/för lite samvaro utanför FAM-mötena?
B9	Ska det vara politik på samvaron utanför FAM-mötena?
B10	Motivationen
B11	Teori och praktik
B13	Kunskaper och studier
B14	Politiska motsättningar och deras lösande
B19	FAM:s karaktär av tre kamratgrupper
B23	Ideernas karaktär
B24	FAM och vänstern
B27	Det patriarkala inslaget
C	FÖRHÅLLET FÖRBUNDET - SAMHÄLLET
C1	Inledning
C2	Den skapade strategin
C4	Högervändningen hos förbundets bas
C6	Efter i starten
C6	Bristen på "praktisk politik"
C7	De politiska grundvalarna - plattformen
C10	Fam och arbetarklassen
D1	VAD HAR FAM LYCKATS MED?
D2	INNEHÅLL & RÄTTELSE (Totalt 78 sid., varav en blank (01))

RÄTTELSE.

Sid. Stycke. Rätt lydelse.

03	7	sterorganisation, och kanske också diskuteras där...
A33	4	50% av de som bildade FAM har idag...
A33	14	utkom under tiden 1966-77 med fem nummer. Dessa
B11	1	<i>bakgrund.</i> Men detta hjälper knappast den vänsterorganisation som har för
B11	4	och förutsättningar. För att erhålla dessa
B12	6	Naturligtvis kan vi genom ett sofistikerat (teoretiskt) resonemang
B13	8	deras låga kunskapsnivå var ett hinder för
B13	9	krävs i VPK, detta pga FAM:s idéers unikheter
B16	3	Återigen ser vi denna brist i FAM:
B17	3	någon slags praktisk politisk gränsdragningsfråga mellan "goda" och "dåliga" människor. Begreppet arbetarklass är till för att förklara en grupp
B19	8	När vi ska analysera "förbundets" nedgång och
B 20	5	<i>vara någon nyhet."</i>
B20	9	Den ledande kamraten i JKP-avd
B21	2	för att analysera, diskutera och anamma/
B23	9	och vill ena vänstern, går man med i FK.
B25	9	- dvs plötslig, häftig omvälvning. Är vänst-
C7	1	"mobilisera" fler arbetare kring en utomfacklig arbetsplatskommitté
C8	6	med om FAM:s ställningstaganden i olika politiska frågor...
C9	2	Vad denna "icke-leninism" innebar skulle framgå